

Ruimte voor duurzame niet grondgebonden veehouderij

Een lokale uitwerking van het Gelders
Plussenbeleid voor de gemeente Montferland.

Status: definitief

Vastgesteld door de raad: 20 december 2018

Samenvatting

In 2014 heeft de provincie Gelderland de omgevingsvisie vastgesteld. De provincie hanteert een nieuwe sturingsfilosofie, waarbij (indachtig de toekomstige Omgevingswet) het sturen op doelen en kwaliteit centraal staat. Dit geldt ook voor de niet-grondgebonden veehouderij. Het doel van de provincie is om randvoorwaarden te scheppen voor duurzame niet-grondgebonden veehouderij. Bedrijfsontwikkeling en vergroting van het agrarisch bouwvlak wordt mogelijk gemaakt onder voorwaarde van toegevoegde kwaliteit en niet meer opgehangen aan een maximale oppervlaktemaat van het agrarisch bouwvlak. Nieuwvestiging daarentegen wordt niet meer toegestaan. Het Reconstructiebeleid met een onderscheid in landbouwontwikkelings-, verwevings en extensiveringsgebieden, komt daarmee te vervallen.

Door maatschappelijk verantwoord en duurzaam te produceren en daarbij extra maatregelen te treffen, kan een ondernemer groen licht krijgen voor plannen. Ook de Gelderse gemeenten zullen dit beleid dat bekend staat als **‘provinciaal plussenbeleid niet-grondgebonden veehouderij’** moeten doorvertalen in hun lokale beleid. Het voeren van een dialoog met de omgeving speelt daarbij overeenkomstig de nieuwe sturingsfilosofie een belangrijke rol.

De groeipotentie van een bedrijf wordt meer afhankelijk van de plek waar het bedrijf ligt. In geval van uitbreiding moet de ondernemer extra stappen zetten voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en rekening houden met een duurzame ontwikkeling. Door ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’ moeten ondernemers de gewenste ‘groei’ verdienen door het treffen van tegenprestaties welke leiden tot kwaliteit (‘License to produce’). Dit betreft (extra) maatregelen van ruimtelijke kwaliteit op het gebied van milieu, landschappelijke inpassing of fysieke maatregelen op het gebied van dierwelzijn. De gewenste versnelling van de duurzame ontwikkeling in de veehouderij komt hiermee tot stand, zonder dat dit ten koste gaat van een verslechtering voor de kwaliteit van de leefomgeving. De investering in de maatschappelijke plussen bedraagt € 15,- tot € 20,-/m² bruto stalvloeroppervlakte van de uitbreiding.

Ten einde als gemeente medewerking te kunnen verlenen aan uitbreidingsinitiatieven van niet grondgebonden veehouderijbedrijven (waaraan op grond van het vigerend bestemmingsplan geen medewerking kan worden verleend, maar waarbij medewerking wel in de rede ligt), dienen beleidsregels te worden vastgesteld. Uiteindelijk (in 2027) zal het plussenbeleid volledig in het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ dan wel het toekomstige gemeentelijk omgevingsplan moeten zijn doorvertaald. Tot aan de nieuwe integrale herziening van het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ (ca. 2021) kan gebruik worden gemaakt van de bestaande regels in het bestemmingsplan en van deze beleidsnotitie als basis voor een partiele herziening van het bestemmingsplan.

Deze beleidsnotitie ‘Ruimte voor duurzame niet grondgebonden veehouderij’ geeft weer op welke wijze de gemeente Montferland invulling geeft aan het provinciale plussenbeleid en onder welke voorwaarden de gemeente aan uitbreidingsinitiatieven medewerking wenst te verlenen (voor zover niet passend binnen het vigerend bestemmingsplan).

Centraal daarbij staat dat ondernemers die willen uitbreiden op voorhand de bedrijfsmatige noodzaak hiertoe weergeven, alsmede op welke wijze zij vorm en inhoud geven of willen geven aan ‘maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren’. De beleving van de leefkwaliteit door de omgeving speelt daarbij een belangrijke rol, maar ook het respect voor het dier en het milieu. De leefkwaliteit wordt in belangrijke mate bepaald door de aspecten geur, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit.

De gemeente is bereid om onder voorwaarden met toepassing van het plussenbeleid medewerking te verlenen aan een uitbreiding welke op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' niet mogelijk is:

1. Agrarisch bouwvlak moet passen bij de aard, schaal en gevoeligheid van het landschap (geen industriële bedrijven en het houden van dieren in meerdere etages);
2. Aan uitbreiding van niet-grondgebonden melkveehouderijen wordt geen medewerking verleend, dit zelfde geldt voor grondgebonden melkveehouderijen die als gevolg van de uitbreiding niet meer grondgebonden zijn;

Wanneer wordt voldaan of kan worden voldaan aan de voorwaarden moet de uitbreiding vergezeld gaan of leiden tot een duidelijke kwaliteitsbijdrage voor de omgeving. Het accent van de kwaliteitsbijdrage is primair afhankelijk van de lokale opgaven, maar daarnaast ook van de specifieke kansen op de locatie, de wensen van de ondernemer en de wensen vanuit de omgeving.

Voor de gemeente Montferland vormt het waarborgen van de landschappelijke kwaliteit een belangrijke opgave, maar ook het terugdringen van de stikstofdepositie.

De gemeente onderscheidt gelet op haar beleidsdoelen de volgende thema's waarop plusinvesteringen wenselijk zijn:

- Landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving
- Flora en fauna/water
- Beeldkwaliteit/sloop gebouwen
- Luchtkwaliteit/geur
- Duurzame energie

De gemeente hanteert een drempelbedrag van € 15,-/m² uitbreiding met dien verstande dat een ondernemer zelf verantwoordelijk is voor de duurzame instandhouding van de gerealiseerde kwaliteitsbijdrage. Door ondernemer wordt in een investeringsplan concreet inzicht verschaft in het bedrag dat moet worden ingezet voor de plusinvestering, de maatregelen die hij in dat kader wil treffen en de kosten van die maatregelen in relatie tot het bedrag dat moet worden geïnvesteerd. De te realiseren kwaliteitsbijdrage (zoals opgenomen in het investeringsplan) alsmede de duurzame instandhouding daarvan worden als voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan opgenomen. Dit biedt een grondslag voor bestuursrechtelijke handhaving door de gemeente. Onderstaand is weergegeven op welke wijze het proces verloopt van een aanvraag van een uitbreidingsinitiatief, waarop het plussenbeleid van toepassing is.

Stap	Activiteit
Ambtelijke bespreking initiatief	Ondernemer verschaft inzicht in de randvoorwaarden, zijn eisen- en wensenpakket en maakt inzichtelijk op welke wijze hij vorm en inhoud geeft of wil geven aan het 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren'. Inzicht wordt geboden in het effect van het initiatief op de geursituatie in het gebied, de gezondheidsrisico's voor de omgeving en de ruimtelijke kwaliteit t.o.v. de bestaande situatie. Tevens wordt aangegeven hoe de productie gericht is of gericht wordt op respect voor dier (dierwelzijn) en milieu.
Pre-principeverzoek	Hierin wordt de (bedrijfseconomische) noodzaak voor de uitbreiding aangetoond, alsmede in hoeverre het uitbreidingsplan voortvloeit uit het randvoorwaarden-, eisen- en wensenpakket van de ondernemer. Voorts wordt hierin nauwkeurig beschreven in hoeverre het plan tegemoet komt aan maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren. Er wordt een effectvergelijking gemaakt met de bestaande situatie en er worden maatregelen voorgesteld om de leefkwaliteit van de omgeving te waarborgen en waar mogelijk te versterken.
Opstellen dialoogplan	In het dialoogplan wordt gemotiveerd aangegeven wat de omvang van de omgeving is welke bij de dialoog wordt betrokken. In ieder geval worden die adressen betrokken van waaruit het bedrijf kan worden gezien, gehoord, geroken en waar mogelijk gezondheidseffecten kunnen worden ondervonden. De dialoog moet leiden tot betrokkenheid van de omgeving bij het plan en uiteindelijk ook tot kwaliteit bij de planontwikkeling (ontwikkelen met kwaliteit). Transparantie staat hierbij voorop.
Definitief principeverzoek	Het definitieve principeverzoek is een document waaraan de nodige informatie is toegevoegd, waaronder een concrete bouwtekening, een situatietekening van de nieuwe situatie inclusief inpassing en een verslag van de dialoog. In een investeringsplan wordt vastgelegd welk bedrag aan plusinvesteringen moet worden besteed, alsmede waar dit bedrag naar aanleiding van de dialoog in relatie tot de opgaven voor de omgeving voor wordt ingezet. De gemeente neemt uitvoering van het investeringsplan alsmede de duurzame instandhouding daarvan als voorwaardelijke verplichting op in het bestemmingsplan.

Een doorvertaling van het gewijzigde niet-grondgebonden veehouderijbeleid in het vigerend bestemmingsplan 'Buitengebied' (als onderdeel van een periodieke actualisatie) is dermate ingrijpend dat dit zonder een uitgebreid plan-m.e.r. onderzoek en zonder rigoureuze aanpassing van de regels niet mogelijk is. De provincie heeft dit onderschreven. Gemeenten met een 'actueel' bestemmingsplan 'Buitengebied' (vastgesteld ná 2007) behoeven het nieuwe beleid daarom pas in 2027 in hun bestemmingsplan 'Buitengebied' c.q. Omgevingsplan te hebben verwerkt. Tot die tijd kunnen die gemeenten op grond van hun geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' medewerking verlenen aan uitbreidingsplannen. Het plussenbeleid is vooralsnog uitsluitend van toepassing voor zover medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' niet mogelijk is en medewerking met een postzegelplan (partiele herziening van het bestemmingsplan) desondanks in de rede ligt. Er wordt door de gemeente in beginsel geen toepassing gegeven aan een afwijking van het bestemmingsplan ex artikel 2.12. lid 1 sub a onder 3 Wabo nu daarmee de op grond van het bestemmingsplan bestaande mogelijkheden niet opzij worden gezet en dit tot milieutechnisch ongewenste situaties kan leiden.

Het toepassing geven aan dit beleid zal de nodige ervaringen opleveren, zowel positieve als negatieve. Per uitbreidingsverzoek waarop het plussenbeleid van toepassing, zal dit worden gemonitord. Een evaluatie zal plaatsvinden nadat het beleid in 5 situaties is toegepast dan wel 2 jaar na de inwerkingtreding van het beleid. Waar nodig vindt vervolgens bijstelling plaats.

0. Inhoudsopgave

Samenvatting

0. Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Bestaand ruimtelijk zoneringsbeleid veehouderij gemeente Montferland

2.1 Inleiding

2.2 Ruimtelijk zoneringsbeleid veehouderij in het bestemmingsplan 'Buitengebied Montferland'.

2.3 Ontwikkelingen sinds 2013

3. Provinciale Omgevingsvisie 2014: Nieuw beleid ten aanzien van niet-grondgebonden veehouderij

3.1 Inleiding

3.2 Provinciale omgevingsvisie 2014

3.3 Onderscheid grondgebonden veehouderij en niet-grondgebonden veehouderij

3.4 Nieuw beleid niet-grondgebonden veehouderij

4. Provinciale omgevingsvisie 2017: Uitwerking Plussenbeleid niet-grondgebonden veehouderij

4.1 Inleiding

4.2 Hoe ziet het plussenbeleid eruit?

4.3 Uitbreiding geitenhouderijen niet toegestaan

4.4 Eisen aan uitbreiding op grond van het plussenbeleid

4.5 Directe toepassing plussenbeleid door gemeente en bestaande rechten

4.6 Verplichte aspecten in de gemeentelijke beleidsuitwerking

4.7 Duurzaamheidsmaatregelen of 'plus-investeringen'

4.8 De investeringsbijdrage

4.9 Ammoniakbuffergebied

4.10 De dialoog met het maatschappelijk krachtenveld

5. Plussenbeleid gemeente Montferland

5.1 Inleiding

5.2 Maatschappelijk verantwoord en duurzaam produceren

5.3 Gemeentelijke randvoorwaarden voor toepassing van het plussenbeleid

5.4 Plusinvesteringen vanuit lokale opgaven

5.5 Plusinvesteringen op specifieke thema's

5.5.1 Landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving

5.5.2 Flora en fauna/water

5.5.3 Beeldkwaliteit/sloop gebouwen

5.5.4 Luchtkwaliteit/geur

5.5.5 Duurzame energie

5.6 Uitwerking plusinvestering

5.7 Waarborging uitvoering plusinvestering en bestuursrechtelijke handhaving

6. Proces van een aanvraag tot uitbreiding onder het Plussenbeleid

6.1 Inleiding

6.2 Ambtelijk voorbespreking in het gemeentehuis

6.3 Pré-principeverzoek

6.4 Dialoog

6.5 Definitief principeverzoek

7. Doorvertaling plussenbeleid in bestemmingsplan

7.1 Inleiding

7.2 Plussenbeleid geen onderdeel van bestemmingsplan 'Buitengebied, vierder herziening'

7.3 Plussenuitbreiding uitsluitend mogelijk met partiële herziening bestemmingsplan 'Buitengebied'

8. Communicatie

8.1 Inleiding

8.2 Overleg met belanghebbende instanties en organisaties

8.3 Inspraak

9. Monitoring, evaluatie en bijstelling

9.1 Inleiding

9.2 Monitoring

9.3 Evaluatie en bijstelling

Bijlagen

- Bijlage 1a Regels Omgevingsverordening met betrekking tot niet-grondgebonden veehouderij
- Bijlage 1b Tekst Omgevingsvisie grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden veehouderij
- Bijlage 1c Tekst Omgevingsvisie (verdieping) grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden veehouderij
- Bijlage 2 Regels intensieve veehouderij vigerend bestemmingsplan Buitengebied
- Bijlage 3 Regionale beleidsinvullingen
- Bijlage 4 Landschapsensembles binnen de gemeente Montferland
- Bijlage 5 Plussenbeleid in integrale herziening 'Buitengebied' of omgevingsplan
- Bijlage 6 Verslag inspraak en vooroverleg ontwerp beleidsnotitie 'Ruimte voor duurzame niet grondgebonden veehouderij' (een lokale uitwerking van het Gelders Plussenbeleid niet-grondgebonden veehouderij).

1. Inleiding

De provincie Gelderland heeft met de Omgevingsvisie (2014) een verandering ingezet op het gebied van ruimtelijke ordening. Toelatingsplanologie wordt omgeruild voor uitnodigingsplanologie, waarbij het sturen op doelen en kwaliteit centraal staat.

Deze nieuwe sturingsfilosofie komt tevens tot uiting in de wijze waarop de provincie Gelderland wenst om te gaan met de niet-grondgebonden veehouderij, welke gelet op de ontwikkelingen in de sector duurzaam ontwikkelingsmogelijkheden zal moeten worden geboden. De verwachting voor de niet-grondgebonden veehouderij is dat er verdere schaalvergroting zal plaatsvinden met als voordeel dat grotere bedrijven beter dan kleinere bedrijven in staat zijn om extra maatregelen te treffen die negatieve effecten voor de leefomgeving verminderen en zorg kunnen dragen voor een verkleining van de ecologische voetafdruk.

Voortzetting van beleid waarin wordt gestuurd op maximale oppervlaktematen van agrarische bouwvlakken voor intensieve veehouderij verzet zich tegen deze schaalvergroting. Het sturen op kwaliteitsdoelen wordt daarom centraal gesteld. Bedrijfsontwikkeling en vergroting van het agrarisch bouwperceel of bouwvlak wordt mogelijk gemaakt, onder voorwaarde van toegevoegde kwaliteit. Hiermee wordt de term 'License to Produce' geïntroduceerd. Door maatschappelijk verantwoord en duurzaam te produceren en daarbij bovenwettelijke maatregelen te treffen, kan een ondernemer groen licht krijgen voor plannen, waar tot dan toe gelet op de overschrijding van de norm 'nee' tegen moest worden gezegd.

De beleidswijziging door de provincie vereist ook een beleidswijziging in de gemeente Montferland. Immers ook in het bestemmingsplan 'Buitengebied' zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven op dit moment gekoppeld aan een maximale omvang van het bouwvlak.

In deze beleidsnotitie wordt na een beschrijving van het vigerend ruimtelijke zoneringsbeleid voor de intensieve veehouderij in de gemeente Montferland in hoofdstuk 2, in de hoofdstukken 3 en 4 een uitgebreide beschrijving gegeven van de nieuwe sturingsfilosofie in de Provinciale Omgevingsvisie en de provinciale uitwerking van het Gelders Plussenbeleid. In hoofdstuk 5 wordt aangegeven op welke wijze de gemeente Montferland invulling wenst te geven aan het Plussenbeleid. Ingegaan wordt op 'maatschappelijk verantwoord produceren', de voorwaarden waaronder de gemeente toepassing wil geven aan het beleid, de lokale (beleids)opgaven, de thema's waarop plusinvesteringen mogelijk/wenselijk zijn en de uitwerking en waarborging van de plusinvesteringen. In hoofdstuk 6 komt aan de orde hoe in de gemeente Montferland het proces verloopt van een aanvraag om uitbreiding waarop het plussenbeleid van toepassing is. Voor de gemeente Montferland is van belang dat bij alle nieuwe aanvragen om uitbreiding op voorhand door de ondernemer wordt aangegeven op welke wijze hij met de gevraagde uitbreiding vorm en inhoud geeft of wil geven aan 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren', hetgeen een belangrijk aspect betreft voor de dialoog, waar in dit hoofdstuk ook in het bijzonder bij wordt stilgestaan.

In hoofdstuk 7 komt de vertaling van het plussenbeleid naar het bestemmingsplan aan de orde en hoe een uitbreiding op grond van het plussenbeleid met een bestemmingsplanherziening vorm en inhoud kan worden gegeven.

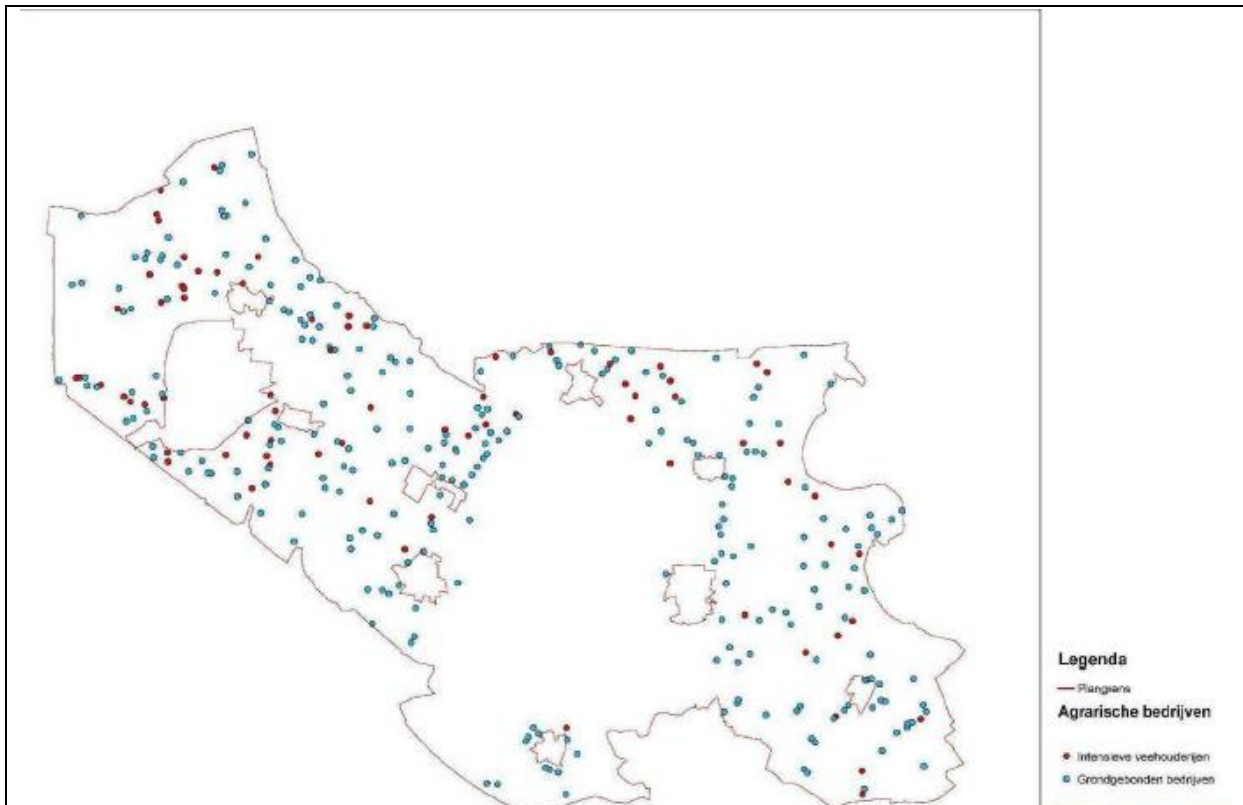
Hoofdstuk 8 gaat in op de reacties van de instanties en organisaties welke bij de voorbereiding van dit beleid betrokken zijn en hoofdstuk 9 gaat in op monitoring, evaluatie en bijstelling van het beleid.

2. Bestaand ruimtelijk zoneringsbeleid veehouderij gemeente Montferland

2.1 Inleiding

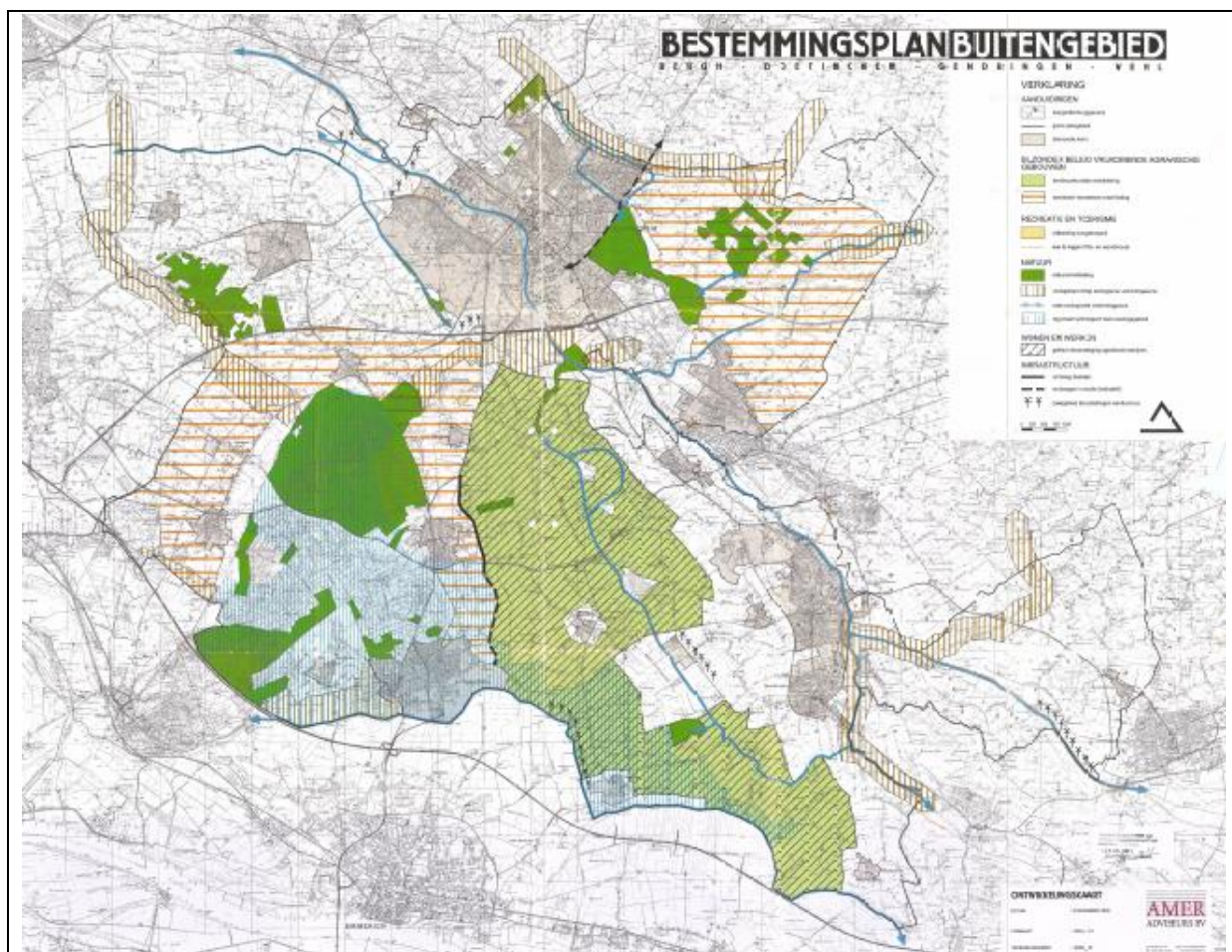
De gemeente Montferland is een agrarische gemeente. In het kader van de integrale herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' is in 2010 de ligging van de diverse agrarische bedrijven in beeld gebracht, onderverdeeld naar grondgebonden bedrijven en intensieve veehouderij. De onderstaande afbeelding geeft een beeld van de spreiding van de agrarische bedrijven. In 2017 telt de gemeente Montferland nog 65 intensieve veehouderijen. De meeste intensieve veehouderijbedrijven bevinden zich rondom Didam (31) en aan de (noord)oostzijde van de Montferlandse berg.

Spreiding agrarische bedrijven in de gemeente Montferland

Van oudsher is in de gemeente Montferland een gebied rondom Azewijn in het bijzonder aangewezen voor landbouwkundige ontwikkeling met de mogelijkheid tot het opnemen van nieuwe agrarische bouwvlakken t.b.v. de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven.

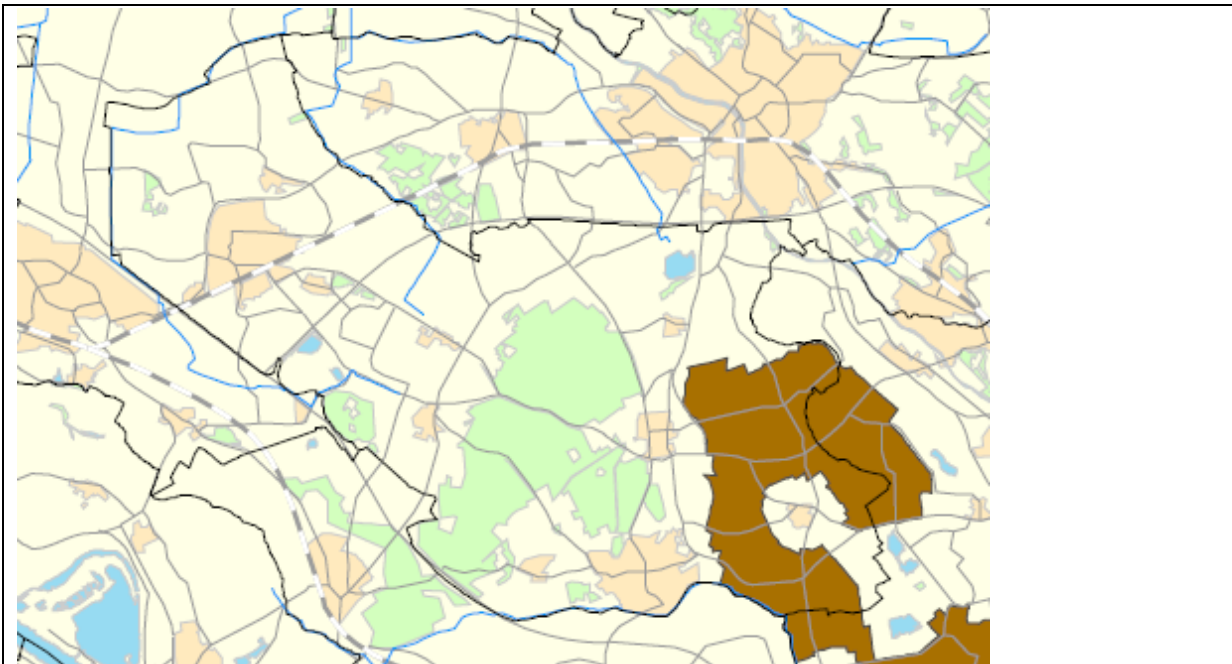

Vastgestelde gebiedsvisiekaart bij bestemmingsplan 'Buitengebied 2000'. Het groene gebied aan de oostzijde van de gemeente en dat zich doorzet in de gemeente Oude IJsselstreek is aangewezen voor 'landbouwkundige ontwikkeling'

2.2 Ruimtelijk zoneringsbeleid veehouderij in het bestemmingsplan 'Buitengebied Montferland'.

Het ruimtelijk beleid voor de veehouderij is opgenomen in het bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Montferland, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2011 en herzien bij besluit van 30 oktober 2014 (eerste herziening), 28 januari 2016 (tweede herziening) en 26 januari 2017 (derde herziening). In het bestemmingsplan wordt een onderscheid gemaakt in grondgebonden landbouw en intensieve veehouderij. De ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij zijn gebaseerd op het Streekplan 2005 en het Reconstructieplan Achterhoek en Liemers 2005, waarbij overeenkomstig die plannen een onderscheid is gemaakt in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden met gedifferentieerde mogelijkheden voor de uitbreiding van intensieve veehouderij. Het gebied dat in het bestemmingsplan is opgenomen als landbouwontwikkelingsgebied is nagenoeg hetzelfde gebied dat in 1999 al was aangewezen voor landbouwkundige ontwikkeling met de mogelijkheid tot het opnemen van nieuwe agrarische bouwvlakken t.b.v. de vestiging van nieuwe agrarische bedrijven.

Landbouwontwikkelingsgebied Azewijn (bruin) zoals opgenomen in het Reconstructieplan

Op grond van de regels in het bestemmingsplan 'Buitengebied' zijn de bestaande intensieve veehouderijbedrijven positief bestemd. De oppervlakte van de agrarische bouwvlakken voor die bedrijven mag in het verwevingsgebied niet meer dan 1 ha en in het landbouwontwikkelingsgebied niet meer dan 1,5 ha. Overeenkomstig het Reconstructieplan is met het bestemmingsplan 'Buitengebied' in het landbouwontwikkelingsgebied her- en nieuwvestiging van intensieve veehouderij en omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk gemaakt en is in het verwevingsgebied omschakeling en hervestiging naar intensieve veehouderij mogelijk gemaakt. In het extensiveringsgebied is in het geheel geen uitbreiding voor intensieve veehouderij mogelijk. Aan de doorvertaling van deze regels hebben uitgebreide plan-m.e.r. onderzoeken ten grondslag gelegen, waarbij de milieueffecten van de in het bestemmingsplan geboden mogelijkheden zijn onderzocht. In bijlage 2 bij deze notitie zijn de bestaande regels voor intensieve veehouderij weergegeven.

De in het bestemmingsplan 'Buitengebied' opgenomen mogelijkheden voor nieuwvesting en uitbreiding van agrarische bouwvlakken in het landbouwontwikkelingsgebied, zijn bij uitspraak van 23 januari 2013 door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State vernietigd (ABRS). De in het bestemmingsplan opgenomen gebiedsaanduiding 'reconstructiewetzone-landbouwontwikkelingsgebied' zelf is wel behouden gebleven.

2.3 Ontwikkelingen sinds 2013

Sinds de uitspraak van de ABRS inzake het landbouwontwikkelingsgebied, zijn de mogelijkheden voor uitbreiding van de intensieve veehouderij in dit gebied beperkt. Daar staat tegenover dat hier in de afgelopen jaren ook nauwelijks vraag naar is geweest.

Het reconstructiebeleid intensieve veehouderij, zoals opgenomen in de reconstructieplannen is niet geslaagd. In diverse reconstructiegebieden kwam de gewenste verplaatsing naar de landbouwontwikkelingsgebieden niet op gang. Gelet op de daling van het aantal agrarische bedrijven (bedrijven zonder toekomstperspectief) werd bovendien geacht geen noodzaak meer aanwezig te zijn voor nieuwvestiging. Voor het landbouwontwikkelingsgebied rond Azewijn bestond in het geheel geen animo voor her- en nieuwvestiging. De provincie Gelderland heeft er in haar beleid voor gekozen om nieuwvestiging niet meer mogelijk te maken. De door de ABRS vernietigde mogelijkheden voor nieuwvestiging van intensieve veehouderij in het landbouwontwikkelingsgebied rondom Azewijn behoeften daarom ook geen reparatie. Met de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in 2014 zijn de Reconstructieplannen uit 2005 ingetrokken.

3. Provinciale Omgevingsvisie 2014: Nieuw beleid ten aanzien van niet grondgebonden veehouderij

3.1 Inleiding

Het reconstructiebeleid, zoals dat door de provincie Gelderland in 2005 met diverse Reconstructieplannen is vastgesteld, is niet geslaagd. Nieuwvestiging wordt niet meer noodzakelijk geacht nu diverse locaties zijn vrijgekomen voor nieuwe bedrijvigheid. Gebleken is van ontwikkelingen welke om een wijziging van beleid vragen.

Hiernaast zijn er al jarenlang voorbereidingen voor de toekomstige Omgevingswet. De provincie Gelderland heeft hierop geanticipeerd met de Omgevingsvisie 2014. Diverse sectorale plannen zijn vervangen door één integrale visie met een bijbehorende verdieping en een omgevingsverordening. In de omgevingsverordening zijn die beleidsregels opgenomen die gelet op het provinciaal belang een directe doorwerking behoeven. Toelatingsplanologie wordt omgeruild voor uitnodigingsplanologie, waarbij het sturen op doelen en kwaliteit centraal staat. De provincie neemt diverse rollen aan om provinciale doelen te realiseren, welke variëren van normeren tot verbinden en inspireren. Die nieuwe sturingsfilosofie komt ook tot uiting in de wijze waarop de provincie Gelderland wenst om te gaan met de niet-grondgebonden veehouderij. Zo verwacht de provincie voor de niet grondgebonden veehouderij dat er verdere schaalvergroting zal plaatsvinden. De sector zal duurzaam ontwikkelingsmogelijkheden moeten worden geboden, dus groei maar dan wel met zorg voor de omgeving. Het voordeel daarbij is dat grotere bedrijven beter dan kleinere bedrijven in staat zijn om extra maatregelen te treffen die negatieve effecten voor de leefomgeving verminderen en zorg kunnen dragen voor een verkleining van de ecologische voetafdruk.

3.2 Provinciale omgevingsvisie 2014

Op 9 juli 2014 wordt door Provinciale Staten van Gelderland de Provinciale Omgevingsvisie vastgesteld. De provincie dicht zich hierbij een andere rol toe dan voorheen, waarbij zij met andere partijen doelen moet zien te bereiken. De Omgevingsvisie moet uitnodigen, uitdagen en inspireren om in Gelderland te ontwikkelen met kwaliteit. De omgevingsvisie laat zich als volgt typeren:

1. Via co-creatie en uitnodigingsplanologie wil de provincie sneller inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen in Gelderland. Zij spant zich in om met mensen in gesprek te blijven en te zoeken naar wie een bijdrage kunnen leveren aan opgaven en doelen!
2. Structuurversterking en partnerschap als uitgangspunt. Gelderland is mooi, dynamisch en divers.
3. Nieuwe aandacht voor de steden, meer ruimte voor economie en een extra stap voor duurzame ontwikkeling en een leefbaar platteland.
4. Van tien jaar 'vast' naar flexibel en toekomstgericht.
5. Van vijf sectorale plannen en separate verordeningen naar één plan en één verordening op hoofdlijnen voor de maatschappelijke opgaven in Gelderland: opgaven voor water, natuur en landschap, cultuur en erfgoed, milieu, energietransitie, landbouw, verkeer en vervoer en ruimtelijke ordening.
6. Samen afwegen en aan de slag met de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik. Kwaliteiten en doelen staan centraal, niet de regels.
7. Van Ecologische Hoofdstructuur (EHS) naar het Gelderse Natuurnetwerk en een Groene Ontwikkelingszone, met meer uitnodiging om bij te dragen aan het realiseren van natuurdoelen.
8. Regionale afspraken voorop. Niet alleen woningbouw en bedrijventerreinen, ook kantoren en detailhandel.
9. Lokaal maatwerk waar nodig.
10. Minder overheid, meer samenleving. Een samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen. De provincie verbindt!

3.3 Onderscheid grondgebonden veehouderij en niet-grondgebonden veehouderij

In de provinciale omgevingsvisie wordt voor wat betreft de veehouderij een onderscheid gemaakt in grondgebonden veehouderij en niet-grondgebonden veehouderij. Van 'intensieve veehouderij' wordt (nagenoeg) niet meer gesproken.

Grondgebonden veehouderijbedrijven zijn die bedrijven waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van de onbebouwde grond in de omgeving van het bedrijf. De melkveehouderij is hierbinnen van dominante betekenis, niet alleen in economisch opzicht maar ook als gebruiker van ongeveer 60% van het Gelderse platteland. De grondgebonden landbouw moet niet zo zeer verder intensiveren, maar juist duurzamer produceren vanuit gesloten groene kringlopen. In de kringloop bodem, gewas, veevoer, vee en de mest terug naar de bodem, dienen zo min mogelijk verliezen op te treden en moet ervoor gezorgd worden dat de bodemkwaliteit op peil blijft. Een goede verhouding tussen het aantal runderen en de oppervlakte cultuurgrond waar het bedrijf over beschikt, vormt de primaire basis voor een duurzame productie. Het hanteren van de eis van de grondgebondenheid op het moment dat een melkveebedrijf uitbreidt, biedt wel de mogelijkheid om grootschalige, niet-grondgebonden ontwikkelingen te kunnen weren.

4 Grondgebonden veehouderijbedrijf

Agrarisch bedrijf dat gericht is op het ontwikkelen van activiteiten waarbij de productie voor meer dan 50 procent afhankelijk is van het producerend vermogen van de grond waarover het bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen kan beschikken.

5 Grondgebonden veehouderijtak

Onderdeel van een agrarisch bedrijf waarvoor het bedrijf beschikt over voldoende agrarische cultuurgrond in de omgeving van de bedrijfsgebouwen om de dieren binnen de veehouderijtak voor meer dan 50 procent zelf te kunnen voeren.

De Nederlandse veehouderij heeft in 2015 meer fosfaat geproduceerd dan is toegestaan op basis van Europese afspraken. De grootste toename is afkomstig van de melkveehouderij. Vanaf 1 januari 2016 is het niet meer mogelijk om de extra fosfaatproductie als gevolg van uitbreiding alleen te verwerken. Dit is beschreven in de Algemene Maatregel van Bestuur verantwoorde groei melkveehouderij (AMvB grondgebondenheid). Per 1 januari 2018 is deze maatregel als Grondgebonden groei melkveehouderij (stelsel fosfaatrechten voor melkvee) opgenomen in de Meststoffenwet.

Op basis daarvan moeten ondernemers bij uitbreidingsverzoeken aangeven of en hoe het bedrijf grondgebonden is. Artikel 1 (kk), leden 1, 2 en 3 van de Meststoffenwet zijn van toepassing. Grond kan alleen worden opgevoerd als tot het bedrijf behorende landbouwgrond, wanneer deze in het kader van een normale bedrijfsvoering bij dat bedrijf in gebruik is en is gelegen in Nederland. Dit kan worden aangetoond op basis van een grondgebruiksplan. Daarbij moet in elk geval aan de orde zijn hoe het bedrijf voor de voedselvoorziening en weidegang van dieren gebonden is aan gronden in de directe omgeving. Het gaat hierbij om afhankelijkheid van grond bij de voedervoorziening, mestafzet en het bieden van een natuurlijke ondergrond voor plantaardige teelten.

De juiste verhouding tussen de oppervlakte cultuurgrond en bijvoorbeeld het aantal melkkoeien bij een bedrijf betekent niet dat de koeien daarmee ook weidegang houden. Er is steeds meer sprake van bedrijven waar de melkkoeien permanent in de stal staan. Vooral de bedrijven die werken met een melkrobot houden hun koeien steeds meer binnen.

Niet-grondgebonden veehouderijbedrijven zijn veehouderijbedrijven waarvoor het diervoer van buiten het bedrijf komt en veelal zelfs van buiten Nederland.

Dit betekent ook dat grondgebonden veehouderijen eenvoudig kunnen wijzigen naar niet-grondgebonden bedrijven wanneer het aantal dieren zodanig uitbreid of de oppervlakte van de bij het bedrijf behorende grond zodanig afneemt, dat de gehouden dieren niet meer in voldoende mate van de bij het bedrijf behorende gronden kunnen worden gevoerd.

9 Niet-grondgebonden veehouderijbedrijf

Agrarisch bedrijf dat hoofdzakelijk is gericht op veehouderij waarvan het voer voor de landbouwhuisdieren voor het grootste gedeelte niet geteeld wordt op de gronden die in de nabijheid van het agrarisch bouwperceel zijn gelegen, en waarop de veehouderij rechten heeft.

10 Niet-grondgebonden veehouderijtak

Onderdeel van een agrarisch bedrijf dat is gericht op niet-grondgebonden veehouderij.

3.4 Nieuw beleid niet-grondgebonden veehouderij

Onderdeel van de Provinciale Omgevingsvisie 2014 is tevens de beleidswijziging voor de niet-grondgebonden veehouderij. Het doel van de provincie is om randvoorwaarden te scheppen voor duurzame niet-grondgebonden veehouderij. Daarbij gaat het om **maatschappelijk verantwoord ondernemen**. De provincie stimuleert bestaande bedrijven in deze sector die duurzamer wensen te produceren:

- er is geen ruimte voor nieuwvestiging van niet-grondgebonden veehouderijbedrijven;
- in de extensiveringszones is het streven een verminderde ammoniakemissie. Voor bestaande perspectiefvolle niet-grondgebonden bedrijven kan ontwikkelingsruimte worden geboden voor zover dit past binnen het generieke en regio-specifieke stikstofbeleid;
- er is ruimte voor bestaande bedrijven om te groeien in de vorm van een vergroting van het bestaande agrarisch bouwperceel. Aan deze groei zijn duurzaamheidseisen verbonden. De voorwaarden hiervoor worden in het gemeentelijk bestemmingsplan vastgelegd.

Hiermee wordt voorgesorteerd op het verdwijnen van het onderscheid tussen het extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebied. De groei moeten ondernemers 'verdienen.' De groeipotentie van een bedrijf wordt meer afhankelijk van de plek en minder van de zone waarin het bedrijf ligt. Wanneer kwetsbare en gevoelige functies in de omgeving van de bedrijfslocatie liggen, zijn de uitbreidingsmogelijkheden beperkt en aan specifieke voorwaarden gekoppeld. In geval van uitbreiding moet de ondernemer extra stappen zetten voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en rekening houden met een duurzame ontwikkeling. De provincie noemt dit het plussenbeleid. Het plussenbeleid is in co-creatie uitgewerkt in een actualisatie van de omgevingsvisie en op 1 maart 2017 vastgesteld.

4. Provinciale Omgevingsvisie 2017: Uitwerking Plussenbeleid niet-grondgebonden veehouderij

4.1 Inleiding

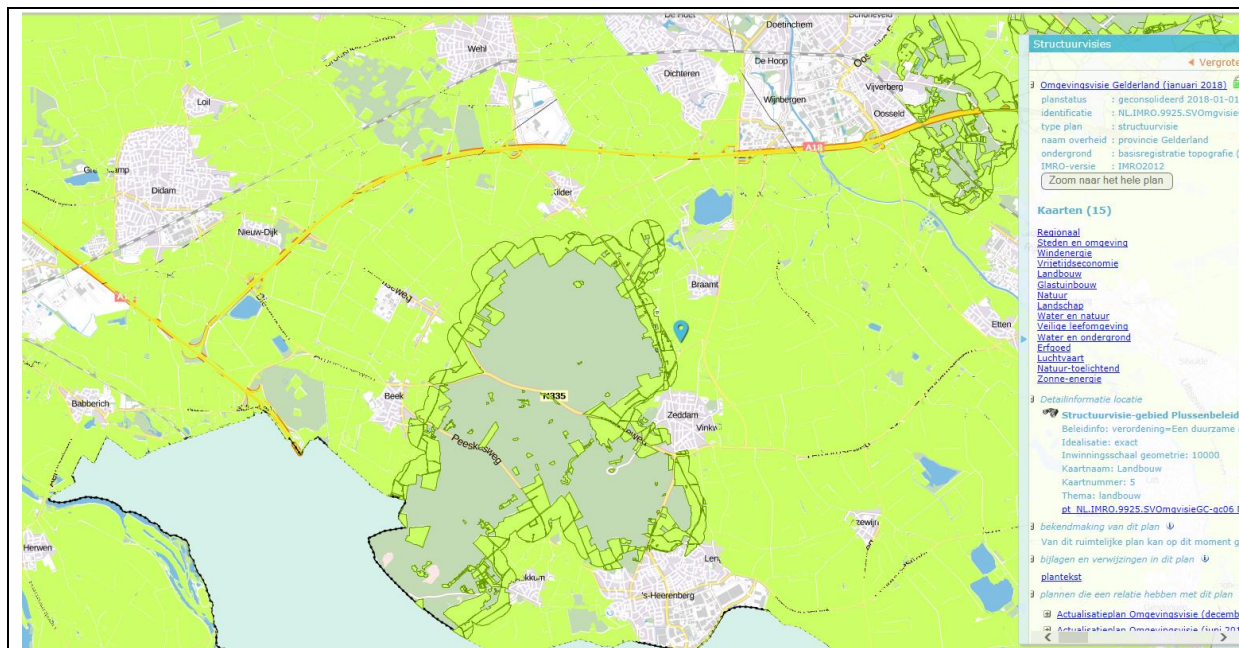
In de omgevingsvisie 2014 is al opgenomen dat de provincie streeft naar een landbouwsector met een kleinere 'ecologische voetafdruk' die bijdraagt aan een sociaal en vitaal landelijk gebied in Gelderland, goed is voor mens, dier en omgeving en die daarmee een breed maatschappelijk draagvlak heeft. Een voorwaarde voor de groei van grondgebonden veehouderijbedrijven is dat de productie grondgebonden blijft. De uitbreiding moet ruimtelijk aanvaardbaar zijn, zowel op de schaal van het gebouw, het erf en de inpassing van het erf in het landschap. Bij de niet-grondgebonden veehouderij gaat het om maatschappelijk verantwoord ondernemen. Bij het bieden van een 'plus' op de aspecten milieu, dierenwelzijn en ruimtelijke kwaliteit kan ontwikkelingsruimte worden verkregen. Het beoordelingssysteem dat hiervoor opgesteld zou moeten worden is sindsdien in co-creatie uitgewerkt en opgenomen in de actualisatie van de Omgevingsvisie in 2017.

4.2 Hoe ziet het plussenbeleid eruit?

De uitwerking van het plussenbeleid is opgenomen in de actualisatie van de Omgevingsvisie welke op 1 maart 2017 door Provinciale Staten van Gelderland is vastgesteld. Bestaande bedrijven in de niet-grondgebonden veehouderijsector die duurzamer wensen te produceren worden gestimuleerd. Door 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' moeten ondernemers de gewenste 'groei' verdienen door het treffen van tegenprestaties welke leiden tot kwaliteit ('License to produce'). Ondernemers gaan hiervoor de 'dialoog' aan met het maatschappelijk krachtenveld in de omgeving van de bedrijfslocatie. De ondernemer is er verantwoordelijk voor om het initiatief zo goed mogelijk ruimtelijk en fysiek in te passen en daarbij ook rekening te houden met omwonenden en de omgeving. De regio Achterhoek en de regio Food Valley hebben in de aanloop naar het plussenbeleid een uitwerkingpilot uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn als adviezen aangeboden aan de provincie. De van belang zijnde elementen uit die regionale invullingen zijn in bijlage 3 bij deze notitie opgenomen.

Net als in voorgaande jaren is ook met het plussenbeleid geen nieuwvestiging van niet-grondgebonden veehouderijen toegestaan. Uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderij is in beginsel uitsluitend toegestaan op een bij de provinciale verordening behorende kaart aangegeven gebied 'Plussenbeleid' (zie onderstaande afbeelding). De groeipotentie van een bedrijf wordt afhankelijk van de plek waarin het bedrijf ligt. Wanneer kwetsbare en gevoelige functies in de omgeving van de bedrijfslocatie liggen, zijn de uitbreidingsmogelijkheden beperkt en aan specifieke voorwaarden gekoppeld.

Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018) geconsolideerd 2018-01-01. Op het lichtgroene structuurvisie-gebied Plussenbeleid zijn de regels voor een duurzame niet-grondgebonden veehouderij van toepassing

De nieuwe regels voor uitbreiding van de niet-grondgebonden veehouderijtak zijn opgenomen in artikel 2.5.3.2 van de Provinciale omgevingsverordening (zie onderstaande afbeelding).

2.5.3 Niet - grondgebonden veehouderij

artikel 2.5.3.1 Nieuwvestiging niet-grondgebonden veehouderijbedrijven

In bestemmingsplannen wordt nieuwvestiging van niet – grondgebonden veehouderijbedrijven niet toegestaan.

artikel 2.5.3.2 Uitbreiding niet-grondgebonden veehouderijtak: Plussenbeleid

1. Bestemmingsplannen maken de uitbreiding van de oppervlakte van een agrarisch bouwperceel met een niet-grondgebonden veehouderijtak dat gelegen is in het gebied dat is aangewezen als Plussenbeleid slechts mogelijk indien zij voldoen aan beleidsregels die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in overeenstemming met paragraaf 3.9.10 (Verdieping) Omgevingsvisie Gelderland (december 2016). Bij uitbreiding van de oppervlakte van een agrarisch bouwperceel met een grondgebonden veehouderijtak is voorgaande niet van toepassing.
2. In afwijking van het eerste lid kan per niet-grondgebonden veehouderijtak elke vijf jaar eenmaal een uitbreiding van de oppervlakte van het agrarische bouwperceel van 500 m² of minder worden mogelijk gemaakt zonder dat toepassing wordt gegeven aan de beleidsregels die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in overeenstemming met paragraaf 3.9.10 (Verdieping) Omgevingsvisie Gelderland (december 2016)
3. Bestemmingsplannen dienen in elk geval in overeenstemming met dit artikel te zijn gebracht op 1 januari 2027.
4. In afwijking van het derde lid dienen bestemmingsplannen die voor 1 januari 2007 zijn vastgesteld, in overeenstemming met dit artikel te zijn gebracht op 1 april 2019.
5. Het bepaalde in artikel 8.2.2, eerste en tweede lid, aanhef en onder a is op dit artikel van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat onder bestaande rechten niet wordt verstaan een ontwerp van een bestemmingsplan dat voor de inwerkingtreding van dit artikel ter inzage is gelegd en dat leidt tot een uitbreiding van de totale oppervlakte van een agrarisch bouwperceel van meer dan 1,5 hectare.
6. Onder bestaande rechten als bedoeld in artikel 8.2.2, tweede lid aanhef en onder a wordt ook verstaan een ontwerp-bestemmingsplan dat dient ter vervanging van een bestemmingsplan dat voor de inwerkingtreding van deze bepaling door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is vernietigd en na die datum nog niet ter inzage is gelegd, voor zover dit ontwerp-bestemmingsplan voorziet in agrarische bouwpercelen kleiner dan 1,5 hectare.

artikel 2.5.3.3 Uitbreiding niet-grondgebonden veehouderijtak: Ammoniakbuffergebied

1. In het als Ammoniakbuffergebied aangewezen gebied is uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijtak uitsluitend toegestaan indien de ondernemer aantoont dat de emissie van ammoniak op de locatie niet toeneemt.
2. In dit gebied zijn nieuw- en hervestiging van niet-grondgebonden veehouderij niet toegestaan.
3. Artikel 2.5.3.2 is van overeenkomstige toepassing.

4.3 Uitbreiding geitenhouderijen niet toegestaan

Op 30 augustus 2017 is door Gedeputeerde Staten van Gelderland uit voorzorg een voorbereidingsbesluit genomen, waarmee de geitenhouderij in Gelderland op slot is gezet. Aanleiding hiervoor vormde onderzoek waaruit was gebleken dat mensen die in een straal van 2 km rondom geitenhouderijen wonen een grotere kans hebben op een longontsteking. Hier komt bij dat de geitenhouderij in Gelderland snel groeit. In de laatste 3 jaar is de geitenhouderij in Gelderland met 26% toegenomen tegenover 16% landelijk. Voorkómen moest worden dat geitenbedrijven vanuit Brabant (waar de bedrijfstak gelet op de gezondheidsrisico's op 7 juli 2017 al op slot was gezet) zouden uitwijken naar Gelderland en daarmee in Gelderland een verhoogd risico voor de gezondheid van omwonenden zou ontstaan.

Het voorbereidingsbesluit bestond uit:

- een aanhoudingsverplichting voor aanvragen om omgevingsvergunning onderdeel bouw en werken (artikel 2.1 lid 1 onder a en b Wabo);
- een algemeen gebruiksverbod voor uitbreiding, nieuwvestiging en omschakeling ten behoeve van geitenhouderijen, ook voor situaties waarin geen voornoemde omgevingsvergunning nodig is.

Als gevolg van dit besluit kan een geitenhouderij zich derhalve niet meer vestigen, uitbreiden of de oppervlakte dierenverblijven vergroten. Ook omschakelen naar geitenhouderij is niet meer mogelijk. In de Omgevingsverordening wordt geregeld dat in bestemmingsplannen vestiging en uitbreiding van een geitenhouderij, een gehele of gedeeltelijke wijziging van een veehouderij of veehouderijtak in een geitenhouderij en een toename van de oppervlakte dierenverblijf voor geiten niet is toegestaan. De komende tijd onderzoekt het Rijk wat exact de oorzaak is van (het verhoogde risico op) longontsteking bij omwonenden.

4.4 Eisen aan uitbreiding op grond van het plussenbeleid

Niet-grondgebondenveehouderijbedrijven of onderdelen van bedrijven (zogenoemde niet-grondgebonden veehouderijtakken) die uitbreiden, krijgen vanaf het moment dat gemeenten het plussenbeleid in hun ruimtelijk beleid hebben opgenomen extra eisen opgelegd.

In paragraaf 3.9.10 van de verdieping van de omgevingsvisie is opgenomen welke eisen worden gesteld aan uitbreiding vanuit het plussenbeleid. Het gaat om de navolgende eisen:

1. uitbreidingen (> 500 m²) zijn alleen mogelijk wanneer het bedrijf maatregelen van ruimtelijke kwaliteit treft op het gebied van milieu, landschappelijke inpassing of fysieke maatregelen op het gebied van dierwelzijn (deze maatregelen moeten plaatsvinden naast de generieke wettelijke eisen en andere voorwaarden, zoals een goede landschappelijke inpassing op basis van vigerend beleid);
2. een verslag van een dialoog met de omgeving moet bij de aanvraag (verzoek om een bestemmingsplanherziening, -wijziging of omgevingsvergunning) zijn gevoegd;
3. de investering in de maatschappelijke plussen bedraagt € 15,- tot € 20,-/m² bruto stalvloeroppervlakte van de uitbreiding;
4. de investering vindt zoveel mogelijk plaats op het erf. Indien dit niet mogelijk is, dan vindt de investering plaats in de omgeving van het erf of verder in de omgeving;
5. de gemeente maakt afspraken inclusief boetebeding met de ondernemer via een privaatrechtelijke overeenkomst, een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning. Op basis daarvan werkt de gemeente een wijzigingsplan uit, een afwijkingsbesluit of herziening van het bestemmingsplan.

Het plussenbeleid zoals opgenomen in de provinciale omgevingsverordening en de provinciale omgevingsvisie is opgenomen in bijlage 1a t/m 1c bij deze notitie. Het plussenbeleid is in beginsel van toepassing op elke uitbreiding > 500 m². Onder een uitbreiding wordt op grond van de verordening verstaan: *‘een vergroting van de agrarische bebouwing op een bestaand agrarisch bouwperceel al dan niet gepaard gaande met een vergroting van het bouwperceel’*. Het plussenbeleid is hiermee derhalve ook van toepassing op uitbreidingen > 500 m² binnen het agrarisch bouwvlak. Uitbreidingen kleiner dan 500 m² én waarbij de totale uitbreiding over 5 jaar niet meer bedraagt dan 500 m², zijn vrijgesteld van het plussenbeleid.

Voorbeeld 1

Een niet grondgebonden veehouderijbedrijf doet binnen vijf jaar twee keer een uitbreiding van 300 m². De eerste uitbreiding valt niet onder het plussenbeleid. Met de tweede uitbreiding van 300 m² wordt de drempel van 500 m² overschreden. Het plussenbeleid en ook de extra investering Voor wat betreft de tweede uitbreiding zijn van toepassing over de gehele tweede uitbreiding van 300 m².

Voorbeeld 2

Een bedrijf wenst een uitbreiding van 1000 m². De uitbreiding valt onder het plussenbeleid nu de grens van de uitbreiding die is vrijgesteld van het plussenbeleid (500 m²) wordt overschreden. Het plussenbeleid en de extra investering zijn van toepassing op de gehele omvang van de uitbreiding.

De bovengenoemde voorbeelden laten onverlet dat tot aan de volledige doorvertaling van het plussenbeleid in een lokaal omgevingsplan of integrale herziening van het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ gebruik kan worden gemaakt van bestaande rechten, zoals beschreven in paragraaf 4.5.

4.5 Directe toepassing plussenbeleid door gemeente en bestaande rechten

Artikel 2.5.3.2, lid 1 bepaalt dat gemeenten vanaf het moment van inwerkingtreding van de verordening het plussenbeleid moeten toepassen als zij bestemmingsplannen opstellen die betrekking hebben op niet-grondgebonden veehouderij. Dit kan een postzegelplan betreffen en betrekking hebben op een enkele veehouderijtak, maar het kan ook een (deel) bestemmingsplan ‘Buitengebied’ betreffen. De bestaande rechten in de vigerende bestemmingsplannen (waaronder vigerende afwijkingsmogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden) worden hiermee echter niet opzij gezet. Zo bepaalt artikel 2.5.3.2 onder 3 dat bestemmingsplannen in ieder geval in overeenstemming moeten zijn gebracht met artikel 2.5.3.2 op 1 januari 2027 met dien verstande dat in afwijking daarvan bestemmingsplannen die vóór 1 januari 2007 zijn vastgesteld, op 1 april 2019 met dit artikel in overeenstemming moeten zijn gebracht.

Wanneer medewerking aan een uitbreiding van een niet-grondgebonden veehouderij welke onder het plussenbeleid valt, op grond van het geldende bestemmingsplan ‘Buitengebied’ (inclusief de daarin opgenomen afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden) niet mogelijk is en medewerking met een partiele herziening of buitenplanse afwijking ex artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 Wabo desondanks in de rede ligt, is het plussenbeleid van toepassing en zal de gemeente uitsluitend medewerking kunnen verlenen indien vooraf een gemeentelijke beleidsinvulling is vastgesteld in overeenstemming met de provinciale verordening en visie.

4.6 Verplichte aspecten in de gemeentelijke beleidsuitwerking

Gemeenten nemen de voorwaarden van het plussenbeleid mee in hun lokale uitwerking van dit beleid. Volgens paragraaf 3.9.10 van de verdieping van de omgevingsvisie dienen hierin minimaal de volgende aspecten aan de orde te worden gesteld:

1. Wat is de gewenste werkwijze en dialoog rond de voorgenomen uitbreiding?
2. Welke inhoudelijke accenten in de extra maatregelen zijn gewenst vanuit het lokale beleid, passend bij het gebied, zodat lokaal maatwerk mogelijk wordt in de geest van de Omgevingswet en Gelderse Omgevingsvisie?;
3. Duiden van de ondergrens van de extra duurzaamheidsmaatregelen (wat zijn 'plusinvesteringen'?);
4. Hoe worden afspraken met de ondernemer gemaakt, bijvoorbeeld over de hoogte van de investering?

Gemeenten kunnen een intergemeentelijk (regionaal) beleidskader benutten voor een nadere uitwerking in het eigen lokaal ruimtelijk beleid. Gemeenten werken hierin uit of zij in bepaalde gebieden binnen de gemeente lokale of regionale aandachtspunten zien voor de inhoudelijke focus van deze aanvullende maatregelen vanuit een goede ruimtelijke ordening. Op grond van de in voorbereiding zijnde Nationale Omgevingsvisie en Omgevingswet wordt van gemeenten verwacht dat zij actief beleid voeren op aandachtspunten in hun gebied, die vanuit een goede ruimtelijke ordening lokaal en in een gebied (regionaal) aandacht verdienen.

4.7 Duurzaamheidsmaatregelen of 'plus-investeringen'

Het gaat bij aanvullende (bovenwettelijke) maatregelen niet over gangbare maatregelen die al vanuit bestaande vigerende beleidskaders noodzakelijk zijn, maar om extra maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit op het terrein van landschappelijke inpassing, milieu- en dierenwelzijn.

De gewenste versnelling van de duurzame ontwikkeling in de veehouderij komt hiermee tot stand, zonder dat dit ten koste gaat van een verslechtering voor de kwaliteit van de leefomgeving.

De te nemen maatregelen moeten passen binnen een goede ruimtelijke ordening c.q. ruimtelijk relevant zijn. Dit vergt maatwerk en is afhankelijk van het gebied waar de uitbreiding plaatsvindt. Als peildatum voor 'wat een extra maatregel is' geldt de datum van de ter inzage legging van het ontwerpbesluit door de gemeente: dat kan een ontwerp bestemmingsplan of wijzigingsplan zijn, maar ook een ontwerp omgevingsvergunning. De provincie noemt de volgende denkbare maatregelen:

Ruimtelijke kwaliteit

Aanvullende maatregelen zijn volgens provinciaal beleid bijvoorbeeld extra investeringen in:

- extra streekeigen beplanting,
- fruitbomen,
- loop- en wandelpaden,
- bezichtigingsruimte,
- innovatieve architectuur m.b.t. stalconcepten,
- bijdrage aan een ecologische verbindingszone,
- sloop van vrijkomende agrarische bebouwing.

Milieu

Aanvullende investeringen zijn bijvoorbeeld:

- filtersysteem,
- afzuigsysteem,
- luchtwassysteem,
- biofilter,

Het gaat bij aanvullende maatregelen milieu niet om de gangbare emissie-reducerende technieken of gangbare BBT. Wat gangbaar is, is o.m. omschreven in artikel 1.1 van de Wabo. Dit verschilt per diersoort, per jaar en per gebied. Voor ammoniak kan in het kader van aanvullende BBT-maatregelen bijvoorbeeld gekeken worden naar kolom C van “Besluit emissiearme huisvesting” gepubliceerd in Staatscourant d.d. 25/6/2015 waarin gewenste grenswaarden voor 2018 worden genoemd. De ondernemer moet aantonen waarom zijn maatregel voor een plus in aanmerking komt en moet dat expliciet maken.

Dierwelzijn

Aanvullende maatregelen zijn bijvoorbeeld gericht op:

- oppervlakte,
- groepsgrootte,
- stalinhoud,
- voorkomen hittestress,
- schuurvoorziening,
- erfverharding,
- hygiënesluis,
- mestafvoerpunten.

Voorbeelden van maatregelen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, milieu en dierwelzijn zijn ook te vinden in de ‘Maatlat Duurzame Veehouderij’ en het ‘Beter Leven Keurmerk’ (sterrensysteem) en ‘Milieukeur’. Deze certificaatsystemen zijn waardevol omdat zij aangeven wat in zijn algemeenheid duurzamere stalconcepten zijn. Zij geven ondernemers houvast om duurzamere stalconcepten toe te passen door fiscaal voordeel te bieden. De controle op de uitvoering van de maatregelen wordt door een onafhankelijke instantie uitgevoerd.

Investerings welke niet als ‘plus-investering’ worden aangemerkt

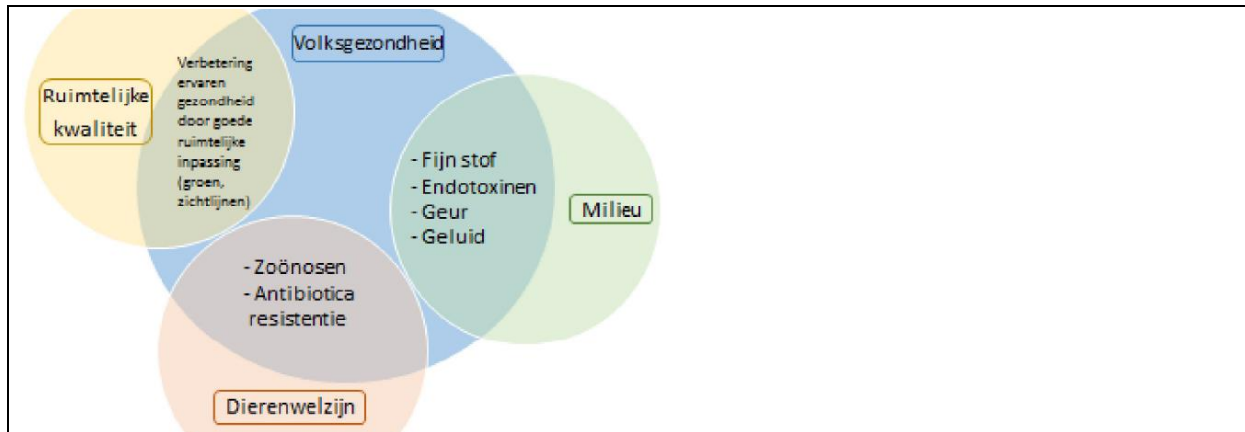
Maatregelen in de bedrijfsvoering zijn niet aan te merken als een extra maatregel.

Ook de volgende zaken zijn niet aan te merken als een extra maatregel:

- een goede erfinpassing,
- rekening houden met landschappelijke en natuurkwaliteiten,
- voldoen aan milieunormen of aan normen voor dierwelzijn,
- emissie reducerende milieutechnieken (gangbare BBT cf. Wabo artikel 1.1) die al standaard worden voorgeschreven;
- investeringen op het gebied van volksgezondheid.

Gezondheid wordt beschouwd als een basiskwaliteit. Voor volksgezondheid is nog geen sprake van een eigenstandig normenkader. De (rijks)normen voor milieu (fijnstof en geur), dierwelzijn en ruimtelijke kwaliteit zijn hiervoor bepalend. Er is een sterke verwevenheid tussen milieu, dierenwelzijn en gezondheid. Volksgezondheid lift mee op milieu (fijn stof en geur), dierwelzijn en ruimtelijke kwaliteit. Als nieuwe normen over volksgezondheid meer helderheid geven dan komt dit erbij als basis en niet als ‘plus’. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd.

De verwevenheid tussen ‘volksgezondheid’ en de drie plussen wordt in de onderstaande figuur geïllustreerd.

Verbeteringen voor de volksgezondheid worden in de praktijk dus ook gerealiseerd via fysieke maatregelen voor milieu, dierenwelzijn en ruimtelijke kwaliteit (plus-sporen in het plussenbeleid). Zo dragen plussen op het gebied van geur, fijn stof en NOx eveneens bij aan een betere volksgezondheid. Maatregelen voor de verbetering van dierenwelzijn doen dit ook. Dit doet recht aan het gedachtegoed van de komende Omgevingswet, zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Met betrekking tot de geitenhouderij is er op dit moment nog geen exacte duidelijkheid over de oorzaak van het verhoogde risico op longontsteking. Uitbreiding daarvan wordt op dit moment voorkómen (zie paragraaf 4.3).

4.8 De investeringsbijdrage

De norm voor de investeringsbijdrage is een bedrag tussen de € 15,- en € 20,-/m² stalvloeroppervlakte van de uitbreiding. De investering vindt bij voorkeur plaats op of nabij het erf van de ondernemer. Een uitzondering geldt voor gebieden waar sloop van gebouwen ter verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving een belangrijk onderwerp is. Van het normbedrag kan worden afgeweken als de aanvullende investering - gelet op het belang van de bescherming van de ruimtelijke, milieuhygiënische en gezondheidseffecten van de uitbreiding van een veehouderij - niet leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Het ontwerpbestemmingsplan moet vergezeld gaan van een berekening van de investeringsbijdrage.

4.9 Ammoniakbuffergebied

Naast de eisen van het plussenbeleid geldt bij alle uitbreidingen voor niet-grondgebonden veehouderij de voorwaarde van artikel 2.5.3.3 van de Omgevingsverordening (Uitbreiding niet-grondgebonden veehouderijtak: ammoniakbuffergebied). Namelijk dat in het ammoniakbuffergebied (het voormalige extensiveringsgebied) de ammoniakemissie op de locatie bij de uitbreiding van de niet-grondgebonden veehouderij-activiteit niet mag toenemen.

Voor dit gebied gelden de volgende regels:

1. er is uitsluitend groei mogelijk voor ondernemers om het bedrijf te ontwikkelen indien de emissie van ammoniak op de locatie niet toeneemt bij uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderij-activiteiten - of die nu geheel uit intensieve niet-grondgebonden veehouderijactiviteiten bestaan of slechts gedeeltelijk binnen een deel van het bedrijf worden uitgeoefend;
2. nieuwvestiging en hervestiging zijn verboden;
3. er kunnen meerdere functies (ook niet-agrarische bestemmingen) naast elkaar bestaan in dit gebied. Dit is een gemeentelijke afweging. Juist meerdere functies kunnen de afbouw van de intensieve veehouderij ondersteunen. Nieuwe functies moeten passen bij de gegeven kernkwaliteiten in een gebied.

4.10 De dialoog met het maatschappelijk krachtenveld

Centraal in de sturingsfilosofie van de in voorbereiding zijnde Omgevingswet, maar ook in de provinciale omgevingsvisie staat uitnodigingsplanologie, maatwerk, co-creatie en dialoog. Van belang is dat belanghebbenden bij de voorbereiding van plannen of besluiten vroegtijdig betrokken worden. Juist in de voorfase is een lokale dialoog wenselijk. Het gesprek kan leiden tot wederzijds begrip en biedt ondernemer de mogelijkheid om zijn plan nog aan te passen voordat de formele vergunningprocedure start.

Ondernemers zijn zich er in toenemende mate van bewust dat maatschappelijk draagvlak in de directe omgeving essentieel is voor het toekomstperspectief van hun bedrijf. Gemeenten moeten daarom in hun lokale beleidsuitwerking opnemen dat rondom een voorgenomen uitbreiding een zorgvuldige dialoog wordt gevoerd, gericht op het in kaart brengen van alle belangen. Een ondernemer dient bij een aanvraag tot uitbreiding een verslag van de dialoog of het buurtgesprek met de omgeving te voegen.

Wanneer een gemeente een initiatief tot uitbreiding in eerste instantie als kansrijk beoordeelt, is het van belang dat de ondernemer tijdig over een nog niet uitgewerkt plan in gesprek gaat met de omgeving. De ondernemer voert een buurtgesprek met de omgeving dat, zoals volgens hem of haar het beste passend is bij het gebied. Een presentatie over de voorgenomen uitbreiding in een buurthuis of bij een rondleiding door het bedrijf, kan hierbij een mogelijkheid zijn. In overleg tussen ondernemer en de gemeente wordt de omtrek van het gebied bepaald dat wordt betrokken bij de plannen. De provincie heeft een handreiking beschikbaar over hoe een dialoog gevoerd kan worden.

Afhankelijk van de toekomstvisie op het bedrijf en het gesprek met de omgeving past de ondernemer het uitbreidingsplan aan. De gemeente maakt een afweging over het wel of niet akkoord gaan met het plan. De gemeente maakt met de ondernemer afspraken inclusief boetebeding via een privaatrechtelijke overeenkomst, een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning. Op basis daarvan werkt het bevoegd gezag een wijzigingsplan uit, een afwijkingsbesluit of een herziening van het bestemmingsplan.

5. Plussenbeleid gemeente Montferland

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft weer op welke wijze de gemeente Montferland invulling wenst te geven aan het plussenbeleid. In hoofdstuk 2 is naar voren gekomen dat de gemeente Montferland ondanks de terugloop in het aantal agrarische bedrijven nog steeds een agrarische gemeente is. De gemeente wil daarom goede ruimtelijke randvoorwaarden blijven bieden voor een economisch rendabele en duurzame landbouw en veehouderij. De gemeente acht het daarbij van belang dat bedrijven rekening houden met hun omgeving. Voor zover er sprake moet zijn van extra investeringen moeten deze ook duidelijk tot een kwaliteitsbijdrage leiden voor de omgeving.

5.2 Maatschappelijk verantwoord en duurzaam produceren

De gemeente wil medewerking verlenen aan initiatieven tot bedrijfsuitbreiding in de niet-grondgebonden veehouderij onder voorwaarde van een maatschappelijk verantwoorde duurzame productie gericht op respect voor mens, dier en milieu, en toegevoegde kwaliteit. Bij ieder uitbreidingsverzoek welke onder het plussenbeleid valt, zal ondernemer (naast het aantonen van de noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering) op voorhand inzichtelijk (transparant) moeten maken op welke wijze deze vorm en inhoud geeft of gaat geven aan 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren'. Bij een 'maatschappelijk verantwoorde duurzame productie' speelt het rekening houden met de beleving van de leefkwaliteit door de omgeving een belangrijke rol. Ook is de ondernemer transparant over zijn bedrijfsvoering. Bij de biologische veehouderij is in de huidige situatie al vaker sprake van een open en transparante houding naar de maatschappij. Op basis van het plussenbeleid zal echter ook de niet-biologische veehouderij gelet op de kritische maatschappij meer rekening moeten houden met milieu, dierenwelzijn, natuur en landschap, voeding en gezondheid.

Leefkwaliteit

De wijze waarop iemand zijn leefomgeving ervaart wordt bepaald door een ingewikkeld samenspel van onder andere sociale, fysieke, ruimtelijke en persoonlijke factoren. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de kwaliteit van de woning, het aanzien van de buurt, de hoeveelheid groen in de buurt, goede buren, gevoelens van (on)veiligheid, de afstand tot diverse voorzieningen en de milieukwaliteit (zoals weinig lawaai en schone lucht). De leefomgeving heeft directe invloed op de gezondheid, bijvoorbeeld door luchtverontreiniging, geluid of verkeersongevallen. De gezondheid wordt ook indirect beïnvloed door stress of negatieve gevoelens die ontstaan door hinder, perceptie van gezondheidsrisico's, een verslechterde woonomgeving of sociale onveiligheid. Ook de positieve effecten van milieukwaliteiten zoals groen en stilte spelen een rol. Hier ligt het raakvlak tussen leefbaarheid en gezondheid (RIVM, 2000). De rijksoverheid streeft naar een zo hoog mogelijke kwaliteit van de omgeving. Lokale overheden streven bij het inrichten van de omgeving kwaliteitsambities na voor ruimtelijke ordening, milieu en wonen. Die taak ligt bij gemeenten omdat de kwaliteit per locatie verschilt. De minimumkwaliteit garandeert bescherming van de gezondheid en de veiligheid van mensen en behoud van de natuur. Een hoogwaardige kwaliteit betekent dat mensen hun leefomgeving als herkenbaar, prettig, schoon en aantrekkelijk ervaren, zodat ze er graag wonen, werken en verblijven. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt naar gebiedstypen. Op een industriegebied kan een andere kwaliteit verwacht worden dan in een rustieke woonwijk (VROM, 2007). De overheid stelt wettelijke milieunormen om de gezondheid van mensen te beschermen. Het is echter niet zo dat een leefomgeving die voldoet aan de milieunormen ook perse als positief wordt ervaren door de bewoners. Hetzelfde geldt andersom: een wijk die niet aan alle normen voldoet, kan door zijn bewoners toch positief worden gewaardeerd.

Geur, gezondheid (en fijnstof) en ruimtelijke kwaliteit zijn belangrijke aspecten daar waar het gaat om 'beleving van de leefkwaliteit in relatie tot de niet-grondgebonden veehouderij'. In het kader van het maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren, houdt ondernemer daar rekening mee en geeft hij dan ook op voorhand inzicht in het effect dat zijn uitbreidingsinitiatief heeft op deze aspecten die primair de leefkwaliteit voor de omgeving bepalen (kwaliteitsanalyse).

Ondernemer maakt inzichtelijk welk effect zijn uitbreidingsinitiatief heeft op de geursituatie in het gebied en op de omliggende gevoelige functies. Geur kan leiden tot gezondheidseffecten wanneer dit als onaangenaam of als potentieel bedreigend wordt beschouwd (stank). De geuremissie is onder andere afhankelijk van het soort en het aantal dieren, het diervoer, de wijze van opvang van de mest en van de afzuiging in de stal. Het streven (in het kader van maatschappelijk verantwoord produceren) is erop gericht om de geurbelasting ook in de nieuwe situatie te beperken, dan wel een toename van geur te compenseren door op een ander aspect toegevoegde kwaliteit te genereren.

Voor wat betreft het aspect 'gezondheid' biedt ondernemer inzicht in de bedrijfsvoering en de bedrijfshygiëne. Ondernemer laat zien welke maatregelen hij neemt om gezondheidsrisico's (infectieziekten als gevolg van bijvoorbeeld endotoxinen¹) voor de omgeving te minimaliseren. Daarbij valt te denken aan:

- gesloten bedrijfsvoering om insleep van micro-organismen te verminderen;
- binnenhuisvesting van dieren (geen vrije uitloop);
- toepassing van luchtwassers die uitstoot van micro-organismen minimaliseren;
- inzet gecombineerde luchtwassers bij varkensbedrijven;
- gezondheidsaspect betrekken bij het stalontwerp;
- bedrijfsvoering gericht op minimalisatie van introductie en verspreiding van micro-organismen en voorkomen van antibioticum resistentie.

In een rapportage 'bedrijfshygiëne en diergezondheid' geeft hij aan op welke wijze dierziekten met kans op besmettingsgevaar binnen zijn bedrijf worden voorkomen. Tevens geeft hij hierin aan op welke wijze hij in zijn bedrijfsvoering zorgdraagt voor de gezondheid en het welzijn van de dieren (voldoende ruimte en schone ruimte).

Het aspect ruimtelijke kwaliteit² is terug te brengen tot de pijlers 'gebruikswaarde', 'toekomstwaarde' en 'belevingswaarde'. Bij de belevingswaarde komen vragen aan de orde in de trant van:

- 'Is de locatie aantrekkelijk vormgegeven?'
- 'Past het bij het karakter van het landschap?'
- 'Wat ervaart de passant, de gebruiker of de bezoeker bij het zien van het object?'

De ondernemer kijkt bij zijn uitbreidingsinitiatief zorgvuldig naar het erf en het omliggende landschap (waarden van het landschap, cultuurhistorie en natuur) en betreft daarbij in het kader van een maatschappelijk verantwoord duurzame productie ieder geval de bovenstaande vragen.

5.3 Gemeentelijke randvoorwaarden voor toepassing van het plussenbeleid

Voor zover aan een uitbreidingsinitiatief van een niet-grondgebonden veehouderij op grond van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' geen medewerking kan worden verleend (bestaande rechten blijven behouden), is medewerking op grond van het plussenbeleid mogelijk indien:

1. de bedrijfseconomische noodzaak voor de uitbreiding c.q. de noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering is aangetoond;
2. ondernemer inzicht verschaft op welke wijze hij vorm en inhoud geeft aan een maatschappelijk verantwoorde duurzame productie, en daarbij ook aangeeft op welke wijze hij (naast het respect voor de leefkwaliteit van de omgeving) onderneemt met respect voor dier en milieu;
3. wordt voldaan aan de gemeentelijke randvoorwaarden (zie onder);
4. invulling wordt gegeven aan de vereiste plusinvestering en deze leidt tot toevoeging van kwaliteit.

---

¹ Endotoxinen zijn bestanddelen van de celwand van bacteriën. Als bestanddeel van organische stofdeeltjes (als onderdeel van fijn stof) komen ze voor in de buitenlucht en in woningen. Hoge concentratie endotoxinen bevinden zich in de stallen zelf en bij veevoerproductie. Endotoxineconcentraties kunnen per locatie sterk variëren. Het uitrijden en verspreiden van mest op de weilanden en het transport van dieren en de aanwezigheid van slachthuizen zijn andere factoren die van invloed kunnen zijn op de aanwezige endotoxineconcentraties.

² Ruimtelijke kwaliteit is terug te brengen tot de pijlers 'gebruikswaarde', 'toekomstwaarde' (duurzaam, energiezuinig, onderhoudsgevoelig, aanpasbaar aan de tijd) en 'belevingswaarde' (aantrekkelijkheid, passend bij het landschap, ervaring bij het zien). Deze drieslag krijgt diepte wanneer deze in matrix-verband wordt geconfronteerd met economische, ecologische, sociale en culturele belangen.

Ad 1. Noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering

Bij ieder uitbreidingsplan waaraan medewerking bij recht niet mogelijk is, dient ondernemer de bedrijfsmatige noodzaak c.q. de noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering aan te tonen. Indien een uitbreiding wordt voorgestaan buiten het bouwvlak, dient ook hier de noodzaak voor te worden aangetoond dan wel dat het ondoelmatig is om de uitbreiding binnen het bouwvlak te realiseren.

Ad 2. Maatschappelijk verantwoord produceren

In paragraaf 5.2 is opgenomen op welke aspecten in ieder geval door de ondernemer moet worden ingegaan om inzichtelijk te maken in hoeverre hij maatschappelijk verantwoord duurzaam produceert of gaat produceren. Ondernemer is naar zijn omgeving transparant in zijn bedrijfsvoering en laat zien op welke wijze hij rekening houdt met de omgeving en het voorkomen van hinder. Vanzelfsprekend mogen omliggende functies niet worden beperkt. Hiernaast laat ondernemer zien op welke wijze hij aandacht besteedt aan de ruimtelijke belevingswaarde en op welke wijze hij met respect voor dier(welzijn) en milieu produceert.

In het kader van het produceren met respect voor de dieren gaat de ondernemer tevens in op het aspect brandpreventie met het oog op het voorkomen en bestrijden van stalbranden. Op 31 juli 2018 werd de gemeente Montferland opgeschrikt door een stalbrand. Hoewel er met betrekking tot stalbranden nog geen sprake is van landelijke regelgeving voor extra brandveiligheidsvoorzieningen in stallen, wordt van ondernemer wel gevraagd om aan te geven hoe hij in zijn bedrijfsvoering rekening houdt met brandpreventie en brandbestrijding.

Ad 3. Gemeentelijke voorwaarden

Agrarisch bouwvlak moeten passen bij de aard, schaal en gevoeligheid van het landschap

De gemeente wil gelegenheid bieden tot uitbreiding van bestaande niet-grondgebonden veehouderijbedrijven voor zover de uitbreiding passend is bij de aard, schaal en gevoeligheid van het landschap. Veehouderijbedrijven met een industrieel karakter passen niet in het buitengebied van de gemeente Montferland. De gemeente is ook nu nog van oordeel dat de omvang van agrarische bouwvlakken in verhouding moet staan tot de aard en schaal van het landschap. Dit is per situatie verschillend.

Voor zover medewerking kan worden verleend aan een vergroting van het agrarisch bouwvlak wordt in beginsel aangesloten bij de richtlijnen zoals opgenomen in het beeldkwaliteitsplan 'Buitengebied'. Voor vergroting van agrarische bouwvlakken in het landbouwontwikkelingsgebied wordt aangesloten bij de spelregels voor het LOG, zoals opgenomen in de gebiedsvisie LOG Azewijn. De gemeente wenst geen medewerking te verlenen aan het houden van dieren in meerdere bouwlagen. In geval van een uitbreiding in het waardevol landschap of de Groene Ontwikkelingszone mag zonder meer geen aantasting van de kernkwaliteiten plaatsvinden.

Respect voor aanwezige waarden

Bij een uitbreidingsinitiatief welke onder het plussenbeleid valt, kunnen diverse waarden op de locatie of in de omgeving van de locatie in het geding zijn. Deels hangt het respect voor deze waarden ook samen met 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren' en kan het in dat kader zelfs wenselijk zijn dat extra in deze waarden wordt geïnvesteerd. Naast de zichtbare waarden (water, landschappelijke waarden, flora en fauna), kan het ook gaan om waarden in de ondergrond (archeologie).

Grondgebonden groei melkveehouderij

Voor zover er in de bestaande situatie sprake is van een niet-grondgebonden melkrundveehouderij, zal voor zover het plussenbeleid van toepassing is, aan een uitbreiding daarvan (van het agrarisch bouwvlak) geen medewerking worden verleend. De gemeente verleent tevens geen medewerking aan een uitbreiding van een grondgebonden melkrundveehouderij indien als gevolg van die uitbreiding het bedrijf niet meer als grondgebonden kan worden aangemerkt, dat wil zeggen dat het bedrijf niet over voldoende cultuurgrond in de omgeving van de bedrijfsgebouwen beschikt om de dieren voor ten minste 50% zelf te kunnen voeren. Het beleid is erop gericht dat grondgebonden melkrundveehouderij duurzamer moet produceren vanuit gesloten groene kringlopen. Een goede verhouding tussen het aantal runderen en de oppervlakte cultuurgrond waar het bedrijf over beschikt, vormt de primaire basis voor een duurzame productie.

Vanuit de centrale mestwetgeving (fosfaatoverschot) moet bij uitbreidingsverzoeken van melkrundveehouderijen al (met een grondgebruiksplan) worden onderbouwd of en hoe het bedrijf grondgebonden is (zie paragraaf 3.3).

Bijkomstig voordeel van grondgebonden groei is dat dit in ieder geval geen negatieve invloed heeft op de weidegang. Ontwikkelingen in de melkrundveehouderij (afschaffen melkcontingent) hebben er namelijk mede toe geleid dat de weidegang van melkrundvee is afgenomen. Vooral bij (grotere) melkveehouderijen die de beschikking hebben over een melkrobot staan de koeien vaker permanent op stal. Het kabinet wenst de ambitie voor weidegang daarom te verhogen. Weidegang is niet alleen goed voor het welzijn van de koeien, maar heeft ook een positief effect op de beleving van het landschap en zorgt voor een lagere ammoniakuitstoot.

Provinciale voorwaarden onverkort van toepassing

Hiernaast gelden uiteraard de provinciale randvoorwaarden. Zo is uitbreiding van geitenhouderijbedrijven op grond van provinciaal beleid niet toegestaan in afwachting van nieuwe gezondheidsonderzoeken en kan in het ammoniakbuffergebied geen medewerking worden verleend aan uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderij voor zover dat op de locatie leidt tot een toename van de ammoniakemissie.

Ad 4. Invulling plusinvestering

Centraal bij het plussenbeleid staat dat de ondernemer de extra groeiruimte moet verdienen door extra investeringen te plegen welke een bijdrage leveren aan de omgevingskwaliteit/leefkwaliteit³ van het gebied waar de uitbreiding plaatsvindt (License to produce). Het gaat om aanvullende (extra) maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit op het gebied van:

- *milieu;*
- *landschappelijke inpassing;*
- *en/of fysieke maatregelen op het gebied van dierwelzijn.*

De plusinvesteringen moeten passen binnen een goede ruimtelijke ordening, ruimtelijk relevant en fysiek van aard zijn. De plusinvesteringen zijn noodzakelijk bij uitbreidingen met een oppervlakte groter dan 500 m². Zoals aangegeven in paragraaf 4.4. wordt onder een uitbreiding op grond van de provinciale omgevingsverordening verstaan: *'een vergroting van de agrarische bebouwing op een bestaand agrarisch bouwperceel al dan niet gepaard gaande met een vergroting van het bouwperceel'*. De investering in de maatschappelijke plussen heeft uitsluitend betrekking op bruto stalvloeroppervlakte van de uitbreiding. Uitbreidingen kleiner dan 500 m² én waarbij de totale uitbreiding over 5 jaar niet meer bedraagt dan 500 m², zijn vrijgesteld van het plussenbeleid.

---

³ Bij leefkwaliteit gaat niet alleen over geurhinder en luchtverontreiniging, maar ook veiligheid, variatie, groen, bereikbaarheid en levendigheid dragen bij aan de leefkwaliteit (toename/afname van de bestaande omgevingskwaliteit vanuit het samenspel van ecologie, economie en sociologie)

De gemeente Montferland hanteert voor de omvang van de plusinvestering een normbedrag van €15,-/m² uitbreiding. Dit is het bedrag/m² dat op grond van het provinciaal plussenbeleid minimaal dient te worden besteed als plusinvestering. In een geval dat sprake is van een uitbreiding van 1.000 m² (> 500 m²) bedraagt de omvang van de totale plusinvestering 1.000 x €15,- = €15.000,-.

De plusinvestering leidt tot een kwaliteitsbijdrage c.q. een toevoeging van kwaliteit. De effectuering van de plusinvestering dient verzekerd te zijn en het behoud van de kwaliteitsbijdrage als gevolg van de plusinvestering dient duurzaam gewaarborgd te zijn.

De overeengekomen plusinvestering wordt daarom als voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan en/of de omgevingsvergunning opgenomen.

De gemeente Montferland acht aanvrager van de uitbreiding zelf verantwoordelijk voor een duurzame instandhouding van de gerealiseerde kwaliteitsbijdrage. De kosten voor instandhouding/onderhoud van de kwaliteitsbijdrage zijn derhalve geen onderdeel van de plusinvestering.

Het accent van de definitieve plusinvestering is van verschillende zaken afhankelijk. Primair is van belang dat hiermee wordt bijgedragen aan lokale opgaven of beleidsdoelen, maar hiernaast spelen ook de dialoog met de omgeving, de kansen die er liggen vanuit een specifieke locatie en de wensen van de ondernemer een rol bij de uiteindelijke keuze voor de investering. Hoewel het wenselijk is dat sprake is van een gedragen plusinvestering, is er een kans dat hierover discussie ontstaat. Voorop staat dat de investering een toegevoegde kwaliteit heeft. Dit wordt beoordeeld door de gemeente.

5.4 Plusinvesteringen vanuit lokale opgaven

Een belangrijke opgave in de gemeente Montferland bestaat uit het borgen van de unieke kwaliteiten van het landschap en daarmee de identiteit van de verschillende in de gemeente voorkomende landschapstypen. Het borgen van die kwaliteiten is mede van belang voor het toerisme en voor de omgevingskwaliteit. Het toerisme is voor de gemeente een speerpunt van beleid. De gemeente Montferland beschouwt extra kwaliteitsverbetering in het landschap als vorm van verevening welke als plusmaatregel kan worden toegepast en ingezet. Het kan daarbij zowel gaan om aanleg van nieuwe beplanting als om sloop van landschap ontsierende en overvloedige, of verouderde bebouwing.

Hiernaast zet de gemeente Montferland in op een verlaging van de stikstofdepositie op de natuurgebieden. Met name op het Bergherbos (Montferland) is nog steeds sprake van een hoge achtergrondconcentratie stikstof (kritische depositiewaarde van 2750 mol N/ha/jr in 2007). Dit wordt met name veroorzaakt door activiteiten van buiten de gemeente. De bijdrage aan de stikstofdepositie door agrarische bedrijven vanuit de gemeente zelf is beperkt. Specifiek onderzoek in het kader van het Landbouwwontwikkelingsgebied Azewijn (LOG Azewijn) heeft destijds uitgewezen dat de gebiedseigen bijdrage als gevolg van de autonome ontwikkeling zal dalen met ca. 43 mol N/ha/jr. gemiddeld voor alle natuurgebieden binnen een straal van 10 km rond het LOG Azewijn.

De huidige ontwikkelingen in de landbouw en veehouderij (stoppende agrarische bedrijven en generiek milieubeleid) zorgen daarmee voor een daling van de depositie. De milieuwinst als gevolg van de stoppende bedrijven wordt door uitbreidende bedrijven welke aan strengere milieueisen moeten voldoen, niet teniet gedaan. De achtergrondbelasting voor de natuurgebieden zoals het Montferland blijft desalniettemin hoog ondanks dat sprake is van een daling. Dit biedt aanknopingspunten voor verdergaande maatregelen om de stikstofdepositie terug te brengen. Gedacht kan worden aan sloop van verouderde of traditionele stallen of het treffen van extra emissie-reducerende maatregelen in gebouwen.

Als plusinvestering komt in aanmerking:

- Kwaliteitsverbetering van het landschap in de vorm van aanleg van beplanting welke verder gaat dan de reguliere landschappelijke inpassing;
- Sloop van verspreide overvloedige gebouwen in het buitengebied (hiertoe behoort eveneens de aankoop voor zover die bebouwing niet in eigendom is);
- Sloop van verouderde of traditionele stallen bij niet grondgebonden veehouderijen (waardoor emissiereductie optreedt);
- Treffen van extra emissie-reducerende maatregelen in gebouwen welke verder gaan dan de gangbare BBT cf. Wabo artikel 1.1 die al standaard worden voorschreven.

5.5 Plusinvesteringen op specifieke thema's

De mogelijkheden tot uitbreiding van een niet-grondgebonden veehouderij zijn vaak afhankelijk van specifieke omstandigheden op de locatie. Het gaat daarbij om de aard en schaal, waarden en gevoeligheid van het gebied waar het initiatief zich voor doet, maar ook om de aanwezigheid van andere (gevoelige) functies in de directe omgeving. Een initiatief tot uitbreiding dient immers te voldoen aan de wettelijke regelgeving. De specifieke omstandigheden in de directe omgeving van een locatie bieden ook aanknopingspunten of kansen voor plusinvesteringen. De gemeente Montferland maakt onderscheid in de volgende thema's waarop plusinvesteringen in beginsel mogelijk zijn.

- Landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving (5.5.1)
- Flora en fauna/water (5.5.2)
- Beeldkwaliteit/sloop gebouwen (5.5.3)
- Luchtkwaliteit/geur (5.5.4)
- Duurzame energie (5.5.5)

De keuze uit de geboden mogelijkheden voor de plusinvestering is mede afhankelijk van de uitkomst van de dialoog met de omgeving. De wensen van bewoners en gebruikers van het buitengebied in de omgeving van uitbreidingsinitiatieven hangen vooral samen met hun beleving van de kwaliteit van leefomgeving en de knelpunten die zij daarin ervaren.

5.5.1 Landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving

Door de landschappelijke verscheidenheid/diversiteit bij de keuze voor plusmaatregelen als vertrekpunt te hanteren, kan verder worden gebouwd aan een landschapsstructuur/landschappelijk raamwerk voor verschillende landschappelijk te onderscheiden deelgebieden. Het onderscheid in landschappelijke deelgebieden hangt in belangrijke mate samen met de occupatiegeschiedenis van een gebied. Het (intergemeentelijke) landschapsontwikkelingsplan 'Van nieuwe naobers en brood op de plank' (LOP) biedt goede aanknopingspunten voor lokale plusmaatregelen gebaseerd op de in dat plan onderscheiden landschapsensembles. Hiernaast biedt het landschapsontwikkelingsplan ook directe voorbeelden van plusmaatregelen. Zo wordt een bedrijf dat zich bekommert om zijn omgeving en daarmee verbanden legt, in het LOP gekarakteriseerd als 'bedrijfslandgoed'.

Bedrijfslandgoederen

Door de schaalgrootte hebben nieuwe bedrijven of bedrijfsuitbreidingen veel maatschappelijke en landschappelijke impact. Afhankelijk van deze impact kan de ondernemer hierop anticiperen door te investeren in de omgeving van het bedrijf. Dit kan gaan om bijvoorbeeld openstelling van veilige, recreatieve wandel- en fietspaden, ecologische inrichting van een watergang, onderhoud of accentuering van een cultuurhistorisch element, of aanleg en onderhoud van houtsingels, heggen en lanen. Het bouwpakket in de werkboeken levert inspiratie aan voor gebiedseigen elementen, die rondom Azewijn kunnen aansluiten bij de patronen en (kleine) hoogteverschillen van rivierterrassen en -laagtes. De nieuwbouw kan met deze elementen landschappelijk worden ingepast. Deze aanpak, waarbij het bedrijf zich bekommert om de eigen omgeving en daarmee verbanden legt, wordt gekarakteriseerd als bedrijfslandgoed.

Verevening

De vereveningsgedachte houdt in dat initiatieven ten goede moeten komen aan de doelen van de gemeenschap, waaronder het behoud en ontwikkeling van een goed functionerend, maar ook karakteristiek landschap. Per saldo moet ook het landschap (in brede zin) beter worden van de uitvoering van het initiatief, doordat in de onmiddellijke omgeving nieuwe gewenste functies worden vervuld en/of karakteristieke en functionele landschapselementen worden aangelegd of hersteld.

De deskundigheid van de toepasser van het werkboek (landschapscoördinator en gebiedsmakelaar) moet er daarbij voor zorgen dat de verschillende elementen afgestemd zijn op bodem en waterhuishouding, dat ze op een geschikte plaats komen en dat er daarbij sprake is van een zoveel mogelijk functioneel gebruik (zoals waterberging). Dit moet nadrukkelijk in samenspraak met initiatiefnemers, grondeigenaren, gebruikers en belanghebbenden en zo mogelijk ook omwonenden gebeuren. Daarbij dienen de principes van de verevening echter niet te verwateren.

Zo kan bijvoorbeeld naast een agrarisch bedrijfsgebouw dat een andere functie krijgt een pad langs een esrand met beplanting hersteld worden, kan een sloot worden verbreed voor waterberging en ecologische functie en kan een beekdal worden aangelegd als een nieuwe recreatieve verbinding. Er worden mogelijkheden gezocht voor groen-blauwe diensten, zodat de grondeigenaren ook vruchten kunnen plukken van hun grond en arbeid.

Als plusinvestering komt in aanmerking:

- Kwaliteitsverbetering van het landschap door toevoeging landschapseigen beplanting (welke verder gaat dan reguliere landschappelijke inpassing), het herstellen of versterken van cultuurhistorische elementen en het vergroten van de belevingswaarde van het landschap. Hetgeen als kwaliteitsverbetering wordt aangemerkt is afhankelijk van de lokale kwaliteiten/kansen/accenten (zie onderstaande tabel). De investering vindt in ieder geval plaats binnen het zelfde landschappelijke deelgebied dan waarin de bedrijfsuitbreiding is gelegen, dan wil binnen een aangrenzend landschappelijk deelgebied mits de afstand tot de bedrijfslocatie niet meer bedraagt dan 1 km.

Naast realisatie van de plusinvestering dient tevens sprake te zijn van duurzaam behoud van de kwaliteitsbijdrage.

In bijlage 4 bij deze notitie is een beschrijving opgenomen van de kenmerkende eigenschappen (karakteristieken) van de verschillende te onderscheiden landschapsensembles binnen de gemeente Montferland. In de onderstaande tabel zijn per landschapsensemble aanknopingspunten voor landschappelijke kwaliteitsverbetering weergegeven, voortkomende uit de specifieke kenmerken van deze landschapsensembles. Voor een uitgebreidere beschrijving wordt verwezen naar de werkboeken bij het landschapsontwikkelingsplan.

Gebied	Opgaven
Landschappelijke deelgebieden Azewijn en omgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Versterken cultuurhistorische elementen in het (cultuur)landschap, zoals archeologische waarden, bouwlanden, ontginningssporen, etc., waarbij deze ook zichtbaar en beleefbaar moeten zijn; - Waterlopen benutten voor koppeling met natuurontwikkeling en recreatie, bijvoorbeeld aanleg van natuurvriendelijke oevers en fietspaden langs waterlopen.
1. Landbouwontwikkelingsgebied	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud, herstel en beheer van relictten als oude knotbomen en meidoornstruiken, oude hagen, hoogstamfruitboomgaarden en leilinden, knotpopulieren langs slingerende weg, restanten van steilranden, monumentale knoteiken; - Een robuuste groenstructuur welke voor bewoners een leefbare situatie biedt en voor doorgaande recreanten een aantrekkelijke route tussen de Montferlandse berg en de Oude IJssel; - Afwisselen van meer open delen (de broeken) en meer besloten delen (de plateau ontginningen).
2. Een brede band om het dorp Azewijn via het Azewijnse Broek naar Netterden	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud relictten oud cultuurlandschap, herstel en beheer van dorpsranden. Investeren in een aantrekkelijke zoom van oude bouwlanden en rijke erven. Door heggen en boomgaarden op de erven gaat de dorpsrand geleidelijk over in het landschap. Een structuur van openbare wandelpaden kan hier mogelijk op aansluiten; - Realiseren veilige fietsroutes vanuit Azewijn naar de Montferlandse Berg en de Oude IJssel, zo mogelijk gebruikmakend van schouwpaden langs grote waterlopen; - Behoud stevige laanbeplanting langs wegen en waar mogelijk deze langs hoofdroutes doorzetten; - Behoud en versterking heggenlandschap.
3. De reliëfrijke westelijke zoom langs de Oude IJssel	<ul style="list-style-type: none"> - Herstel en beheer restanten meidoornheggen, hagen en restanten van hoogstamfruitboomgaarden; - Behoud van de afwisseling en het reliëf en herstel van steilranden; - Oud patroon van geulen en terrasrestruggen meer zichtbaar maken.

<p><u>Landschappelijke deelgebieden Didam en Wehl</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Versterken natuur- en landschapswaarden, die karakteristiek zijn voor het deelgebied en eigen aan de bodem en waterhuishouding van de plek. Mogelijkheden om de bijzondere natuurwaarden van het agrarisch cultuurlandschap te versterken met struweel- en ruigteranden, weidevogelbeheer etc; - Versterken van de herkenbaarheid van de overgangszone tussen zand en klei door het op grote schaal aanbrengen en beheren van meidoornhagen op kavelranden en in wegbermen. - Versterken van de cultuurhistorische elementen in het (cultuur)landschap, zoals landweren, havezaten, archeologische waarden, ontginningssporen, etc., waarbij deze ook zichtbaar en beleefbaar moeten zijn; - Versterken van routes en herstel van oude paden en zandwegen. Paden over erven worden gestimuleerd.
<p>1. Komkleigebied</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud en versterken meidoornheggen, knotbomen en elzensingels langs sloten in het kommenlandschap rond Foxheuvel. Langs wegen laanbeplanting met populieren, essen en meidoornheggen; - Herstel van restanten van oude beplantingselementen en netwerken; - Ecologisch bermbeheer en bevorderen van kruidenrijke randen langs kavelgrenzen.
<p>2. De zoom als overgangszone van zand en klei</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Verdichting met bosjes en hagen; - Herstel en duurzaam beheer van meidoornheggen, elzensingels en knotbomen. De solitaire bomen worden beschermd; - Herstel van oude erven en aanleg nieuwe erven met onder meer hoogstamboomgaarden en heggen.
<p>3. De zandgronden rond Didam en Wehl</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Behoud, herstel en beheer van landschapselementen langs beken en dekzandruggen. Te denken valt aan heggen (openbare kavelranden), hagen en singels; - Aanleg van nieuwe landschapselementen en daarmee het essen- en kampenlandschap accentueren en dooraderen. Speciale aandacht voor heggen en houtkanten. - Behoud van het historische en karakteristieke wegenpatroon van oude buurtschappen als Loil, Greffelkamp en Oud-Dijk. Behoud en herstel van openbare paden en aanleg van ommetjes vanuit de steden en dorpen; - Speciale aandacht voor behoud reliëf in het landschap, en behoud en herstel van aanwezige stijlranden, inclusief begroeiing met struiken en knotbomen.

<p>4. Bossen en landgoederen in de ecologische verbindingzone</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren van een stevig ecologisch raamwerk tussen Veluwe en Montferland via het Stillewald. Landschap verdichten door een toename van landschapselementen, die samen een ecologische verbinding vormen tussen grote natuurkernen (model das). De corridor is opgebouwd uit kleinschalig landschap met houtwallen, singels en bosjes die voedsel, dekking en geleiding bieden. Bij verevening moet aan robuuste vlak- en lijnelementen worden gedacht, zoals loofbos en struweelzomen. - Verdichting van het netwerk van landschapselementen door middel van houtkanten, elzensingels, heggen. Bosjes vormen schakels. Tegengaan verdroging Stillewald en Plakslag. Kruidenrijke bermen en akkerranden. - Mantel en zoom rond bossen als ecologisch waardevolle overgang voor vogels, insecten en zoogdieren.
---	---

Bestaande waarden

Als er een initiatief in het landelijk gebied op stapel staat, wordt het werkboek van het betreffende deelgebied erbij gepakt en de plaats van het initiatief wordt opgezocht op de "bestaande waardenkaart". Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat er op de plaats van het initiatief aardkundige en archeologische waarden aanwezig zijn, of een oude rand van een es aanwezig is met restanten van beplanting.

De bestaande landschapswaarden zijn soms wettelijk beschermd. Maar ook andere waarden dienen gerespecteerd te worden. Waar dit onmogelijk is, dient passende compensatie plaats te vinden: "voor wat hoort wat". Dit principe (verevening) én de "bestaande waarden" dienen in principe vastgelegd te worden in het bestemmingsplan.

In voorkomende gevallen en zolang deze werkwijze nog niet is geïmplementeerd in het geldend bestemmingsplan, zou dat ook een (al dan niet juridisch harde) voorwaarde kunnen zijn voor medewerking aan bestemmingswijzigingen of andere vergunningsprocedures.

<p>Landschappelijke deelgebieden Montferlandse berg</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Herstel van oude paden en zandwegen. Paden over particuliere erven worden gestimuleerd; - Versterken natuur- en landschapswaarden, die karakteristiek zijn voor het deelgebied en eigen aan de bodem en waterhuishouding van de plek. Speciaal kan gezocht worden naar mogelijkheden om de bijzondere natuurwaarden van het agrarisch cultuurlandschap te versterken met onkruidstroken, struweel- en ruigteranden, weidevogelbeheer, etc.; - Versterken van de cultuurhistorische elementen in het (cultuur)landschap, zoals archeologische waarden, ontginningssporen, etc. waarbij deze ook zichtbaar en beleefbaar moeten zijn; - Benutten van waterlopen voor koppeling met natuurontwikkeling en recreatie, voornamelijk in de broekgebieden. Bijvoorbeeld de aanleg van natuurvriendelijke oevers en fietspaden langs waterlopen.
<p>1. Bosgebied op de berg</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren van een stevig ecologisch raamwerk rondom het Bergherbos en naar andere natuurkernen als Slangenburg, de Plantage en de Bijvanck. - Goede aansluiting van paden op de omgeving, naar de dorpen; - landschappelijk en cultuurhistorische relatie versterken door op de toppen van de berg (met vervanging van rijen bomen door weides of struwelen) de zichtrelatie te herstellen op het rivierlandschap richting Duitsland, de Duivelsberg bij Nijmegen of het Rijnstrangengebied.
<p>2. De flank met akkers</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Door hagen en paden op perceelgrenzen te stimuleren wordt de toegankelijkheid vergroot en erosie tegengegaan; - Kleine elementen, zoals geknipte meidoornheggen bieden een landschappelijke en ecologische verrijking op de hellingen. De bosrand dient op verschillende plekken te worden afgerond met een brede zoom van bloem- en besrijke heesters, die goed zijn voor vogels, kleine zoogdieren en insecten; - Steilranden en oude paden herstellen; - Herstel en cultuurhistorisch beheer van cultuurhistorisch interessante landschapselementen zoals het akkermaalsbosje en de landweer bij Stokkum.

<p>3. De kring van dorpen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Verdichten tussen de dorpen met heggen en bosjes. Uitbreiden van het aantal boomgaarden en hagen en andere streekenmerkende erfbeplanting; - Vergroten uitloopmogelijkheden aan de randen van de dorpen in de vorm van recreatieve paden. Een verbinding met bijzondere plekken, zoals cultuurhistorische monumenten biedt aantrekkelijke mogelijkheden; - Aanleg lijnelementen (heggen, singels langs sloten en kruidenrijke randen) en daarmee netwerken herstellen in het buitengebied; - Hagen (beuk, meidoorn) rond paardenweiden.
<p>4. De ring van Broekgebieden</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Verdichting met elzensingels en elzenbossen; - Het Vinkwijkse Broek kent van oorsprong smalle percelen met heggen ertussen. Verdichting met elzenhagen langs sloten biedt houvast aan de agrarische intensivering; - Herstel van het kleinschalige heggen- en weidenlandschap in het Stokkumerbroek; - Op erven meer hoogstamfruitbomen, heggen (meidoorn, beuk, taxus) en bomen.

<p>Landschappelijke deelgebieden rondom Doetinchem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren stevig ecologisch raamwerk langs de Oude IJssel en tussen natuurkernen als Montferlandse Berg en Slangenburg. - Versterken natuur- en landschapswaarden, die karakteristiek zijn voor elk deelgebied en eigen aan de bodem en waterhuishouding van de plek. Bijzondere natuurwaarden van het agrarisch cultuurlandschap versterken met onkruidstroken, struweel- en ruigteranden, weidevogelbeheer, etc.; - Versterken van de cultuurhistorische elementen in het (cultuur)landschap, zoals landweren, kastelen en havezaten, archeologische waarden, ontginningssporen, etc., waarbij deze ook zichtbaar en beleefbaar moeten zijn.
<p>1. Het gebied rond het Waalse water en Kasteel Kemnade (stroomvlakte van de Oude IJssel ten zuiden van de stad)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bij invulling ecologische verbindingzone 'oude riviergebied ten zuiden van Doetinchem' dient op de gave en rijke variatie aan landschapselementen te worden aangesloten met bijvoorbeeld meidoornstruwelen, eikenlanen en -rijen. Kleine hoogteverschillen en het patroon van geulen en terrasrestruggen kunnen inspireren bij het aanbrengen van nieuwe beplanting; - Herstel en beheer van bestaande elementen als elzensingels, knotbomen, meidoornheggen, solitaire bomen, oude erfbeplanting incl. hoogstamboomgaarden ed.; - Behoud en versterking van cultuurhistorische stukjes landschap zoals de gevonden vlechtheggen, hakhoutstoven, oude knoteiken; - Betere dooradering van heggen en kruidenrijke bermen en akkerranden. Ecologische verbinding Montferland - Oude IJssel versterken; - Behoud van (micro-)reliëf en verdichting van het netwerk van landschapselementen langs perceelgrenzen door middel van heggen met bomen en houtkanten. Rietmantels, beekvegetatie rond Waalse water.
<p>2. Het gebied tussen Braamt en Doetinchem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Verdichting met heggen, singels en wegbeplanting. De EVZ vraagt om versterking met elementen als brede struwelen en bosjes (das); - Aanplant van elzensingels langs sloten. De inrichting moet gepaard gaan met efficiënte agrarisch bedrijfsvoering. Op erven meer hoogstamfruitbomen, heggen (meidoorn, beuk, taxus) en bomen.

5.5.2 Flora en fauna/water

In het kader van de Wet natuurbescherming wordt een onderscheid gemaakt in soortenbescherming en gebiedsbescherming. Gebieden kunnen voor bepaalde diersoorten aantrekkelijk zijn vanwege de specifieke abiotische of biotische omstandigheden in dat gebied. Extra maatregelen kunnen worden getroffen ten einde de biodiversiteit in een gebied te vergroten (bijvoorbeeld kruidenrijke akkers), de leefomstandigheden voor bepaalde soorten in een gebied te vergroten, of de uitwisselingsmogelijkheden van bepaalde soorten tussen gebieden te vergroten. De ecologische verbindingzones bieden aanknopingspunten voor plusinvesteringen bij uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijbedrijven binnen deze zones of niet-grondgebonden veehouderijen in de omgeving daarvan welke binnen deze zones over gronden beschikken.

Vooraf tussen de grotere eenheden natuur wordt ingezet op het leggen van verbindingen om leefgebieden te vergroten c.q. om uitwisseling tussen gebieden mogelijk te maken.

In de gemeente Montferland gaat het om de volgende ecologische verbindingzones:

1. langs de Didamsche Leigraaf, Montferland-Veluwe (model Das);

Het gaat hier om het realiseren van een stevig ecologisch raamwerk tussen Veluwe en Montferland via het Stillewald. Dit kan door verdichting van het landschap door een toename van landschapselementen (houtkanten, elzensingels, heggen) die samen een ecologische verbinding vormen tussen grote natuurkernen (model das). De corridor is opgebouwd uit kleinschalig landschap met houtwallen, singels en bosjes die voedsel, dekking en geleiding bieden. Bij verevening moet aan robuuste vlak- en lijnelementen worden gedacht, zoals loofbos en struweelzomen. Bosjes vormen schakels. Mantel en zoomvegetaties rond bossen verzorgen een ecologisch waardevolle overgang voor vogels, insecten en zoogdieren. Ook kruidenrijke bermen en akkerranden zijn van ecologische betekenis.

2. ten noorden van Stroombroek, Montferland-Slangenburg (model Das);

In het kader van deze ecologische verbinding dient te worden aangesloten op de gave en rijke variatie aan landschapselementen met bijvoorbeeld meidoornstruwelen, eikenlanen en -rijen. Kleine hoogteverschillen en het patroon van geulen en terrasrestruggen kunnen inspireren bij het aanbrengen van nieuwe beplanting. De ecologische verbindingzone vraagt om versterking met elementen als brede struwelen en bosjes (das).

3. langs het Grenskanaal (modellen Das en Winde);

De verbindingzone is gericht op een natuurvriendelijke inrichting van oevers langs het Grenskanaal.

4. tussen Bergherbos en Bijvanck (model Das).

In het Stokkumerbroek draagt herstel van het heggen- en weidenlandschap bij aan het ecologisch raamwerk.

Ook buiten de ecologische verbindingzones kan het wenselijk zijn om de betekenis van een locatie voor de natuur te vergroten voor zover de locatie daarvoor gelegenheid biedt. In de kring van dorpen en gehuchten rondom het Montferland zorgt aanleg van lijnelementen zoals heggen, singels langs sloten en kruidenrijke randen ervoor dat netwerken kunnen worden hersteld en biodiversiteit wordt vergroot. In de ring van broekgebieden rondom het Montferland kan worden gedacht aan verdichting met elzensingels en elzenbossen. In verschillende deelgebieden bestaat ook de mogelijkheid tot verbreding van waterlopen (waterberging) in combinatie met natuurontwikkeling en recreatieve landschapsbeleving. De investering vindt in ieder geval plaats binnen het zelfde landschappelijke deelgebied dan waarin de bedrijfsuitbreiding is gelegen, dan wil binnen een aangrenzend landschappelijk deelgebied mits de afstand tot de bedrijfslocatie niet meer bedraagt dan 1 km.

Tot slot kan een verlaging van de ammoniakdepositie op de natuurgebieden een gunstig effect op de natuurwaarden (zie paragraaf 5.4). Extra maatregelen kunnen bestaan uit sloop van verouderde of traditionele stallen bij niet grondgebonden veehouderijen (waardoor extra emissiereductie optreedt) of het treffen van extra emissie-reducerende maatregelen in gebouwen welke verder gaan dan de gangbare BBT cf. Wabo artikel 1.1 die al standaard worden voorschreven. Daarbij is wel van belang dat die stallen op het moment van het verzoek om uitbreiding nog in gebruik zijn voor de huisvesting van dieren.

Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018) geconsolideerd 2018-01-01. Het donkergroene structuurvisie-gebied betreft het Gelders Natuurnetwerk. Het lichtgroene structuurvisie-gebied betreft de Groene-Ontwikkelingszone

Als plusinvestering komen in aanmerking:

- Invulling geven aan ecologische verbindingszone (houtsingels/houtwallen, poelen, bosjes en bomenrijen) en/of treffen van maatregelen ten einde de leefomstandigheden van bepaalde voor een gebied karakteristieke soorten, te verbeteren (stapstenen, passages, nestkasten).
- Natuurontwikkeling buiten de ecologische verbindingszone (ook ten behoeve van vergroting biodiversiteit);
- Ruimte voor water in combinatie met natuurontwikkeling en recreatieve beleving;
- Sloop van verouderde of traditionele stallen bij niet grondgebonden veehouderijen (waardoor extra emissiereductie optreedt) of het treffen van extra emissie-reducerende maatregelen in gebouwen welke verder gaan dan de gangbare BBT cf. Wabo artikel 1.1

Naast realisatie van de plusinvestering dient tevens sprake te zijn van duurzaam behoud van de kwaliteitsbijdrage.

5.5.3 Beeldkwaliteit/sloop gebouwen

Plusinvesteringen in beeldkwaliteit kunnen tot extra ruimtelijke kwaliteit leiden. Het gaat daarbij niet om kwaliteitsverbetering of onderhoud van monumenten, waarmee hoofdzakelijk individuele belangen (eigenaar van het monument) worden gediend, maar primair om verwijdering van gebouwen die het landschap ontsieren of andere bouwwerken die de landschappelijke kwaliteit aantasten. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om boogkassen, of verspreide gebouwen of bouwwerken welke zich niet bevinden binnen een agrarisch bouwvlak en welke na sloop op grond van het bestemmingsplan niet rechtens kunnen worden herbouwd. Hiervoor komen ook locaties in aanmerking waar gelet op de bestaande oppervlakte aan gebouwen geen functieverandering⁴ mogelijk is, maar waar sloop van bebouwing uit oogpunt van ruimtelijke kwaliteit wel wenselijk is. De locatie waar de sloop plaatsvindt moet zijn gelegen binnen het zelfde landschappelijke deelgebied (zie 5.5.1) als waarin de gevraagde bedrijfsuitbreiding zich bevindt, dan wel op geen grotere afstand dan 1 km van de bedrijfslocatie.

⁴ Ten einde voor functieverandering naar wonen in aanmerking te komen dient op een locatie ten minste 600 m² aan (legaal) bestaande gebouwen aanwezig te zijn

De betreffende gebouwen zijn veelal niet in eigendom van de ondernemer en dienen te worden aangekocht. Voor zover zich asbest in die gebouwen bevindt kan dit worden verdisconteerd in de aankoopprijs. De extra kosten die dit bij sloop met zich meebrengt komen derhalve dan ook niet als plusinvestering in aanmerking. Los van het plussenbeleid dienen alle gebouwen in 2024 immers ontdaan te zijn van asbestdaken. Voor sloop van landschap ontsierende gebouwen kan niet worden uitgegaan van een standaard normbedrag sloopkosten per m², dat in alle gevallen wordt gehanteerd. De kosten voor sloop zijn namelijk van verschillende factoren afhankelijk die niet in iedere situatie gelijk zijn. Indien ervoor wordt gekozen om een gebouw te slopen als plusinvestering dient daarvan een nauwkeurige kostenopgave (specificatie) van het sloopbedrijf te worden overlegd.

Als plusinvestering komen in aanmerking:

- Sloop van vrijkomende agrarische gebouwen (niet zijnde voor functieverandering) of sloop van landschap ontsierende gebouwen of bouwwerken, alsmede het verwijderd houden van de gesloopte gebouwen (mits wordt voldaan aan de bovengenoemde voorwaarden);

5.5.4 Luchtkwaliteit/geur

Vanuit oogpunt van luchtkwaliteit wordt van bedrijven verwacht dat hun stallen aan bepaalde emissie-eisen voldoen. Dit komt voort uit het Besluit emissiearme huisvesting en wordt opgelegd ter beperking van de ammoniakemissie uit dierenverblijven. Hiernaast moeten huisvestingssystemen introductie en verspreiding van micro-organismen voorkomen. Vermindering van uitstoot heeft niet alleen een positief effect op de luchtkwaliteit van de woonomgeving (en daarmee de gezondheid van omwonenden), maar ook op de eutrofiering (voedselverrijking).

Bij pluimveehouderijen is de fijnstofemissie uit stallen doorgaans aanzienlijk hoger dan bij intensieve veehouderijen met varkens. Om emissie van verzurende stoffen en fijnstof te voorkomen, kunnen maatregelen en voorzieningen worden voorgeschreven die verdergaan dan de best beschikbare technieken (IPPC+ / BBT+ maatregelen). Met name gecombineerde luchtwassers kunnen de uitstoot van fijnstof sterk beperken en ook leiden tot lagere emissies van ammoniak en geur. Met luchtwassers of vergelijkbare emissie-reducerende voorzieningen kan bij uitbreidingen de totale emissie aan fijn stof worden beperkt, maar ook met maatregelen die uitstoot van ammoniak tegengaan (roostervloeren etc).

Voorbeeld: Een pluimveehouder breidt uit en wil graag een flinke groenstrook aanleggen rondom het bedrijf om de stallen aan het zicht te onttrekken. Tijdens het buurtgesprek blijkt dat omwonenden het helemaal niet erg vinden als de stal zichtbaar blijft, maar zich wel zorgen maken over het effect van de fijn stof uitstoot uit de stal op hun gezondheid. Er wordt uiteindelijk voorgesteld dat de veehouder een mestdroogtunnel plaatst (55% fijn stof reductie) en de uitgaande ventilatielucht vervolgens via een 'schoorsteen' op 7 meter hoogte verticaal uitstoot. Met deze oplossing is de buurt heel tevreden en bespaart de veehouder op aanlegkosten voor de landschappelijke inpassing en op zijn mestafzetkosten.

De Wet geurhinder en veehouderij stelt grenzen aan de geurbelasting die veehouderijen maximaal op omliggende gevoelige objecten mogen veroorzaken ten einde een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij die omliggende gevoelige functies te waarborgen. Ook wanneer wordt voldaan aan deze wettelijke normen kan in voorkomende gevallen geurhinder worden ondervonden en kan er vanuit de dialoog een eensluidende roep ontstaan tot het treffen van extra geur beperkende maatregelen.

Als plusinvesteringen komt in aanmerking:

- Maatregelen en voorzieningen die verder gaan dan de best beschikbare technieken (IPPC+ / BBT+ maatregelen). Gedacht kan worden aan gecombineerde luchtwassers.

5.5.5 Duurzame energie

Het streven naar een duurzame landbouw en veehouderij kan ook tot uiting komen in de maatregelen die veehouderijen treffen om zo zuinig mogelijk om te gaan met energie dan wel de maatregelen die zij treffen om hun energiebehoefte duurzaam op te wekken.

De veehouderij kan op verschillende manieren voorzien in het besparen van energie en het duurzaam opwekken van de eigen resterende energiebehoefte. Te denken valt aan biomassa (verbranden van hout), co-vergisting, omgevingswarmte (warmte- en koudeopslag), windenergie en zonne-energie. De eigen energiebehoefte kan gedeeltelijk worden gedekt door middel van zonnepanelen op staldaken. Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' biedt hiervoor reeds de mogelijkheden. Hoewel het besparen van energie en het duurzaam opwekken van energie voor de eigen behoefte bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen, levert dit uiteindelijk uitsluitend profijt op voor de veehouder zelf. In het kader van het plussenbeleid is het van belang dat bij plusinvesteringen op het gebied van duurzame energieopwekking de omgeving de mogelijkheid wordt geboden om mee te profiteren van duurzame energie die op de bedrijfslocatie door de ondernemer duurzaam kan worden opgewekt. Naast zonnepanelen voor eigen gebruik worden met de plusinvestering bijvoorbeeld ook zonnepanelen geplaatst, waarmee de omgeving van natuurstroom kan worden voorzien (ZonneHub).

In het geval er een voorkeur bestaat om de plusinvestering in te vullen door het treffen van voorzieningen op het gebied van duurzame energieopwekking t.b.v. de omgeving, dient door ondernemer duidelijk te worden gemaakt dat het noodzakelijke investeringsbedrag ook daadwerkelijk volledig door hem wordt besteed en dat het rendement daarvan volledig ten goede komt van de omgeving. Op korte termijn worden de mogelijkheden voor het plaatsen van mini-windturbines op daken vergroot en ook zal er op enige termijn sprake zijn van een gemeentelijke visie op mogelijkheden voor grootschalige duurzame energieopwekking in de gemeente. Voor zover die visie nieuwe mogelijkheden biedt voor de ondernemer voor het inzetten van de plusinvestering, kan ook daarvan gebruik worden gemaakt voor zover ook de omgeving daarvan kan en wil meeprofiteren. Per geval moet worden bewezen dat daadwerkelijk sprake is van een extra investering door ondernemer welke profijt oplevert voor de omgeving.

Als plusinvestering komen in aanmerking:

- Treffen van maatregelen op het gebied van duurzame energieopwekking, waarbij de opgewekte energie ten goede komt van de omgeving;

5.6 Uitwerking plusinvestering

Door ondernemer dient bij de uitwerking van de plusinvestering concreet inzicht te worden verschaft in de financiële omvang van de te besteden plusinvestering en de besteding van dat bedrag aan specifieke maatregelen. Voor zover de maatregelen bestaan uit de aanleg van beplanting, wordt de nadere uitwerking in locatie, soorten, omvang en hoeveelheid afgestemd met de landschapsdeskundige van de gemeente. Voor zover overeenstemming bestaat over het beplantingsplan wordt door de aanvrager een kostenopgave gevraagd bij een gespecialiseerd groenvoorzieningsbedrijf, waarna de ambitie van het investeringsplan afhankelijk van deze kostenopgave mogelijk wordt bijgesteld. Voor zover de ondernemer over de kennis en kunde beschikt om bepaalde werkzaamheden in eigen beheer uit te voeren en hij zijn vaardigheid op dit punt heeft aangetoond, kan de ondernemer de uitgaven voor die werkzaamheden besparen.

De onderstaande tabel geeft op basis van te onderscheiden plusinvesteringsopties op de verschillende thema's weer wat door de ondernemer dient te worden aangetoond voor de investering in plusmaatregelen.

Plusinvesteringen specifieke thema's	Duiding en berekening van de plusinvestering ⁵
<i>Landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitsverbetering van het landschap door toevoeging landschapseigen beplanting (welke verder gaat dan reguliere landschappelijke inpassing), het herstellen of versterken van cultuurhistorische elementen en het vergroten van de belevingswaarde van het landschap. Hetgeen als kwaliteitsverbetering wordt aangemerkt is afhankelijk van de lokale kwaliteiten/kansen/accenten. • Naast realisatie van de plusinvestering dient tevens sprake te zijn van duurzaam behoud van de kwaliteitsbijdrage. 	<p>In een <u>investeringsplan met situatietekening</u> wordt nauwkeurig en gemotiveerd aangegeven waar beplanting wordt toegevoegd, elementen worden hersteld of aangelegd. Inzicht wordt gegeven in de locatie voor de te realiseren beplanting, soort en omvang van de beplanting, en de hoeveelheid, alsook in de termijn waarbinnen de investering wordt uitgevoerd.</p> <p>Het investeringsplan gaat vergezeld van een <u>gespecificeerde kostenopgave</u>, waaruit blijkt dat het te besteden bedrag volledig tegemoet komt aan de plusmaatregelen.</p>
<i>Flora en fauna/water</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Invulling geven aan ecologische verbindingzone (houtsingels/houtwallen, poelen, bosjes en bomenrijen) en/of treffen van maatregelen ten einde leefomstandigheden van bepaalde voor een gebied karakteristieke soorten, te verbeteren (stapstenen, passages, nestkasten). • Natuurontwikkeling buiten de ecologische verbindingzone (mede ten behoeve van vergroting biodiversiteit); • Ruimte voor water; • Sloop van verouderde of traditionele stallen bij niet grondgebonden veehouderijen (waardoor extra emissiereductie optreedt) of het treffen van extra emissie-reducerende maatregelen in gebouwen welke verder gaan dan de gangbare BBT cf. Wabo artikel 1.1 • Naast realisatie van de plusinvestering dient tevens sprake te zijn van duurzaam behoud van de kwaliteitsbijdrage. 	<p>In een investeringsplan met situatietekening wordt nauwkeurig en gemotiveerd aangegeven waar beplanting wordt toegevoegd, c.q. welke voorzieningen op welke plek worden getroffen. Inzicht wordt gegeven in soort en omvang en de hoeveelheid, alsook in de termijn waarbinnen de investering wordt uitgevoerd.</p> <p>Het investeringsplan gaat vergezeld van een <u>gespecificeerde kostenopgave</u>, waaruit blijkt dat het te besteden bedrag volledig tegemoet komt aan de plusmaatregelen.</p>

⁵ In geval van een uitbreiding van 1.000 m² wordt minimaal € 15.000,- (1.000 m² x €15,-/m²) besteed voor de plusinvestering (van vrijstelling is uitsluitend sprake indien een uitbreiding < 500 m² én de totale uitbreiding over 5 jaar < 500 m²)

<i>Beeldkwaliteit/sloop gebouw</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Sloop van vrijkomende agrarische gebouwen (niet zijnde voor functieverandering) of sloop van landschap ontsierende gebouwen of bouwwerken, alsmede het verwijderd houden van de gesloopte gebouwen; 	Indien ervoor wordt gekozen om een gebouw te slopen om te voldoen aan de plusinvestering dient daarvan een nauwkeurige kostenopgave van het sloopbedrijf te worden overlegd. Alleen de aankoop van een gebouw is niet voldoende als plusinvestering. In het geval een bouwwerk wordt aangekocht om te worden gesloopt dient deze ook ten minste te worden gesloopt. Herbouw bij recht mag niet tot de mogelijkheden behoren.
<i>Luchtkwaliteit/geur</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Maatregelen en voorzieningen die verder gaan dan de best beschikbare technieken (IPPC+ / BBT+ maatregelen). Gedacht kan worden aan gecombineerde luchtwassers. 	<p>Treffen van extra emissie-reducerende maatregelen in gebouwen welke verder gaan dan de gangbare BBT cf. Wabo artikel 1.1 die al standaard worden voorschreven.</p> <p>Er wordt een gespecificeerde kostenopgave aangeleverd van de te treffen voorziening.</p>
<i>Duurzame energie</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Treffen van maatregelen op het gebied van duurzame energieopwekking, waarbij de opgewekte energie ten goede komt van de omgeving 	<p>Door de ondernemer dient een nauwkeurige kostenspecificatie te worden overlegd van de te treffen voorzieningen voor duurzame opwekking van energie, waarbij de opgewekte energie volledig ten goede komt van de omgeving.</p> <p>De ondernemer maakt inzichtelijk dat het noodzakelijke investeringsbedrag volledig door hem wordt besteed aan voorzieningen voor het opwekken van duurzame energie ten behoeve van de omgeving en laat eveneens zien dat het rendement daarvan volledig ten goede komt van de omgeving.</p>

5.7 Waarborging uitvoering plusinvestering en bestuursrechtelijke handhaving

Het gegeven dat er overeenstemming bestaat over de plusinvestering welke zal moeten leiden tot een kwaliteitsbijdrage, betekent nog niet dat deze ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Ten einde de effectuering daarvan te waarborgen wordt uitvoering van het door of namens ondernemer opgestelde investeringsplan (inclusief kostenopgave) als voorwaardelijke verplichting opgenomen in de regels van het bestemmingsplan en/of in de uiteindelijke omgevingsvergunning. Het investeringsplan zelf wordt opgenomen in de bijlage bij de regels. Dit biedt een grondslag voor bestuursrechtelijke handhaving door de gemeente. De aanvrager van de uitbreiding dient in de financieringsbehoefte van zijn uitbreiding rekening te houden met de plusinvestering en deze in de omvang van de lening te betrekken.

6 Proces van een aanvraag tot uitbreiding onder het Plussenbeleid

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van het te volgen proces wanneer een ondernemer een initiatief heeft tot uitbreiding van zijn niet-grondgebonden veehouderij. Ten opzichte van het huidige proces wordt een enkele stap ingebouwd in de planvoorbereiding, waarbij de beleving van de leefkwaliteit door de omgeving centraal staat en waarbij de omgeving ook een nadrukkelijke stem heeft. Van belang daarbij is dat het plussenbeleid eerst van toepassing is wanneer aan een verzoek tot uitbreiding op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' (daaronder mede verstaan de binnenplanse afwijkingsmogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden in dat plan) geen medewerking kan worden verleend, omdat de locatie bijvoorbeeld is gelegen in het landbouwontwikkelingsgebied of omdat de toegestane omvang voor de intensieve veehouderij op grond van het doorvertaalde reconstructiebeleid in het bestemmingsplan 'Buitengebied' wordt overschreden.

6.2 Ambtelijke voorbespreking in het gemeentehuis

De ondernemer die een uitbreidingsinitiatief heeft waaraan medewerking door de gemeente op grond van het geldende bestemmingsplan (met toepassing van een binnenplanse afwijking of wijzigingsbevoegdheid) op basis van de hierboven genoemde redenen niet mogelijk is, bespreekt zijn voornemen ambtelijk met de gemeente. Ondernemer toont aan dat de gevraagde uitbreiding noodzakelijk is voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering, verschaft inzicht in de randvoorwaarden en zijn eisen- en wensenpakket en maakt inzichtelijk op welke wijze hij met zijn uitbreidingsplan vorm en inhoud geeft of gaat geven aan 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren'. Omdat het rekening houden met de beleving van de leefkwaliteit door de omgeving daarbij een cruciale rol speelt, maakt ondernemer inzichtelijk welk effect zijn maatschappelijk overwogen uitbreidingsinitiatief heeft op de geursituatie in het gebied, besteedt deze aandacht aan gezondheidseffecten voor de omgeving en houdt deze rekening met het effect op de ruimtelijke kwaliteit en de beleving daarvan. Hiernaast laat ondernemer zien hoe zijn productie gericht is of hoe hij zijn productie wil richten op respect voor dier (dierwelzijn) en milieu. Hij gaat daarbij tevens in op brandpreventie en brandbestrijding ter minimalisatie van de kans op stalbranden. Naar aanleiding van het ambtelijk overleg over het uitbreidingsinitiatief vindt eventueel enige bijstelling plaats van het verzoek en wordt door ondernemer een pré-principeverzoek ingediend.

6.3 Pré-principeverzoek

Nadat het initiatief tot uitbreiding ambtelijk is besproken wordt een pré-principeverzoek voorgelegd aan de gemeente. Daarbij wordt door de ondernemer de (bedrijfseconomische) noodzaak voor de uitbreiding aangetoond, alsmede in hoeverre het uitbreidingsplan voortvloeit uit het randvoorwaarden-, eisen- en wensenpakket van de ondernemer. In het pré-principeverzoek dat een schetstekening omvat alsmede een situatietekening van de nieuwe situatie wordt verder nauwkeurig beschreven in hoeverre de ondernemer daarmee 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceert' en onderneemt met respect voor dier en milieu⁶. Basisvereiste is dat het plan kan voldoen aan de wettelijke normen, hetgeen met bij het pré-principeverzoek aangeleverd onderzoek wordt aangetoond. Er wordt een vergelijking gemaakt met de bestaande situatie op de locatie en door de ondernemer wordt aangegeven hoe hij rekening houdt met de leefkwaliteit van de omgeving en wat hij onderneemt om de leefkwaliteit van de omgeving in ieder geval te waarborgen en deze waar mogelijk te versterken.

---

⁶ In het kader van het respect voor de dieren toont ondernemer aan hoe hij in zijn bedrijfsvoering rekening houdt met brandpreventie en brandbestrijding. Dit om de kans op stalbranden te minimaliseren.

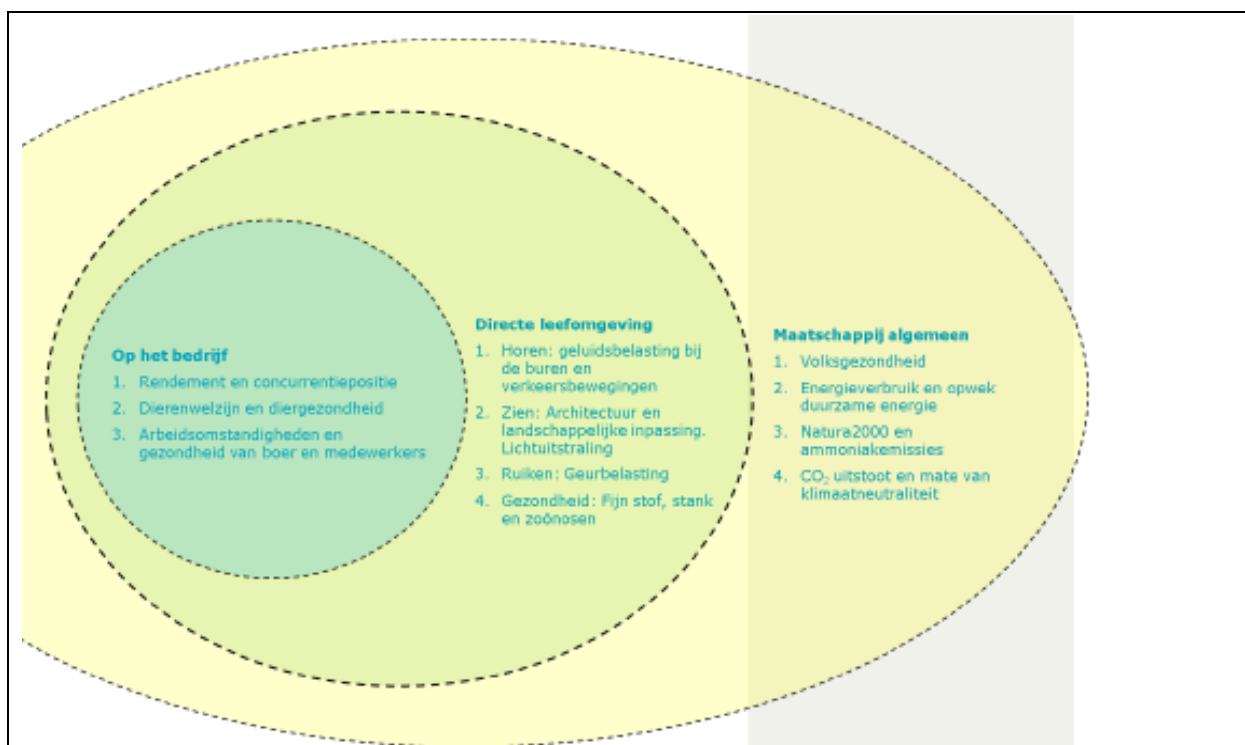
Indien ambtelijk akkoord (het verzoek kan in beginsel van een positief voorstel worden voorzien), kan de initiatiefnemer een dialoog gaan voorbereiden met de omgeving, waartoe een dialoogplan wordt samengesteld en aan de gemeente wordt overlegd.

6.4 Dialoog

De dialoog is een verplicht onderdeel in het plussenbeleid. Wanneer een gemeente een initiatief tot uitbreiding in eerste instantie als kansrijk beoordeelt, is het van belang dat de ondernemer tijdig over een nog niet uitgewerkt plan in gesprek gaat met de omgeving. De resultaten van de dialoog worden voor een belangrijk deel bepaald door de mate waarin en de intensiteit waarmee de dialoog met de betrokkenen in de omgeving wordt gevoerd. Hoewel er geen verplicht format bestaat voor het voeren van de dialoog verdient het aanbeveling om de mate waarmee de dialoog wordt gevoerd mede afhankelijk te stellen van de hinder die in de bestaande situatie in de omgeving als gevolg van het bedrijf wordt ervaren, de omvang van de voorgestane uitbreiding en/of de relatie die de ondernemer onderhoudt met zijn omgeving. Met de dialoog kan begrip worden gekweekt voor elkaars standpunten. De dialoog is geen instrument voor de omgeving om zich tegen een ontwikkeling te verzetten, maar een middel om constructief mee te denken en invloed uit te oefenen. De gemeente neemt na de dialoog een beslissing over het al dan niet verlenen van medewerking aan een herziening van een bestemmingsplan. In die zin betreft de dialoog een extra tussenstap in de planuitwerking. De gemeente kan afhankelijk van of de situatie dat wenselijk maakt ambtelijk bij de dialoog vertegenwoordigd zijn.

Een goede voorbereiding

Een goede dialoog met de omgeving begint met en heeft een zorgvuldige voorbereiding, zeker wanneer weerstand tegen het uitbreidingsplan in de lijn der verwachting ligt. In het kader van de voorbereiding wordt wanneer de uitbreiding een substantieel effect heeft op de (leef)kwaliteit van de omgeving door ondernemer een (communicatie)deskundige in de arm genomen om een dialoogplan op te stellen. In het dialoogplan wordt gemotiveerd aangegeven wat de omvang van de omgeving is welke bij de dialoog wordt betrokken. In ieder geval worden daarbij die adressen betrokken van waaruit het bedrijf kan worden gezien, gehoord, geroken en waar mogelijk gezondheidseffecten kunnen worden ondervonden.

In het dialoogplan wordt een overzicht gegeven van de adressen welke door de ondernemer of diens communicatieadviseur worden betrokken/uitgenodigd voor de dialoog.

Het dialoogplan gaat naast de 'wie'-vraag in op de vragen, 'wat', 'waar' en 'hoe'. Bij de wat-vraag komt aan de orde wat er wordt voorgelegd (kernboodschap), de waar-vraag geeft inzicht in de locatie waar de dialoog plaatsvindt en de hoe-vraag geeft antwoord op de vraag hoe het overleg wordt ingestoken en gestroomlijnd, op welke wijze de betrokkenen in de omgeving worden benaderd en hoe de inbreng van de dialoog wordt meegenomen bij de verdere uitwerking.

De dialoog moet leiden tot betrokkenheid van de omgeving bij het plan met als doel maatschappelijk draagvlak en kwaliteit bij de planontwikkeling (ontwikkelen met kwaliteit). Voor zover de situatie dat verlangd wordt door de communicatiedeskundige zorgvuldig aandacht besteed aan de wijze van uitnodiging van betrokkenen. Bij de uitnodiging wordt melding gemaakt van de nieuwe wijze van planontwikkeling overeenkomstig de toekomstige Omgevingswet. De communicatiedeskundige vervult in de dialoog de rol van onpartijdig gespreksleider en doet de inleiding of introductie bij de dialoog. De dialoog bestaat voorts uit een presentatie van het plan door de ondernemer of diens bedrijfsadviseur. De omgeving krijgt daarbij een inkijk in het bedrijf (transparantie).

Met de uitnodiging kan eventueel een door de communicatiedeskundige opgestelde enquête worden meegezonden die inzicht moet geven in de wijze waarop betrokkenen in de omgeving de leefkwaliteit ervaren en welke rol het bedrijf van ondernemer hierin vervult.

Hierin kunnen vragen worden opgenomen ten aanzien van:

- tevredenheid woonomgeving;
- bezorgdheid over gezondheidseffecten;
- bezorgdheid over veiligheid;
- ervaring geluid;
- ervaring stof, roet, rook;
- ervaring geur;
- ervaring groen/landschap;
- ervaring lichthinder;
- onderlinge contacten in de omgeving/sociale cohesie;

Ook kan de omgeving worden gevraagd naar zaken waar de kwaliteit van de leefomgeving naar hun oordeel mee kan worden verbeterd. De uitkomsten van de enquête kunnen bij de dialoog aan de orde worden gesteld. Een en ander kan worden gebruikt door de ondernemer om maatschappelijk draagvlak te creëren, de leefkwaliteit in de omgeving te waarborgen en waar mogelijk te versterken. Bij de uitnodiging kan tevens het aan de gemeente gerichte pré-principe verzoek worden meegezonden, waarin het randvoorwaarden-, eisen- en wensenpakket van de aanvrager staat beschreven, alsmede de wijze waarop ondernemer kwaliteit wenst te bewerkstelligen vanuit zijn analyse hoe de omgeving het agrarisch bedrijf ervaart en wat er leeft vanuit de omgeving. Transparantie staat voorop.

Het bovenstaande leidt tot de onderstaande voorkeursopzet voor de dialoog.

A. Introductie door communicatieadviseur

1. Inleiding Omgevingswet / sturen op kwaliteit / plussenbeleid
2. Aanleiding voor de dialoog
3. Wat heeft er in het voorstadium al plaatsgevonden / Wat is het huidig stadium?
4. Wat is de betekenis en het doel van de dialoog?
5. Wat wordt er besproken?
6. Rol van de gemeente

B. Vragen aan communicatieadviseur

C. Planpresentatie door bedrijfsadviseur

1. Bedrijfseconomische noodzaak van de uitbreiding/noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering, randvoorwaarden, eisen en wensen ondernemer
2. Presentatie huidige bedrijfsvoering bestaande situatie met foto's of videomateriaal
3. Analyse locatie bedrijf / leefkwaliteit omgeving / resultaten enquête
4. Invulling maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren⁷/invulling kwaliteit⁸
5. Terugkoppeling resultaat ambtelijk gesprek met de gemeente
6. Het pré-principeverzoek / planvoornemen
7. Onderzoeksresultaten
  - a. Geur / Stof / geluid
  - b. Gezondheid
  - c. Dierwelzijn
8. Mogelijke plusinvesteringen volgens plussenbeleid Montferland

D. Vragen aan bedrijfsadviseur

Na de toelichting en presentatie door de bedrijfsadviseur van ondernemer bestaat gelegenheid tot reacties en vragen door de omwonenden. Er kunnen aandachtspunten naar voren worden gebracht en er kan worden aangegeven op welke aspecten zij graag de focus zien gelegd.

E. Beschrijving vervolgproces: Wat is het proces na de dialoog?

1. Verslag van de dialoog aan gemeente en belanghebbenden
2. Definitief principeverzoek naar aanleiding van dialoog (ondernemer betreft hierbij de uitkomsten van de dialoog en geeft aan met welke maatregelen hij aan de belangen van de omgeving tegemoet wenst te komen)
3. Principebesluit: kennisgeving besluit aan ondernemer en aan betrokkenen in de omgeving
4. Ondernemer verricht onderzoek
5. Opstellen partiele herziening bestemmingsplan door gemeente
6. Presentatie doorvertaling kwaliteit aan betrokkenen
7. Ter inzage ontwerp bestemmingsplan en besluit omtrent vaststelling door gemeente

---

⁷ Bij de toelichting van zijn visie op de uitbreiding toont de bedrijfsadviseur in ieder geval aan op welke wijze ondernemer invulling geeft aan 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren' en derhalve op welke wijze hij rekening houdt met de belangen in zijn omgeving en zijn bijdrage levert aan kwaliteit van de leefomgeving zoals deze door de omgeving wordt ervaren of beleefd.

⁸ In het kader van het respect voor de dieren toont ondernemer aan hoe hij in zijn bedrijfsvoering rekening houdt met brandpreventie en brandbestrijding. Dit om de kans op stalbranden te minimaliseren.

6.5 Definitief principeverzoek

Van de dialoog wordt door de communicatiedeskundige een verslag gemaakt dat wordt toegezonden aan de genodigden voor de dialoog en aan de gemeente. Het verslag van de dialoog wordt als bijlage gevoegd aan het definitieve principeverzoek dat aan de gemeente wordt voorgelegd. Het definitieve principeverzoek is een document waaraan de nodige informatie is toegevoegd. Het verzoek gaat vergezeld van een concrete bouwtekening van de gewenste uitbreiding en een situatietekening van de nieuwe situatie inclusief inpassing. In het verzoek wordt aangegeven in hoeverre de uitkomsten van de dialoog aanleiding hebben gegeven tot bijstelling van het eerdere pré-principeverzoek. Het principeverzoek bestaat voorts uit een investeringsplan met situatietekening en gespecificeerde kostenopgave. Het investeringsplan laat zien welk totaalbedrag voor de plusinvestering in aanmerking komt en waar deze naar aanleiding van de dialoog in relatie tot de opgaven voor de omgeving voor wordt ingezet.

Bij het verzoek wordt inzicht gegeven in de bestaande (milieutechnische) situatie. Aangegeven wordt welke wijzigingen optreden als gevolg van de gevraagde uitbreiding en of de uitbreiding tot gevolg heeft dat een milieueffectrapport moet worden opgesteld dan wel hiervoor een beoordeling moet plaatsvinden (cat. C en D 14 bijlage besluit m.e.r.). Voor activiteiten die voorkomen in onderdeel D en die beneden de drempelwaarde voor een milieubeoordeling vallen, moet niettemin een toets worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten, een zogenoemde "vorm-vrije m.e.r.-beoordeling"⁹. Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de criteria die zijn genoemd in bijlage III van de EU-richtlijn milieueffectrapportage (2011/92/EU). Die criteria hebben betrekking op:

- 1) de kenmerken van het project;
- 2) de plaats van het project;
- 3) de kenmerken van het potentiële effect.

Van belang is voorts of er sprake is van een IPPC-inrichting en of de ammoniakemissie meer bedraagt dan 5.000 kg NH₃ / jaar. Indien de ammoniakemissie kleiner is dan deze drempelwaarde, kan worden volstaan met de BBT.

Het principeverzoek wordt beoordeeld door de gemeente die de ondernemer en de betrokkenen in omgeving van het principebesluit op de hoogte stelt. De gemeente kijkt daarbij in hoeverre ondernemer rekening houdt met de belangen van z'n omgeving en of het plan kwaliteit toevoegt (naast het voldoen aan de al wettelijke voorwaarden). De gemeente geeft in het besluit tevens het vervolgproces aan. De gemeente maakt afspraken met de ondernemer over de plusinvestering, welke als voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan en de uiteindelijke omgevingsvergunning wordt opgenomen.

Het proces van een aanvraag tot uitbreiding van een niet-grondgebonden veehouderij onder het plussenbeleid kan op onderstaande wijze schematisch worden weergegeven.

---

⁹ Voor omgevingsvergunningen voor agrarische activiteiten is dit in het Bor geïmplementeerd in artikel 2.2a, lid 1 (omgevingsvergunning beperkte milieutoets)

Ondernemer van een niet-grondgebonden veehouderij maakt melding van een verzoek tot uitbreiding waaraan medewerking op grond van het geldende bestemmingsplan niet mogelijk is.

Ambtelijk gesprek met de gemeente: Ondernemer verschaft inzicht in:

1. bedrijfseconomische noodzaak van de uitbreiding / noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering
2. randvoorwaarden, zijn eisen- en wenspakket
3. invulling 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren' en effectbeoordeling i.r.t. bestaande situatie

Kansrijk

Niet kansrijk

Bijstellen initiatief

Indienen pré-principe verzoek

Aangetoond wordt:

1. bedrijfseconomische noodzaak van de uitbreiding / noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering
2. in hoeverre het uitbreidingsplan voortvloeit uit het randvoorwaarden-, eisen- en wenspakket van de ondernemer
3. hoe invulling wordt gegeven aan het maatschappelijk verantwoord produceren met effectbeoordeling geur, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit i.r.t. bestaande situatie, en in hoeverre wordt geproduceerd met respect voor mens en dier (brandpreventie en bestrijding) en in hoeverre wordt voldaan aan de gemeentelijke voorwaarden
4. welke maatregelen worden voorgesteld om met de uitbreiding de leefkwaliteit in ieder geval te waarborgen en waar mogelijk te versterken, waartoe ook een analyse is gemaakt van de omgeving

Ambtelijk positief

Ambtelijk negatief

Bijstellen initiatief

Opstellen dialoogplan

Voldoet niet aan voorwaarden

Gemeente gaat na het maken eventuele opmerkingen akkoord met dialoogplan

Afwijzen

Dialoog wordt gevoerd volgens stappen A t/m E onder paragraaf 6.4

Definitief principeverzoek, waarin verwerkt de resultaten van de dialoog. Het definitieve principeverzoek gaat vergezeld van:

1. verslag van de dialoog
2. concrete bouwtekening van de gewenste situatie
3. situatietekening van de nieuwe situatie inclusief ruimtelijke inpassing
4. doorgevoerde wijzigingen t.o.v. het eerdere verzoek (al dan niet naar aanleiding van de dialoog)
5. investeringsplan met het bedrag dat voor de plusinvestering wordt ingezet, alsmede het accent van inzet
6. beschrijving van de bestaande milieusituatie vóór uitbreiding en de wijzigingen als gevolg van de uitbreiding. Valt het bedrijf onder de IPPC, is de ammoniakemissie > 5.000 kg NH₃/jr, is er sprake van een m.e.r.(beoordelings)plicht.

Principebesluit gemeente

1. in kennisstelling ondernemer en betrokkenen
2. heeft ondernemer goed gekeken naar de omgeving ('maatschappelijke verantwoord produceren') en voegt het plan voldoende kwaliteit toe (naast het voldoen aan de al wettelijke voorwaarden).

Aanleveren onderbouwing door ondernemer

Opstellen bestemmingsplan

7 Doorvertaling plussenbeleid in bestemmingsplan

7.1 Inleiding

Zoals in het voorgaande al is beschreven, behoeven gemeenten met een bestemmingsplan 'Buitengebied' dat ná 2007 is vastgesteld eerst in 2027 het plussenbeleid volledig in hun bestemmingsplan te hebben doorvertaald. Tot die tijd kan gebruik worden gemaakt van bestaande rechten (afwijkingsmogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden) nu deze bestaande rechten al gebaseerd zijn op een uitgebreid onderzoek naar de milieueffecten (milieueffectrapport). Voor zover medewerking aan een aanvraag tot uitbreiding van een niet-grondgebonden veehouderij op grond van het bestemmingsplan 'Buitengebied' niet mogelijk is, en medewerking desondanks in de rede ligt, kan op grond van het neergelegde beleid in deze notitie alsnog medewerking worden verleend aan een uitbreidingsinitiatief met toepassing van een partiele herziening van het bestemmingsplan. Een algehele doorvertaling van het plussenbeleid in het bestemmingsplan 'Buitengebied' is op zijn vroegst eerst aan de orde in 2021 (integrale herziening) dan wel bij het opstellen van het nieuwe omgevingsplan door de gemeente. De bestaande systematiek van het bestemmingsplan 'Buitengebied' leent zich niet voor doorwerking van het plussenbeleid (zie paragraaf 7.2).

7.2 Plussenbeleid geen onderdeel van bestemmingsplan 'Buitengebied, vierde herziening'

In hoofdstuk 2 van deze notitie is ingegaan op het bestaande ruimtelijke zoneringsbeleid voor intensieve veehouderij zoals opgenomen in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Montferland. In dat bestemmingsplan is overeenkomstig het Reconstructieplan Achterhoek en Liemers uit 2005 een onderscheid gemaakt in verwevingsgebieden, extensiveringsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden met daaraan gekoppelde gedifferentieerde uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij. De oppervlakte van agrarische bouwvlakken in gebruik voor intensieve veehouderij mag in het verwevingsgebied niet meer bedragen dan 1 ha en in het landbouwontwikkelingsgebied niet meer dan 1,5 ha. Onder een 'intensieve veehouderij' wordt op grond van het Reconstructieplan en het bestemmingsplan verstaan *'een agrarisch bedrijf of dat deel van een agrarisch bedrijf (intensieve veehouderijtak) waarvan ten minste 250 m² aan bedrijfsvloeroppervlakte wordt gebruikt als veehouderij volgens de Wet milieubeheer waar geen melkrundvee, schapen, paarden of dieren biologisch worden gehouden en waar geen dieren worden gehouden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer'*.

De definiëring van het begrip 'niet-grondgebonden veehouderij' zoals opgenomen in de provinciale omgevingsvisie komt niet overeen met het begrip 'intensieve veehouderij' zoals opgenomen in het bestemmingsplan. Een bepaalde veehouderij die op grond van de provinciale omgevingsvisie als grondgebonden veehouderijbedrijf wordt aangemerkt, moet op grond van het bestemmingsplan 'Buitengebied' mogelijk worden aangemerkt als intensieve veehouderij en omgekeerd behoeft een niet-grondgebonden veehouderij op grond van het provinciale beleid (bijvoorbeeld een melkveehouderij) geen intensieve veehouderij te zijn op grond van het bestemmingsplan 'Buitengebied'.

Hoewel met het bestemmingsplan 'Buitengebied, eerste herziening' (vastgesteld op 30 oktober 2014) de begrippen 'grondgebonden (veehouderij)bedrijf', 'grondgebonden veehouderijtak' en 'grondgebruiksplan' in het bestemmingsplan 'Buitengebied' zijn opgenomen en met het bestemmingsplan 'Buitengebied, derde herziening' (vastgesteld 26 januari 2017) de begrippen 'niet-grondgebonden veehouderijbedrijf' en 'niet-grondgebonden veehouderijtak' daaraan zijn toegevoegd, heeft de introductie van deze nieuwe begrippen niet kunnen leiden tot het vervangen van het begrip 'intensieve veehouderij' in het bestemmingsplan 'Buitengebied' door 'niet-grondgebonden veehouderij'.

Een vervanging van het begrip ‘intensieve veehouderij’ door het begrip ‘niet-grondgebonden veehouderij’ zou rigoureuze inbreuk maken op de huidige mogelijkheden en onmogelijkheden in het bestemmingsplan ‘Buitengebied’. Een doorvertaling van het gewijzigde niet-grondgebonden veehouderijbeleid in het vigerende bestemmingsplan ‘Buitengebied’ (als onderdeel van een periodieke actualisatie) is dermate ingrijpend dat dit zonder een uitgebreid plan-m.e.r. onderzoek en zonder een rigoureuze aanpassing van de regels niet mogelijk is. Ook de provincie heeft dit onderschreven met als resultaat dat gemeenten met een ‘actueel’ bestemmingsplan ‘Buitengebied’ (vastgesteld ná 2007) het nieuwe beleid pas per 1 januari 2027 integraal en volledig in hun bestemmingsplan behoeven te hebben verwerkt. Tot die tijd kunnen die gemeenten op grond van hun geldende bestemmingsplan ‘Buitengebied’ medewerking verlenen aan uitbreidingsplannen voor zover die bij recht, met binnenplanse afwijking of met een wijzigingsbevoegdheid mogelijk kunnen worden gemaakt. Het plussenbeleid is op dit moment uitsluitend van toepassing voor zover medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan ‘Buitengebied’ niet mogelijk is en medewerking met een partiële herziening van het bestemmingsplan desondanks in de rede ligt.

7.3 Plussenuitbreiding uitsluitend mogelijk met partiële herziening bestemmingsplan ‘Buitengebied’

Deze gemeentelijke beleidsuitwerking maakt het mogelijk om in voorkomende gevallen met een partiële herziening van het bestemmingsplan medewerking te verlenen aan uitbreidingsinitiatieven van niet-grondgebonden veehouderijbedrijven welke onder het plussenbeleid vallen. In het landbouwontwikkelingsgebied rondom Azewijn, waar de uitbreidingsmogelijkheden voor niet-grondgebonden veehouderij op grond van het geldende bestemmingsplan ‘Buitengebied’ gering zijn, zal dit gelet op de onderstaande voorbeelden al snel aan de orde zijn.

Voorbeeld 1:

V: Verzocht wordt om een vergroting van een bouwvlak ten behoeve van een varkensbedrijf binnen het landbouwontwikkelingsgebied. Is het plussenbeleid van toepassing?

A: Op grond van het vigerende bestemmingsplan is medewerking aan het verzoek niet mogelijk nu de Raad van State de mogelijkheid voor vergroting van agrarische bouwvlakken ten behoeve van de intensieve veehouderij in het LOG heeft vernietigd. Een uitbreiding kan aan de orde zijn met een herziening van het bestemmingsplan. Het plussenbeleid is van toepassing voor zover de uitbreiding betrekking heeft op een vergroting van het agrarisch bouwvlak > 500 m².

Voorbeeld 2:

V: Verzocht wordt om een omschakeling van een grondgebonden melkveebedrijf naar een varkensbedrijf in het LOG. De omschakeling gaat niet gepaard met een vergroting van het bouwvlak. Is het plussenbeleid van toepassing?

A: De omschakelmogelijkheid naar intensieve veehouderij in het bestemmingsplan ‘Buitengebied’ is vernietigd door de Raad van State. Medewerking is uitsluitend mogelijk met een herziening van het bestemmingsplan. Het plussenbeleid is van toepassing.

Aan verzoeken tot uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijbedrijven waaraan medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan ‘Buitengebied’ om eerder genoemde redenen niet mogelijk is, kan in beginsel uitsluitend medewerking worden verleend met een partiële herziening van het bestemmingsplan. Met een afwijking van het bestemmingsplan ex artikel 2.12. lid 1 sub a onder 3 Wabo, worden de op grond van het vigerende bestemmingsplan op de locatie bestaande mogelijkheden immers niet opzij gezet, hetgeen milieutechnisch gezien kan leiden tot ongewenste situaties.

Voor zover niet kan worden uitgesloten dat met de partiële herziening van het bestemmingsplan m.e.r. drempels worden overschreden, dient het bestemmingsplan te worden vergezeld van een milieueffectrapport. Dit zelfde geldt wanneer een passende beoordeling moet worden opgesteld omdat significante effecten op Natura-2000 gebieden niet zijn uit te sluiten.

Wanneer het postzegelplan de mogelijkheid biedt om met een binnenplanse afwijking medewerking te verlenen aan een toekomstige vergroting waarbij m.e.r. drempels worden overschreden, dan dient het hiervoor noodzakelijke m.e.r.-onderzoek al in het kader van het bestemmingsplan plaats te vinden.

De milieueffecten van de mogelijk toekomstige uitbreiding worden bij het principeverzoek tot uitbreiding reeds in beeld gebracht, zodat ook de betrokkenen in de omgeving reeds hierover kunnen meepraten. De plusinvestering zelf zal eerst aan de orde komen wanneer daadwerkelijk invulling wordt gegeven aan de afwijkingmogelijkheid tot uitbreiding van het staloppervlak. De uitkomsten van de m.e.r. kunnen te zijner tijd bij de dialoog met betrekking tot de toekomstige uitbreiding worden betrokken.

In het geval er voor de uitbreiding van een niet-grondgebonden veehouderij op een planlocatie een partiele herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' wordt opgesteld, wordt een agrarisch bouwvlak opgenomen welke in beginsel gelijk is aan het agrarisch bouwvlak zoals opgenomen in het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied'. Het bouwvlak wordt voorzien van de nadere functieaanduiding 'niet-grondgebonden veehouderij'. In de regels van het bestemmingsplan kan de diersoort en het te houden aantal van die diersoort planologisch worden vastgelegd, hetgeen eveneens geldt voor de bestaande staloppervlakte en de toegestane staloppervlakte welke de mogelijkheid biedt tot de huisvesting van het gevraagde stuks vee. De onderzoeken zijn daar ook op gebaseerd. De geuremissie, ammoniakemissie en fijnstofemissie kunnen hiermee planologisch worden beteugeld. Voor zover er in het kader van het geuronderzoek is uitgegaan van geuremissie reducerende voorzieningen, dan wordt de realisatie van die voorzieningen ook als voorwaardelijke verplichting in de regels opgenomen.

Het planologisch vastleggen van de diersoort en dieraantallen, dan wel de staloppervlakte betekent dat de bouw(uitbreidings)mogelijkheden bij recht beperkt zijn. Voor ondernemers kan het daarom wenselijk zijn dat een partiele herziening een flexibiliteitskader bevat voor toekomstige uitbreiding. Aan uitbreidingen < 500 m² kan eens in de 5 jaar zonder toepassing van het plussenbeleid medewerking worden verleend. Deze uitbreiding en het aantal dieren dat daarin maximaal kan worden ondergebracht, dient dan al wel bij het onderzoek te worden betrokken. Indien de staloppervlakte toeneemt met een oppervlakte > 500 m² is het plussenbeleid opnieuw van toepassing en dient voor zover van de afwijking gebruik wordt gemaakt de dialoog met de omgeving opnieuw plaats te vinden.

In het geval een partiele herziening van het bestemmingsplan aan de orde is en het toegestane aantal dieren of de toegestane staloppervlakte niet op voorhand wordt vastgelegd, betekent dit dat in veel gevallen een plan-m.e.r. procedure moet worden doorlopen. Het gegeven dat met een aangevraagde uitbreiding de m.e.r. drempel nog niet wordt overschreden doet aan de maximaal mogelijke invulling van het bouwvlak, waarbij de m.e.r. drempel wel wordt overschreden niet af.

De uitgevoerde onderzoeken en berekeningen met betrekking tot de gewenste uitbreiding gebaseerd op de opgeven diersoort, (toekomstige) dieraantallen, de stalssystemen worden bij het bestemmingsplan gevoegd, waaronder de geuremissieberekening, de fijnstofberekening, berekening van de (toegestane) ammoniakemissie¹⁰ en de stikstofdepositieberekening.

Om medewerking mogelijk te maken moeten de berekeningen in eerste instantie uitwijzen dat in ieder geval aan de wettelijke norm wordt voldaan. Een uitbreiding van staloppervlakte en dierenaantallen mag hiernaast in beginsel niet tot gevolg hebben dat daarmee de belasting voor de omgeving ten opzichte van de bestaande en vergunde situatie onevenredig toeneemt.

---

¹⁰ Het onderzoek naar de ammoniakemissie (in kg NH₃/jr) geeft inzicht in de bestaande emissie situatie vóór uitbreiding uitgaande van de aanwezige staltypen, de situatie ná uitbreiding en de toegestane emissie op basis van het Besluit ammoniak huisvesting. Hieruit blijkt of de situatie (eventueel na intern salderen) vergunbaar is wanneer wordt voldaan de maximale emissie-eis conform het Besluit ammoniak huisvesting

Voor zover hier wel sprake van is en dit effect heeft op de beleving van de leefkwaliteit voor omgeving, betekent dit per definitie nog niet dat er geen vergunning kan worden verleend wanneer aan de wettelijke norm kan worden voldaan en aan deze toename een goede motivatie ten grondslag kan worden gelegd. Het gegeven dat op een ander aspect een substantiële winst wordt geboekt kan namelijk aanleiding zijn om op een bepaalde planlocatie (binnen de wettelijk norm) meer toe te staan. Voor zover een dergelijke substantiële winstsituatie op een ander aspect niet aan de orde is, wordt in beginsel verlangd dat de belasting niet onevenredig toeneemt. Eventueel kan met de plusinvestering de belasting verder omlaag worden gebracht. Dit is mede ook afhankelijk van de opgave die er vanuit het gebied ligt en of dit wordt gevraagd vanuit de omgeving.

8. Communicatie

8.1 Inleiding

Het provinciale plussenbeleid is geïntroduceerd in de Omgevingsvisie 2014 en in co-creatie met diverse instanties nader uitgewerkt. De verschillende instanties zijn daarbij uitgebreid in de gelegenheid gesteld om op het Plussenbeleid te reageren. De actualisatie van de Omgevingsvisie waar het plussenbeleid een onderdeel van was, is vastgesteld op 1 maart 2017.

8.2 Overleg met belanghebbende instanties en organisaties

Ook de gemeente Montferland acht het van belang dat belanghebbende instanties en organisaties zich over het ontwerp van de notitie hebben kunnen uitspreken. Het ontwerp van de notitie is op 3 april 2018 vastgesteld door Burgemeester en wethouders en nadien toegezonden aan de volgende instanties:

1. Gelderse Milieu Federatie (GMF)
2. LTO
3. Plattelandsraad
4. Stichting Leefbaar Buitengebied Gelderland
5. Omgevingsdienst
6. Provinciale Afdelingen

De instanties genoemd onder 2, 3, 5 en 6 hebben gereageerd. De reacties zijn samengevat en van een gemeentelijk antwoord voorzien in bijlage 6 bij deze notitie.

8.3 Inspraak

Met het oog op een zorgvuldige voorbereiding wordt eveneens de mogelijkheid geboden voor inspraak. Hierbij is de gemeentelijke inspraakverordening gevolgd. In dit kader heeft de ontwerp notitie van 12 april 2018 tot en met 23 mei 2018 gedurende 6 ter inzage gelegen. Er zijn geen reacties op ingediend.

9. Monitoring, evaluatie en bijstelling

9.1 Inleiding

Met het beleid zoals verwoord in deze notitie staat sturen op doelen en kwaliteit centraal. Bedrijfsontwikkeling en vergroting van het agrarisch bouwvlak wordt mogelijk gemaakt onder voorwaarde van toegevoegde kwaliteit. De beleving van de leefkwaliteit van de omgeving speelt daarbij een belangrijke rol. Door 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' moeten ondernemers de gewenste 'groei' verdienen door het treffen van tegenprestaties welke leiden tot kwaliteit ('License to produce'). Een belangrijk onderdeel van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' is dat de ondernemer richting de omgeving transparant is over zijn bedrijfsvoering. In deze notitie is opgenomen onder welke voorwaarden de gemeente medewerking wenst te verlenen aan aanvragen tot uitbreiding waarop het plussenbeleid van toepassing is. Er zijn thema's benoemd waarop plusinvesteringen mogelijk zijn en er is weergegeven welk proces dient te worden doorlopen bij een aanvraag om uitbreiding waarop het plussenbeleid van toepassing is, alsmede welke zaken daarbij door de ondernemer moeten worden onderzocht en aangeleverd. Nog niet duidelijk is welke ervaringen de toepassing van dit beleid in de praktijk met zich mee zal brengen zowel voor de ondernemer, de omgeving als de gemeente. In dit kader zal het beleid dan ook gemonitord, geëvalueerd en waar nodig bijgesteld worden.

9.2 Monitoring

Op dit moment, maar ook de komende jaren kan nog steeds gebruik worden gemaakt van de bestaande (afwijking- en wijzigings)mogelijkheden in het bestemmingsplan 'Buitengebied'. Het plussenbeleid is voornamelijk aanvullend op het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' en zal eerst bij de integrale herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' c.q. bij het Omgevingsplan volledig en integraal worden opgenomen.

Ervaringen met de toepassing van dit beleid kunnen daarvoor mede worden gebruikt.

Per toepassing worden onder meer de ervaringen in beeld gebracht voor wat betreft:

- het proces (ambtelijke voorbespreking, pré-principeverzoek, dialoog, aanleveren onderzoeken leefkwaliteit) voorafgaande aan het definitieve principeverzoek;
- de invulling (omvang en intensiteit) van de dialoog;
- de wijze waarop ondernemers inzichtelijk maken op welke wijze zij vorm en inhoud geven aan 'maatschappelijk verantwoord produceren';
- de geschiktheid van de lokale thema's voor plusinvesteringen;
- de berekening en verantwoording van het bedrag dat uiteindelijk aan de plusmaatregelen moet worden besteed;
- de wijze waarop een en ander in het definitieve principeverzoek wordt samengepakt;

Het gaat daarbij zowel om de ervaringen van de ondernemer, de omgeving, maar ook de gemeente.

9.3 Evaluatie en bijstelling

Evaluatie vindt plaats nadat in 5 concrete situaties toepassing is gegeven aan het plussenbeleid, over 2 jaar na de inwerkingtreding van de beleidsnotitie, dan wel vooruitlopend op de doorvertaling van het beleid in de integrale herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' of het Omgevingsplan. Opgedane ervaringen door de verschillende betrokken partijen worden gebruikt om bijstellingen door te voeren in het beleid en dit beleid verder te optimaliseren. Hiernaast wordt uiteraard ook bekeken in hoeverre de plusinvesteringen ook daadwerkelijk zijn/worden geëffectueerd.

Ruimte voor duurzame niet grondgebonden veehouderij

Bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1a Regels Omgevingsverordening met betrekking tot niet-grondgebonden veehouderij

Bijlage 1b Tekst Omgevingsvisie grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden veehouderij

Bijlage 1c Tekst Omgevingsvisie (verdieping) grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden veehouderij

Bijlage 2 Regels intensieve veehouderij vigerend bestemmingsplan Buitengebied

Bijlage 3 Regionale beleidsinvullingen

Bijlage 4 Landschapsensembles binnen de gemeente Montferland

Bijlage 5 Plussenbeleid in integrale herziening 'Buitengebied' of omgevingsplan

Bijlage 6 Verslag inspraak en vooroverleg ontwerp beleidsnotitie 'Ruimte voor duurzame niet grondgebonden veehouderij' (een lokale uitwerking van het Gelders Plussenbeleid niet-grondgebonden veehouderij).

Bijlage 1a Regels Omgevingsverordening met betrekking tot niet-grondgebonden veehouderij

2.5.1.1 Begripsbepalingen

In deze titel wordt verstaan onder:

1 Agrarisch bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond waarop ingevolge een vigerend bestemmingsplan agrarische bebouwing is toegestaan.

2 Agrarisch gebied

De totale oppervlakte agrarische cultuurgrond in Gelderland, met inbegrip van de agrarische bouwpercelen.

3 Ammoniakbuffergebied

Een gebied waarbinnen geen nieuw- en hervestiging mogelijk is.

De geometrische plaatsbepaling van het Ammoniakbuffergebied is vervat in het GML-bestand NL.IMRO.9925.PVOVa2-vst1 en is verbeeld op de bij deze verordening behorende kaart Regels Landbouw.

4 Grondgebonden veehouderijbedrijf

Agrarisch bedrijf dat gericht is op het ontwikkelen van activiteiten waarbij de productie voor meer dan 50 procent afhankelijk is van het producerend vermogen van de grond waarover het bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen kan beschikken.

5 Grondgebonden veehouderijtak

Onderdeel van een agrarisch bedrijf waarvoor het bedrijf beschikt over voldoende agrarische cultuurgrond in de omgeving van de bedrijfsgebouwen om de dieren binnen de veehouderijtak voor meer dan 50 procent zelf te kunnen voeren.

6 Grondgebruiksplan

Plan waarin de ondernemer informatie biedt over de grondgebondenheid van het veehouderijbedrijf of de veehouderijtak.

7 Hervestiging veehouderijbedrijf

De vestiging van een nieuw op te richten of een van elders te verplaatsen veehouderijbedrijf op een bestaand agrarisch bouwperceel.

8 Nevenactiviteit

Activiteit die in ruimtelijk en bedrijfseconomisch opzicht ondergeschikt is aan de agrarische hoofdfunctie op een bouwperceel.

9 Niet-grondgebonden veehouderijbedrijf

Agrarisch bedrijf dat hoofdzakelijk is gericht op veehouderij waarvan het voer voor de landbouwhuisdieren voor het grootste gedeelte niet geteeld wordt op de gronden die in de nabijheid van het agrarisch bouwperceel zijn gelegen, en waarop de veehouderij rechten heeft.

10 Niet-grondgebonden veehouderijtak

Onderdeel van een agrarisch bedrijf dat is gericht op niet-grondgebonden veehouderij.

11 Nieuwvestiging

Het planologisch voorzien in de vestiging van een agrarisch veehouderijbedrijf op een nieuw agrarisch bouwperceel.

12 Omschakeling

De overgang van een grondgebonden veehouderijtak naar een niet-grondgebonden veehouderijtak.

13 Plussenbeleid

Beleid dat kwaliteitsvoorwaarden geeft voor het ruimtelijk beleid van gemeenten die een uitbreiding van de niet-grondgebonden veehouderijtak mogelijk willen maken. De geometrische plaatsbepaling van het Plussenbeleid-gebied is vervat in het GML-bestand NL.IMRO.9925.PVOVa2-vst1 en is verbeeld op de bij deze verordening behorende kaart Regels Landbouw.

14 Uitbreiding

Een vergroting van de agrarische bebouwing op een bestaand agrarisch bouwperceel al dan niet gepaard gaande met een vergroting van het bouwperceel.

15 Investeringsbijdrage

De bijdrage die een agrarische ondernemer van niet-grondgebonden veehouderij dient te leveren om uitbreiding van die onderneming uit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening toelaatbaar te achten.

16 Veehouderij

Een inrichting, geheel of gedeeltelijk bestemd voor het fokken, mesten en houden van landbouwhuisdieren, met uitzondering van melkvee als bedoeld in artikel 1, onder kk van de Meststoffenwet.

2.5.3 Niet - grondgebonden veehouderij

artikel 2.5.3.1 Nieuwvestiging niet-grondgebonden veehouderijbedrijven

In bestemmingsplannen wordt nieuwvestiging van niet – grondgebonden veehouderijbedrijven niet toegestaan.

artikel 2.5.3.2 Uitbreiding niet-grondgebonden veehouderijtak: Plussenbeleid

1. Bestemmingsplannen maken de uitbreiding van de oppervlakte van een agrarisch bouwperceel met een niet-grondgebonden veehouderijtak dat gelegen is in het gebied dat is aangewezen als Plussenbeleid slechts mogelijk indien zij voldoen aan beleidsregels die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in overeenstemming met paragraaf 3.9.10 (Verdieping) Omgevingsvisie Gelderland (december 2016). Bij uitbreiding van de oppervlakte van een agrarisch bouwperceel met een grondgebonden veehouderijtak is voorgaande niet van toepassing.
2. In afwijking van het eerste lid kan per niet-grondgebonden veehouderijtak elke vijf jaar eenmaal een uitbreiding van de oppervlakte van het agrarische bouwperceel van 500 m² of minder worden mogelijk gemaakt zonder dat toepassing wordt gegeven aan de beleidsregels die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in overeenstemming met paragraaf 3.9.10 (Verdieping) Omgevingsvisie Gelderland (december 2016)
3. Bestemmingsplannen dienen in elk geval in overeenstemming met dit artikel te zijn gebracht op 1 januari 2027.
4. In afwijking van het derde lid dienen bestemmingsplannen die voor 1 januari 2007 zijn vastgesteld, in overeenstemming met dit artikel te zijn gebracht op 1 april 2019.
5. Het bepaalde in artikel 8.2.2, eerste en tweede lid, aanhef en onder a is op dit artikel van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat onder bestaande rechten niet wordt verstaan een ontwerp van een bestemmingsplan dat voor de inwerkingtreding van dit artikel ter inzage is gelegd en dat leidt tot een uitbreiding van de totale oppervlakte van een agrarisch bouwperceel van meer dan 1,5 hectare.
6. Onder bestaande rechten als bedoeld in artikel 8.2.2, tweede lid aanhef en onder a wordt ook verstaan een ontwerp-bestemmingsplan dat dient ter vervanging van een bestemmingsplan dat voor de inwerkingtreding van deze bepaling door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is vernietigd en na die datum nog niet ter inzage is gelegd, voor zover dit ontwerp-bestemmingsplan voorziet in agrarische bouwpercelen kleiner dan 1,5 hectare.

artikel 2.5.3.3 Uitbreiding niet-grondgebonden veehouderijtak: Ammoniakbuffergebied

1. In het als Ammoniakbuffergebied aangewezen gebied is uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijtak uitsluitend toegestaan indien de ondernemer aantoont dat de emissie van ammoniak op de locatie niet toeneemt.
2. In dit gebied zijn nieuw- en hervestiging van niet-grondgebonden veehouderij niet toegestaan.
3. Artikel 2.5.3.2 is van overeenkomstige toepassing

artikel 8.2.2 Bestaande rechten

1. Het bepaalde in Hoofdstuk 2 Ruimte van deze verordening is niet van toepassing op ten tijde van de inwerkingtreding van deze verordening reeds bestaande rechten.
2. Onder bestaande rechten als bedoeld in het eerste lid worden verstaan:
  - a. een bestemmingsplan als bedoeld in deze verordening, inclusief de daarin opgenomen ontheffings-, wijzigings- en uitwerkingsmogelijkheden, voor zover dat plan onherroepelijk is, dan wel voor zover een ontwerp van dat plan ter inzage is gelegd voor het tijdstip inwerkingtreding van deze verordening en daarop door Gedeputeerde Staten geen zienswijze is ingediend;
  - b. een projectbesluit als bedoeld in artikel 3.10 van de Wet ruimtelijke ordening, zoals dat gold voor inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voor zover dat besluit onherroepelijk is, dan wel voor zover een ontwerp van dat besluit ter inzage is gelegd voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening en daarop door Gedeputeerde Staten geen zienswijze is ingediend;
  - c. een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 10 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, inclusief de daarin opgenomen vrijstellings-, wijzigings- en uitwerkingsmogelijkheden, voor zover dat plan door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd; of
  - d. een vrijstelling als bedoeld in artikel 19, eerste of tweede lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, voor zover Gedeputeerde Staten ten behoeve daarvan een verklaring van geen bezwaar als bedoeld in voornoemd wetsartikel hebben verleend.
3. Het bepaalde in het eerste en tweede lid is niet van toepassing op het bepaalde in de artikelen 2.4.2.1, 2.4.2.2, 2.4.2.3, 2.4.2.4, 2.4.2.5, 2.4.5.1, 2.4.7.1, 2.4.7.2, 2.4.7.3, 2.4.8.1, 2.4.8.2, 2.4.8.3 alsmede artikel 2.5.2.2 tweede lid.

artikel 1.1.1 Begripsbepaling

In deze verordening en de daarop rustende bepalingen wordt (mede) verstaan onder:

1 Bestemmingsplan

- a. plan ingevolge artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- b. beheersverordening als bedoeld in artikel 3.38 Wet ruimtelijke ordening;
- c. omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan of de beheersverordening wordt afgeweken ten behoeve van een project van lokaal ruimtelijk belang, tenzij uit de betreffende bepaling uitdrukkelijk anders volgt; en
- d. projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet.

Bijlage 1b Tekst Omgevingsvisie grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden veehouderij

3.4.1 Grondgebonden landbouw

Om grondgebonden bedrijven als functionele dragers van het Gelders platteland te behouden en versterken biedt de provincie ruimte voor groene groei en verbreding. Bij de grondgebonden landbouw gaat het onder meer om bedrijven voor akkerbouw, fruitteelt, boomteelt en melkveehouderij.

De provincie richt zich bij grondgebonden landbouw op:

1. de ondersteuning van een goede verkavelingsstructuur voor bedrijven omdat voldoende grond bij bedrijfsgebouwen bijdraagt aan een efficiënte bedrijfsvoering en mogelijkheden voor weidegang biedt;
2. het bevorderen van goede watercondities binnen de randvoorwaarden van het watersysteem;
3. het stellen van de randvoorwaarde aan groei van (melkvee)bedrijven zodat deze grondgebonden blijven en rekening houden met de ruimtelijke kwaliteit bij groei;
4. het bevorderen van weidegang.

Ad 3 Randvoorwaarden groei veehouderijbedrijven

Uitbreiding melkveebedrijf toetsen aan rijksnorm voor grondgebondenheid

Ondernemers moeten bij uitbreidingsverzoeken voor grondgebonden veehouderij aangeven of en hoe het bedrijf grondgebonden is zoals door het Rijk voorgeschreven in de Meststoffenwet, zoals bedoeld in artikel 1, onder kk. Zowel lid 1, 2 en 3 van dit artikel 1, onder kk van de Meststoffenwet, zijn van toepassing. Onderdeel hiervan is dat grond alleen kan worden opgevoerd als tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond, wanneer deze in het kader van een normale bedrijfsvoering bij dat bedrijf in gebruik is en is gelegen in Nederland. Dit kan worden aangetoond op basis van een grondgebruiksplan of door op andere wijze hierover de benodigde duidelijkheid te geven. Daarbij moet in elk geval aan de orde zijn hoe het bedrijf voor de voedselvoorziening en weidegang van dieren gebonden is aan grond in de directe omgeving. Het gaat hierbij om afhankelijkheid van grond bij de voedervoorziening, mestafzet en het bieden van een natuurlijke ondergrond voor plantaardige teelten.

Uitbreiding overige veehouderijbedrijven toetsen aan grondgebondenheid

Ondernemers moeten bij uitbreidingsverzoeken voor grondgebonden veehouderijbedrijven aangeven of en hoe het bedrijf grondgebonden is. Dat wil zeggen dat het bedrijf beschikt over cultuurgrond om de dieren op het bedrijf voor meer dan 50% in de ruwvoerbehoefte te kunnen voorzien. Dat biedt de basis voor meer gesloten groene kringlopen. Wanneer het overgrote deel van het (ruw)voer van elders wordt aangevoerd en (rest)producten weer worden afgevoerd, is er geen sprake van een locatie- of grondgebonden bedrijf. Dit kan worden aangetoond op basis van een grondgebruiksplan of door op andere wijze hierover de benodigde duidelijkheid te geven.

Uitbreiding bedrijf toetsen aan aanvaardbare ruimtelijke kwaliteit

De uitbreiding moet ruimtelijk aanvaardbaar zijn. Zowel op de schaal van het gebouw, het erf en de inpassing van het erf in het landschap dient aandacht te zijn voor de ruimtelijke kwaliteit. Het is wenselijk dat de gemeenten ondernemers verzoeken om bij een grootschalige uitbreiding een beeldkwaliteitsplan op te stellen. Voor de ondernemer is het wenselijk om vroegtijdig deskundigheid in te schakelen van bijvoorbeeld een architect en een landschapontwerper.

De provincie stelt geen grens aan de bedrijfsomvang van een grondgebonden veehouderijbedrijf. Bij een groot bedrijf - een groot erf met stallen - hoort een passende 'open ruimte' in de vorm van agrarische cultuurgrond.

3.4.2 Niet-grondgebonden veehouderij: het Plussenbeleid

In dit gebied heeft de provincie als doel de randvoorwaarden te creëren voor duurzame niet-grondgebonden landbouw. Daarbij gaat het om maatschappelijk verantwoord ondernemen. De ontwikkelingsmogelijkheden van een bedrijf hangen in de eerste plaats af van de bedrijfslocatie. In Gelderland behoort het grootste deel van de pluimvee- en varkens- en vleeskalverenbedrijven tot de niet-grondgebonden landbouw. Het voer voor deze dieren komt van buiten het bedrijf en veelal zelfs van buiten Nederland.

De provincie stimuleert bestaande bedrijven in deze sector die duurzamer wensen te produceren. Dit betekent:

- er is geen ruimte voor nieuwvestiging van niet-grondgebonden veehouderijbedrijven;
- er is ruimte voor bestaande bedrijven om zich duurzaam te ontwikkelen. Aan deze groei zijn duurzaamheidseisen verbonden die zijn uitgewerkt in het Plussenbeleid (zie Verdieping [3.9.10 Plussenbeleid: verduurzaming van bedrijven in de niet-grondgebonden veehouderij](#)). Aan gemeenten wordt gevraagd om deze voorwaarden in haar ruimtelijk beleid mee te nemen. Welke uitbreidingen van veehouderijen mogelijk zijn, wordt verder bepaald door:
  - de wettelijke kaders van het Rijk;
  - de provinciale regels voor bescherming van o.m. de kernkwaliteiten van Nationale Landschappen, Waardevol Open landschap, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Gelderse Groene Ontwikkelingszone en het Gelders Natuurnetwerk, zoals weergegeven in de provinciale Omgevingsverordening;
  - het gemeentelijk bestemmingsplan en het gemeentelijke ruimtelijke beleid: de gemeente bepaalt of en waar uitbreidingen gewenst zijn.

De groei moeten ondernemers 'verdienen'. De groeipotentie van een bedrijf wordt afhankelijk van de plek waarin het bedrijf ligt. Wanneer kwetsbare en gevoelige functies in de omgeving van de bedrijfslocatie liggen, zijn de uitbreidingsmogelijkheden beperkt en aan specifieke voorwaarden gekoppeld. Zo moeten bedrijven in de omgeving van stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden extra technische maatregelen treffen om groeiruimte te creëren.

3.4.2.1 Ammoniakbuffergebied

In het ammoniakbuffergebied geldt ten eerste de tekst weergegeven in paragraaf [3.9.10 Plussenbeleid: verduurzaming van bedrijven in de niet-grondgebonden veehouderij](#) geheten 'Plussenbeleid'. Daarnaast zijn er nog drie aspecten aan de orde:

1. er is uitsluitend groei mogelijk voor ondernemers om het bedrijf te ontwikkelen indien de emissie van ammoniak op de locatie niet toeneemt bij uitbreiding van niet-grondveehouderij-activiteiten - of die nu geheel uit intensieve niet-grondgebonden veehouderijactiviteiten bestaan of slechts gedeeltelijk binnen een deel van het bedrijf worden uitgeoefend;
2. nieuwvestiging en hervestiging zijn verboden;
3. er kunnen meerdere functies (ook niet-agrarische bestemmingen) naast elkaar bestaan in dit gebied. Dit is een gemeentelijke afweging. Juist meerdere functies kunnen de afbouw van de intensieve veehouderij ondersteunen. Nieuwe functies moeten passen bij de gegeven kernkwaliteiten in een gebied. Bijvoorbeeld [kernkwaliteiten](#) voor natuur en landschap.

Bijlage 1c Tekst Omgevingsvisie (verdieping) grondgebonden landbouw en niet-grondgebonden veehouderij

3.9 Verdieping land- en tuinbouw

3.9.1 Groene gezonde groei

Dynamiek in de landbouw is groot: wat gisteren nog ondenkbaar leek, is vandaag onmisbaar. Doordat de Omgevingsvisie de doelen centraal stelt, ontstaat ruimte voor ondernemerschap: niet vinken, maar vonken! Dat vraagt om ontwikkelingsgericht denken en uitnodigingsplanologie ('ja, graag' en dan pas 'ja, mits'), en om het stroomlijnen en versnellen van vergunningenprocedures. Beleid dus dat dicht bij de mensen staat met ruimte voor lokaal maatwerk. De markt(keten)partijen staan centraal.

3.9.2 Vernieuwend proces van vergunningverlening

De eerste gemeenten experimenteren, desgewenst met ondersteuning van de provincie, met een vernieuwend proces van vergunningverlening. Transparantie neemt een centrale plek in. Buren worden eerder dan via de formele bekendmaking in de krant betrokken bij het feit dat het veehouderijbedrijf in hun omgeving gaat uitbreiden. Juist in de voorfase is een lokale dialoog wenselijk. Het gesprek kan leiden tot wederzijds begrip en biedt de ondernemer de mogelijkheid zijn plan aan te passen voordat de formele vergunningsprocedure start. De dialoog kan lokaal voor een breder draagvlak zorgen en voor minder formele bezwaren. Ondernemers zijn zich er in toenemende mate van bewust dat het maatschappelijk draagvlak ook in de directe omgeving essentieel is voor het toekomstperspectief van hun bedrijf. Zij zijn vaak bereid om extra maatregelen te treffen die verder gaan dan waartoe ze wettelijk verplicht zijn.

Als gevolg van schaalvergroting, ketenintegratie, verbreding, verschuivingen in het verdienmodel en innovaties is er steeds meer behoefte aan verruiming van de planologische ruimte op agrarische bedrijven. Voor bedrijfsgerelateerde ketenactiviteiten en teeltondersteunende voorzieningen biedt de provincie binnen kwalitatieve randvoorwaarden meer ruimte voor ontwikkelingen.

3.9.10 Plussenbeleid: verduurzaming van bedrijven in de niet-grondgebonden veehouderij

De niet-grondgebonden veehouderij, met name de varkens-, geiten-, pluimvee- en vleeskalverenbedrijven, mogen zich in Gelderland ontwikkelen op basis van het vigerend bestemmingsplan. Welke uitbreidingen van veehouderijen mogelijk zijn, wordt verder bepaald door:

- de wettelijke kaders van het Rijk;
- de provinciale regels voor bescherming van o.m. de kernkwaliteiten van Nationale Landschappen, Waardevol Open landschap, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Gelderse Groene Ontwikkelingszone en het Gelders Natuurnetwerk, zoals weergegeven in de provinciale Omgevingsverordening.

In Gelderland is net als in voorgaande jaren geen nieuwvestiging toegestaan. Bedrijven of onderdelen van bedrijven (zogenoemde niet-grondgebonden takken) die uitbreiden, krijgen vanaf het moment dat gemeenten het Plussenbeleid in hun ruimtelijk beleid hebben meegenomen extra eisen opgelegd. Voor bedrijven die qua oppervlakte agrarisch bouwperceel meer dan 500 m² groeien zijn dan een of meer 'maatschappelijke plussen' vereist. Het gaat om aanvullende maatregelen van ruimtelijke kwaliteit op het gebied van milieu, landschappelijke inpassing en/of fysieke maatregelen op het gebied van dierwelzijn. Deze maatregelen moeten plaatsvinden naast de generieke wettelijke eisen en andere voorwaarden – zoals een goede landschappelijke inpassing op basis van vigerend Gelders provinciaal en gemeentelijk beleid.

Aan uitbreidingen van niet-grondgebonden veehouderij-activiteiten worden de volgende aanvullende eisen gesteld. Hierna worden deze puntsgewijs beschreven. De richting van hoe deze zaken moeten worden ingevuld, is opgenomen onder de puntsgewijze opsomming.

Eisen aan uitbreiding vanuit Plussenbeleid

1. uitbreidingen zijn alleen mogelijk indien het bedrijf maatregelen van ruimtelijke kwaliteit treft op het gebied van milieu, landschappelijke inpassing of fysieke maatregelen op het gebied van dierenwelzijn,
2. een verslag van een dialoog met zijn omgeving bij de aanvraag – d.w.z. het verzoek om een bestemmingsplanherziening, -wijziging of omgevingsvergunning - is gevoegd,
3. de investering in de maatschappelijke plussen € 15,- tot € 20,- bedraagt per vierkante meter bruto stalvloeroppervlakte van de uitbreiding,
4. de investering zoveel mogelijk plaatsvindt op het erf. Indien dit niet mogelijk is, dan vindt de investering in de omgeving van het erf of verder in de omgeving,
5. de gemeente maakt met de ondernemer afspraken inclusief boetebeding via een privaatrechtelijke overeenkomst, een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning, Op basis daarvan werkt het bevoegd gezag een wijzigingsplan uit, een afwijkingsbesluit of herziening van het bestemmingsplan.

Toelichting spelregels Plussenbeleid

De verwachting voor de niet-grondgebonden veehouderij is dat er schaalvergroting zal plaatsvinden. Een voordeel van schaalvergroting is dat grotere bedrijven beter dan kleinere bedrijven in staat zijn om extra maatregelen te nemen die de negatieve effecten voor de leefomgeving, zoals geurhinder en fijn stof uitstoot, endotoxinen en het risico op zoönosen, verminderen.

De provincie heeft er oog voor dat het Plussenbeleid niet onnodig belemmerend moet werken. Daarom gelden deze spelregels alleen voor uitbreidingen van bedrijven die qua oppervlakte van het agrarisch bouwperceel met meer dan 500 m² groeien. Aanvragers hebben maximaal een keer per vijf jaar de mogelijkheid om maximaal 500 m² uit te breiden zonder Plussenbeleid. De voorwaarden om zonder Plussenbeleid uit te breiden zijn bedoeld als lastenverlichting in de uitvoering.

Gemeenten nemen de voorwaarden van het Plussenbeleid mee in hun ruimtelijk beleid. De volgende vier aspecten zijn (minimaal) aan de orde om het Plussenbeleid lokaal uit te werken:

1. wat is de gewenste werkwijze en dialoog rond de voorgenomen uitbreiding?
2. welke inhoudelijk accenten in de extra maatregelen zijn gewenst vanuit het lokale beleid, passend bij het gebied, zodat lokaal maatwerk mogelijk wordt in de geest van de Omgevingswet en Gelderse Omgevingsvisie,
3. duiden van de ondergrens van de extra duurzaamheidsmaatregelen (wat zijn 'plus-investeringen'),
4. hoe de afspraken met de ondernemer worden gemaakt, bijvoorbeeld over de hoogte van de investering.

Deze zaken kunnen (eerst) op regionaal niveau worden uitgewerkt, zoals de Menukaart van de regio FoodValley. Een gemeente kan een dergelijk intergemeentelijk (regionaal) beleidskader benutten voor een nadere uitwerking in eigen ruimtelijk beleid.

Ad 1: de gewenste werkwijze en dialoog rond de voorgenomen uitbreiding

Van belang is vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden bij de voorbereiding van plannen of besluiten. De provincie verwacht daarom van gemeenten dat zij in hun lokale beleid opnemen dat rondom een voorgenomen uitbreiding een zorgvuldige dialoog wordt gevoerd, gericht op het in kaart brengen van alle belangen, zowel die van de ondernemer als die van de belanghebbenden in de omgeving. In ieder geval dient een ondernemer bij een aanvraag tot uitbreiding een verslag van de dialoog met de omgeving te voegen.

Het is aan te raden dat een ondernemer eerst in gesprek gaat met de gemeente voor eerste check op het uitbreidingsplan. Zonder dat de gemeente zich al verbindt aan een plan, kan op eenvoudige wijze een eerste filtering op kansrijke en kansarme plannen plaatsvinden. Hoewel niet verplicht, is ook in de Omgevingswet het belang van een dergelijk vooroverleg onderstreept. De gemeente zorgt voor de afstemming van het eerste idee, ambtelijk en waar nodig bij het bestuur.

Wanneer een gemeente een initiatief tot uitbreiding als kansrijk beoordeelt, is het van belang dat de ondernemer tijdig over een nog niet uitgewerkt plan in gesprek gaat met de omgeving. De ondernemer voert een dialoog met de omgeving dat, zoals hij of zij het beste inschat, passend bij het gebied. Het is denkbaar dat een ondernemer voor zijn (directe) burens een presentatie over zijn voorgenomen uitbreiding geeft en vraagt naar de ideeën van zijn omgeving hierover. Een buurthuis kan hiervoor een goede plek zijn maar ook een rondleiding door het bedrijf van de ondernemer is een mogelijkheid. Hiervoor gelden geen wetmatigheden. Een ondernemer nodigt zijn burens uit in een omtrek van een kilometer, een andere ondernemer nodigt burens uit in een kleinere straal rond zijn bedrijf. Voor advies hierover kan de ondernemer eventueel te rade gaan bij bijvoorbeeld de gemeente. De provincie biedt ondersteuning bij de uitvoering van het Plussenbeleid en stelt informatie voor alle partijen helder beschikbaar, zoals:

- beschikbaar stellen van zogenoemde ‘handreikingen’ over hoe een dialoog gevoerd kan worden;
- website vullen, toegankelijk voor iedereen, met informatie: op themaniveau, met namen van contactpersonen. Dit ook in het kader van de Omgevingswet waarin kennis transparant beschikbaar wordt gesteld via digitale info.
- een helpdesk voor partijen beschikbaar stellen die telefonisch kan worden geraadpleegd.

Afhankelijk van zijn toekomstvisie op het bedrijf en het gesprek met de omgeving past de ondernemer het uitbreidingsplan dan aan.

Het uitbreidingsplan wordt in procedure gebracht als de gemeente het plan en de gevoerde stappen in het proces met (onafhankelijke) partijen heeft besproken. Reden hiervan is om zorgvuldig en transparant te kunnen zijn naar alle betrokkenen over:

1. zijn de benodigde onderzoeken zorgvuldig opgesteld en gedeeld,
2. zijn belangen zorgvuldig en transparant gemaakt en gewogen,

Het bevoegd gezag maakt een afweging over wel of niet akkoord gaan met het plan. De gemeente maakt vervolgens met de ondernemer afspraken inclusief boetebeding via een privaatrechtelijke overeenkomst, een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning, Op basis daarvan werkt het bevoegd gezag een wijzigingsplan uit, een afwijkingsbesluit of herziening van het bestemmingsplan.

Ad 2: welke inhoudelijk accenten in de extra maatregelen zijn gewenst met het oog op lokaal maatwerk passend bij het gebied

Het gaat bij aanvullende maatregelen niet over gangbare maatregelen die al vanuit bestaande vigerende beleidskaders nodig zijn. Aanvullende maatregelen zijn extra maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit op het terrein van landschappelijke inpassing, milieu- en dierenwelzijn de groeiruimte. Op deze wijze draagt Gelderland bij aan het versnellen van duurzame ontwikkelingen in de veehouderij, zonder dat dit ten koste gaat van een verslechtering voor de kwaliteit van de leefomgeving.

Gemeenten werken vooraf in beleid uit of zij in bepaalde gebieden lokale of regionale aandachtspunten zien voor de inhoudelijke focus van deze aanvullende maatregelen vanuit een goede ruimtelijke ordening. Deze inhoudelijke focus zal daarvandaan meer of minder sturend zijn voor de aard van de genoemde aanvullende maatregelen passend bij de aard van een gebied.

Gemeenten kunnen accenten in de inhoudelijke focus van de aanvullende maatregelen eerst in regionaal verband uitwerken. Ook kunnen gemeenten het beleid dat – nadat het regionaal is verwoord - zelf nader aanscherpen.

Conform de aankomende Nationale Omgevingsvisie en Omgevingswet verwacht de provincie dat gemeenten actief beleid voeren op aandachtspunten in hun gebied, die vanuit een goede ruimtelijke ordening lokaal en in een gebied (regionaal) aandacht verdienen. Wij geven hieronder aan om welke gebieden het gaat en wij verwachten dat gemeenten deze rol ook actief oppakken.

De provincie verwacht van gemeenten dat zij op de volgende zaken sturing geven in de uitwerking van het lokaal maatwerk om vanuit een goede ruimtelijke ordening aanvullende maatregelen te vragen:

- aanvullende maatregelen voor fijn stof (onderdeel van een milieu-plus) in de regio FoodValley om de totale achtergrondbelasting te verbeteren in het gebied, de provincie geeft informatie via de [Atlas Leefomgeving](#).
- aanvullende maatregelen voor geur (onderdeel van een milieu-plus) in de regio FoodValley. Zie [bijlage Geurhinder als gevolg van geurachtergrondconcentratie \(NIEUW\)](#),
- op basis van de urgentie over leegstand in het buitengebied (ruimtelijke kwaliteits-plus) in de regio Achterhoek zijn er extra maatregelen nodig die de landschappelijke kwaliteit verbeteren en sloop bevorderen.

Ad 3: ondergrens van de extra duurzaamheidsmaatregelen (wat zijn ‘plus-investeringen’)

De te nemen aanvullende duurzaamheidsmaatregelen moeten passen binnen een goede ruimtelijke ordening c.q. ruimtelijk relevant zijn. Dit vergt maatwerk en is afhankelijk van het gebied waar de uitbreiding plaatsvindt. Niet alle onderstaande maatregelen zijn in alle gevallen ruimtelijk relevant. Conform de aankomende Nationale Omgevingsvisie en Omgevingswet verwacht de provincie dat gemeenten actief beleid voeren op aandachtspunten in hun gebied.

Ruimtelijke kwaliteit

Hier gaat het om maatregelen die verder gaan dan standaard beleid. Aanvullende maatregelen zijn bijvoorbeeld extra investeringen in:

- extra streekeigen beplanting,
- fruitbomen,
- loop- en wandelpaden,
- bezichtigingsruimte,
- innovatieve architectuur m.b.t. stalconcepten,
- bijdrage aan een ecologische verbindingzone,
- sloop van vrijkomende agrarische bebouwing.

Milieu

Hier gaat het om maatregelen die verder gaan dan standaard beleid. Aanvullende investeringen zijn bijvoorbeeld:

- filtersysteem,
- afzuigsysteem,
- luchtwassysteem,
- biofilter,

Het gaat bij aanvullende maatregelen niet op de gangbare emissie reducerende technieken of gangbare BBT. Wat gangbaar is, is o.m. omschreven in artikel 1.1 van de Wabo. Dit verschilt per diersoort, per jaar en per gebied. Voor ammoniak kan in het kader van aanvullende BBT-maatregelen bijvoorbeeld gekeken worden naar kolom C van “Besluit emissiearme huisvesting” gepubliceerd in Staatscourant d.d. 25/6/2015 waarin gewenste grenswaarden voor 2018 worden genoemd. De ondernemer moet aantonen waarom zijn maatregel voor een plus in aanmerking komt en moet dat expliciet maken. Het is aan de gemeente om deze afweging te beoordelen.

Dierwelzijn

Hier gaat het om fysieke maatregelen die verder gaan dan standaard beleid. Aanvullende maatregelen zijn bijvoorbeeld gericht op:

- oppervlakte,
- groeps grootte,
- stalinhoud,
- voorkomen hittestress,
- schuurvoorziening,
- erfverharding,
- hygiënesluis,
- mestafvoerpunten.

Voorbeelden van maatregelen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, milieu en dierwelzijn zijn ook te vinden in de Maatlat Duurzame Veehouderij en het Beter Leven Keurmerk (sterrensysteem) en Milieukeur. Deze certificatiesystemen zijn waardevol omdat zij aangeven wat in algemeenheid duurzamere stalconcepten zijn. Zij geven ondernemers houvast om duurzamere stalconcepten toe te passen door fiscaal voordeel te bieden. De controle op de uitvoering van de maatregelen wordt door een onafhankelijke instantie uitgevoerd. Jaarlijks worden deze systemen met stakeholders en ondernemers besproken en vinden er actualisaties plaats.

Gangbare maatregelen en dus geen aanvullende maatregel

Bedrijfsvoeringsmaatregelen zijn **niet** aan te merken als een extra maatregel.

Ook de volgende zaken zijn **niet** aan te merken als een extra maatregel

- een goede erfinpassing,
- rekening houden met landschappelijke en natuurkwaliteiten,
- voldoen aan milieunormen of aan normen voor dierwelzijn,
- emissiereducerende milieutechnieken (gangbare BBT cf Wabo artikel 1.1) die al standaard worden voorschreven.

Als peildatum voor 'wat een extra maatregel is' geldt de datum van de ter inzage legging van het ontwerpbesluit door de gemeente: dat kan een ontwerp bestemmingsplan/wijzigingsplan zijn maar ook een ontwerp omgevingsvergunning.

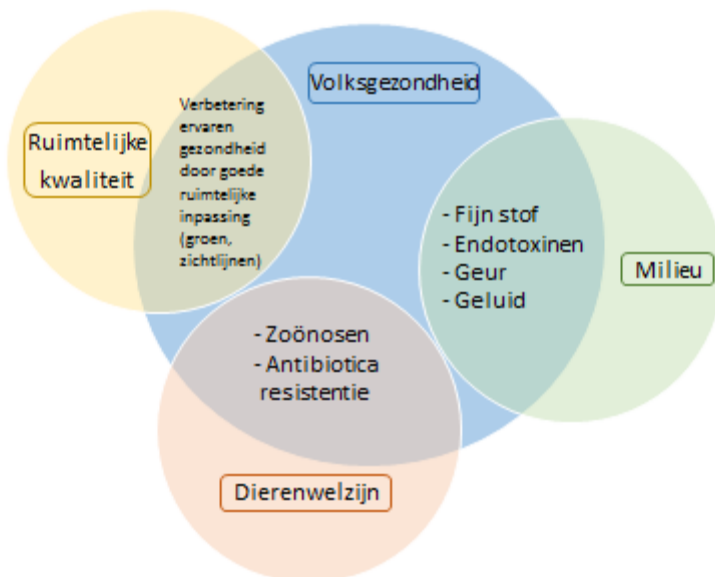
Volksgezondheid

Gezondheid beschouwt de provincie niet als 'plus' maar als een basiskwaliteit. Er is voor volksgezondheid nog geen eigenstandig normenkader. Volksgezondheid wordt nu ingevuld door invulling te geven aan (rijks)normen voor milieu (fijn stof en geur), dierwelzijn en ruimtelijke kwaliteit. Er is een sterke verwevenheid tussen milieu, dierenwelzijn en gezondheid.

Volksgezondheid lift mee op milieu (fijn stof en geur), dierwelzijn en ruimtelijke kwaliteit. Als nieuwe normen over volksgezondheid meer helderheid geven dan komt dit erbij als basis en niet als 'plus'. Provincie en partners volgen de ontwikkelingen hiervan nauwlettend. Onderstaande huidige verwevenheid tussen elementen van volksgezondheid en de drie plussen wordt in de onderstaande figuur geïllustreerd.

verwevenheid volksgezondheid en de drie plussen

Verbeteringen voor de volksgezondheid worden dus in de praktijk ook via fysieke maatregelen voor milieu, dierenwelzijn en ruimtelijke kwaliteit – de plus-sporen in het Plussenbeleid - gerealiseerd. Zo dragen plussen op het gebied van geur, fijn stof en NOx dragen bij aan volksgezondheid. Maatregelen voor de verbetering van dierenwelzijn doen dit ook. Immers: een verkleining van de kans op het ontstaan en verspreiding van dierziekten verkleint de kans op effecten op volksgezondheid. Dit doet recht aan het gedachtengoed van de komende Omgevingswet, zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving.

Tegelijkertijd heeft de provincie sinds 2016 een instrument dat gericht is op het in beeld brengen van de factoren in de fysieke leefomgeving die invloed hebben gezondheid en dat daarmee een handvat kan bieden om te bepalen welke factoren de meeste kansen bieden om deze te verbeteren.

Ad 4: afspraken met de ondernemer, bijvoorbeeld over de hoogte van de investering

Gemeenten kunnen van de ondernemer extra maatregelen ter verbetering van de leefomgeving verlangen, die de ondernemer zelf ter uitvoering dient te brengen. De ondernemer dient concrete voorstellen ter uitvoering van de investeringsbijdrage bij de gemeente in te dienen. Hierbij kan de ondernemer onder meer gebruik maken van de certificaatsystemen die in de Maatlat Duurzame Veehouderij, het Beter Leven Keurmerk en Milieukeur zijn beschreven.

De te nemen maatregelen zijn over het algemeen fysiek van aard. Van de gemeente wordt gevraagd hierover afspraken te maken met de ondernemer. Dit dient via een anterieure privaatrechtelijke overeenkomst te gebeuren inclusief boetebeding, en/of voorwaardelijke verplichtingen in het bestemmingsplan of middels een omgevingsvergunning.

De investeringsbijdrage

De norm voor de investeringsbijdrage is een bedrag tussen de € 15 en 20 per vierkante meter stalvloeroppervlakte van de uitbreiding. De investering vindt bij voorkeur plaats op of nabij het erf van de initiatiefnemer. Indien dit niet mogelijk is vindt de investering in de omgeving van het erf of verder in de omgeving plaats. Een uitzondering geldt voor gebieden waar de sloop van gebouwen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving een belangrijk onderwerp is. Met name in de Achterhoek levert sloop van veelal vervallen gebouwen een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving op. Naar de aard van de maatregel zal sloop niet op of nabij het erf zijn.

Indien in de uitwerking van het uitbreidingsplan en het gesprek tussen ondernemer en omgeving duidelijk aantoonbaar is gemaakt dat een investering van minder dan € 15 per vierkante meter stalvloeroppervlakte van de uitbreiding mogelijk is, dan wordt dit mogelijk geacht. Maatwerk kan plaatsvinden indien dat goed onderbouwd wordt. Van het normbedrag kan worden afgeweken als de aanvullende investering - gelet op het belang van de bescherming van de ruimtelijke, milieu hygiënische en gezondheidseffecten van de uitbreiding van een veehouderij - niet leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Het ontwerp-bestemmingsplan moet vergezeld gaan van een berekening van de investeringsbijdrage. Het bevoegd gezag, de gemeente, werkt beleidsregels uit die een ieder hierover vooraf duidelijkheid geven. Van de gemeenten wordt in verband met de rechtsgelijkheid gevraagd in regionaal verband dan wel met een buurgemeente dan wel door inschakeling van een onafhankelijke deskundige (zoals de SAAB, Stichting Advisering Bouwplannen) een consistente beleidsafweging toe te passen.

Jaarlijkse evaluatie en monitoring

Het Plussenbeleid zal na 1 jaar geëvalueerd worden, onder meer om te zien of deze bedragen moeten worden aangepast. Daarbij gaat het met name om het volgende te evalueren:

- welke gemeenten hebben het Plussenbeleid in het ruimtelijk beleid verwerkt en welke gemeenten hebben er ervaring mee opgedaan bij een uitbreiding;
- hoe en in welke zin zijn er afspraken gemaakt over de maatregelen passend bij gebiedsaandachtspunten;
- hoe is omgegaan met de berekening van de extra investering (en waarin) passend bij de situatie en het gebied – meer maatwerk;
- hoe is verslag van de dialoog – met het samenspel tussen bevoegd gezag, ondernemer en omgeving – verlopen’;
- hoe hebben de betrokken bevoegde gezagen de rechtmatigheid in de uitvoering vorm gegeven;
- hoe ervaren de betrokken partijen de praktische uitvoerbaarheid;
- hoe is de handhaving in de betreffende gemeente rond de uitvoering van de aanvullende maatregelen in het kader van het Plussenbeleid geregeld, wat is de rol van de Omgevingsdiensten;
- zijn er ongewenste neveneffecten te zien vanwege de uitbreiding; bv effecten rond verkeersveiligheid of een aantoonbare aanzienlijke toename in leegstand?

Zodra in deze jaarlijkse monitor duidelijk wordt dat een of meer elementen in het Plussenbeleid niet voldoende of als er manieren zijn die naar onze mening beter kunnen werken, dan zal de provincie een voorstel doen om het Plussenbeleid nader aan te passen.

Het Plussenbeleid is van toepassing op gebieden waarvoor vanaf 2014 zoneringsmaten golden in de Omgevingsvisie en –verordening: verweingsgebied, landbouwontwikkelingsgebied, extensiveringsgebied.

Eisen aan uitbreiding vanuit de regels voor het Ammoniakbuffergebied (Visie paragraaf [3.4.2.1](#))

Naast de eisen van het Plussenbeleid geldt bij alle uitbreidingen voor niet-grondgebonden veehouderij de voorwaarde van artikel 2.5.3.3 van de Omgevingsverordening (Uitbreiding niet-grondgebonden veehouderijtak: ammoniakbuffergebied). Namelijk dat in het ammoniakbuffergebied - het voormalige extensiveringsgebied - de emissie van ammoniak niet mag toenemen in de inrichting op de locatie bij de uitbreiding van de niet-grondgebonden veehouderij-activiteit. Deze maatregel is nodig omdat dit gebied een grote natuurwaarde heeft. Ze liggen allemaal in de 250 meter zone rondom zeer gevoelige natuur van het Gelders natuurnetwerk. De afgelopen 30 jaar hebben deze bedrijven strikte uitbreidingsbeperkingen ondervonden, waardoor er weinig ‘toekomstbedrijven’ meer liggen. Afschaffen van het extensiveringsbeleid zou betekenen dat deze bouwblokken in principe weer beschikbaar komen voor een volwaardig bedrijf. De naastgelegen natuur krijgt zo te maken met extra stikstofdepositie waardoor de kwaliteit flink achteruit zal gaan.

Bijlage 2 Regels intensieve veehouderij vigerend bestemmingsplan Buitengebied

Onderstaand zijn de begripsbepalingen weergegeven zoals deze zijn opgenomen in het bestemmingsplan 'Buitengebied' zoals dat geldt na de inwerkingtreding van het bestemmingsplan 'Buitengebied, derde herziening' op 23 maart 2017.

h. agrarisch bedrijf:
een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen en/of door middel van het houden van dieren;

aaa. grondgebonden (veehouderij)bedrijf:

agrarisch bedrijf zonder intensieve veehouderijtak dat gericht is op het ontwikkelen van activiteiten waarbij de productie voor meer dan 50 procent afhankelijk is van het producerend vermogen van de grond waarover het bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen kan beschikken.

aub. grondgebonden veehouderijtak

onderdeel van een agrarisch bedrijf waarvoor het bedrijf beschikt over voldoende agrarische cultuurgrond in de omgeving van de bedrijfsgebouwen om de dieren binnen de veehouderijtak voor meer dan 50 procent zelf te kunnen voeren;

bqa. niet-grondgebonden veehouderij(bedrijf):

een veehouderij(bedrijf) waarvan de agrarische productie voor het grootste deel afkomstig is uit de niet-grondgebonden veehouderijtak(ken), dan wel een veehouderijbedrijf met een intensieve veehouderij(tak);

bqb. niet-grondgebonden veehouderijtak:

onderdeel van een agrarisch bedrijf dat beschikt over onvoldoende cultuurgrond om de dieren op het eigen bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen voor meer dan 50% van het benodigde voer te voorzien, dan wel een intensieve veehouderijtak;

bra. omschakeling:

de overgang van een grondgebonden veehouderij naar een niet-grondgebonden veehouderij dan wel een intensieve veehouderijtak.

be. intensieve veehouderij / (intensieve veehouderijtak):

een agrarisch bedrijf of dat deel van een agrarisch bedrijf (intensieve veehouderijtak) waarvan tenminste 250 m² aan bedrijfsvloeroppervlak gebruikt wordt als veehouderij volgens de Wet milieubeheer, waar geen melkrundvee, schapen, paarden of dieren biologisch gehouden worden en waar geen dieren gehouden worden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer;

auc. grondgebruiksplan

plan waarin de ondernemer informatie biedt over de grondgebondenheid van het veehouderijbedrijf of de veehouderijtak;

c'. reconstructiewetzone-extensiveringsgebied:

een ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk zal worden gemaakt;

ca. reconstructiewetzone-landbouwontwikkelingsgebied:

een ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat landbouw dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien, in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij;

- i. de oppervlakte van een intensieve veehouderij:
de oppervlakte van het gedeelte van het bouwvlak, waarop zich de bouwwerken bevinden die in gebruik zijn ten behoeve van de intensieve veehouderij, inclusief de daarbij behorende logistieke ruimte binnen het bouwvlak.

De uitbreidingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in het bestemmingsplan 'Buitengebied' zijn ook op dit moment nog onverkort gebaseerd op het beleid uit het Reconstructieplan Achterhoek en Liemers, voor zover deze mogelijkheden door Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State niet zijn vernietigd.

Het gebruik van meer dan 1 ha van het agrarisch bouwvlak ten behoeve van de intensieve veehouderij is verboden, met uitzondering van:

1. *bestaande intensieve veehouderijen, die op het moment van inwerkingtreding van het plan reeds meer dan 1 ha van het bouwvlak gebruiken ten behoeve van de intensieve veehouderij, waarbij onverminderd het bepaalde onder b3 (zie onderstaande afbeelding), maximaal die bestaande oppervlakte is toegestaan;*
2. *bestaande intensieve veehouderijen ter plaatse van de aanduiding 'reconstructiewetzone - extensiveringsgebied', waarbij maximaal die oppervlakte van het bouwvlak mag worden gebruikt (in geval van een gemengd bedrijf) die op het moment van inwerkingtreding van het plan bestaat;*
3. *bestaande intensieve veehouderijen ter plaatse van de aanduiding 'reconstructiewetzone - landbouwontwikkelingsgebied', waarvan het gebruik ten behoeve van de intensieve veehouderij niet meer mag bedragen dan 1,5 ha dan wel niet meer dan de bestaande omvang van het bouwvlak voor zover dit meer bedraagt dan 1,5 ha;*

3.4 Specifieke gebruiksregels

Onder strijdig gebruik met deze bestemming wordt begrepen het gebruik dat afwijkt van de bestemmingsomschrijving, waaronder in ieder geval wordt begrepen:

- a. het gebruik van woningen ten behoeve van een zelfstandige inwonings situatie op adressen welke niet zijn genoemd in lid 3.1 sub g;
- b. het gebruik van meer dan 1 ha van het bouwvlak ten behoeve van de intensieve veehouderij, met uitzondering van:
  1. bestaande intensieve veehouderijen, die op het moment van inwerkingtreding van het plan reeds meer dan 1 ha van het bouwvlak gebruiken ten behoeve van de intensieve veehouderij, waarbij **onverminderd het bepaalde onder b3**, maximaal dat bestaande gebruik die bestaande oppervlakte is toegestaan;
  2. bestaande intensieve veehouderijen ter plaatse van de aanduiding 'reconstructiewetzone - extensiveringsgebied', waarbij maximaal die oppervlakte van het bouwvlak mag worden gebruikt die op het moment van inwerkingtreding van het plan bestaat;
  3. bestaande intensieve veehouderijen ter plaatse van de aanduiding 'reconstructiewetzone - landbouwontwikkelingsgebied', waarvan het gebruik ten behoeve van de intensieve veehouderij niet meer mag bedragen dan 1,5 ha dan wel **de bestaande omvang van het bouwvlak niet meer dan de bestaande omvang van het bouwvlak voor zover dit meer bedraagt dan 1,5 ha;**

Onder een met het bestemmingsplan strijdig gebruik is tevens aangemerkt:

- *een gebruik van agrarische bouwvlakken welke niet in gebruik zijn voor intensieve veehouderij, ten behoeve van de intensieve veehouderij(tak);*
- *het gebruik van meer dan één bouwlaag van een bouwwerk voor het houden van dieren ten behoeve van een intensieve veehouderij, uitgezonderd ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van agrarisch - 2 bouwlagen toegestaan', waarbij niet meer dan 2 bouwlagen mogen worden gebruikt voor het houden van dieren;*

(Ver)bouwwerkzaamheden die voorzien in uitbreiding van intensieve veehouderijen binnen het gebied dat is aangeduid als 'reconstructiewetzone - extensiveringsgebied' zijn niet toegestaan;

Overschrijding van het agrarisch bouwvlak is in geval van een uitbreiding van een intensieve veehouderij niet mogelijk voor:

- een intensieve veehouderij, binnen het gebied dat is aangeduid als 'reconstructiewetzone - extensiveringsgebied';
- een intensieve veehouderij waarvan het (denkbeeldig) agrarisch bouwvlak, of het gedeelte daarvan dat wordt gebruikt voor de intensieve veehouderij na overschrijding groter is dan 1 ha en dit bouwvlak c.q. de overschrijding niet gelegen is binnen gebied dat is aangeduid als 'reconstructiewetzone – landbouwontwikkelingsgebied';
- een intensieve veehouderij in het gebied dat is aangeduid als 'reconstructiewetzone-landbouwontwikkelingsgebied' voor zover het (denkbeeldig) bouwvlak of het gedeelte daarvan dat wordt gebruikt voor de intensieve veehouderij, een grotere omvang krijgt dan 1,5 ha.

Met een omgevingsvergunning kan onder stringente worden afgeweken van het bestemmingsplan ten behoeve van het omzetten van agrarisch bouwvlak, niet in gebruik zijnde als intensieve veehouderij, naar een intensieve veehouderij(tak).

3.5.6 Omschakeling naar intensieve veehouderij

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning met in acht name van het bepaalde in lid 3.4 sub b afwijken van het bepaalde in lid 3.4 sub f ten behoeve van het omzetten van agrarisch bouwvlak, niet in gebruik zijnde als intensieve veehouderij, naar een intensieve veehouderij(tak), met dien verstande dat:

- a. het bouwvlak niet gelegen is binnen gronden ter plaatse van de aanduidingen 'reconstructiewetzone - extensiveringsgebied' en 'reconstructiewetzone-landbouwontwikkelingsgebied';
- b. er geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de belangen van eigenaren en gebruikers van omliggende gronden, waartoe in ieder geval dient te worden aangetoond dat sprake is van een aanvaardbaar leefklimaat op het gebied van geur;
- c. -
- d. het bouwvlak landschappelijk wordt ingepast; de landschappelijke inpassing van het bouwvlak voldoet aan de richtlijnen in het beeldkwaliteitsplan;
- e. is aangetoond dat de afwijking, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura-2000-gebied niet kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen en met dien verstande dat een toename van ammoniakdepositie van een bedrijf kan worden toegestaan indien tegelijkertijd de depositie van een ander bedrijf op hetzelfde habitattype binnen het zelfde Natura 2000-gebied met minimaal 2 maal deze toename wordt teruggebracht;
- f. voor zover het een initiatief betreft binnen gronden ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - GNN', 'overige zone - GO' en/of 'overige zone - GO-EVZ', 'ehs - ecologische verbindingzone' of 'ehs - natuur', dient te worden aangetoond dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de kernkwaliteiten van deze gebieden, zoals beschreven in bijlage 5 bij deze regels van de EHS, dan wel door het stellen van compenserende of mitigerende maatregelen hieraan voldoende tegemoet kan worden gekomen.

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRS) heeft op 23 januari 2013 de bovenstaande afwijkingsmogelijkheid (alsmede die zelfde afwijkingsmogelijkheid in artikel 5, lid 5.5.6, 'agrarisch met waarden') vernietigd voor zover deze artikelen betrekking hebben op de gronden ter plaatse van het landbouwontwikkelingsgebied Azewijn.

Ook de wijzigingsbevoegdheden onder artikel 43, leden 43.1.2, 43.1.3, 43.1.4 en 43.1.5 van het bestemmingsplan 'Buitengebied' welke nieuwvestiging van agrarische bouwvlakken ten behoeve van de intensieve veehouderij mogelijk maken in het landbouwontwikkelingsgebied in Azewijn, zijn op 23 januari 2013 door de ABRS vernietigd. Dit zelfde geldt voor de mogelijkheid in artikel 43, lid 43.1.1 om agrarische bouwvlakken te verschuiven/te vergroten voor zover dit betrekking heeft op gronden ter plaatse van het landbouwontwikkelingsgebied.

Bijlage 3 Regionale beleidsinvullingen

In de aanloop naar het Gelders Plussenbeleid zijn een aantal uitwerkingspilots uitgevoerd door de Regio Food Valley (Gelderse Vallei) en de regio Achterhoek. De resultaten van de pilots zijn als adviezen aan de provincie aangeboden.

Regio Achterhoek

De Regio Achterhoek wil duurzame ontwikkelingen in het buitengebied faciliteren. Ruimtelijke initiatieven met grotere impact (nieuwbouw) op de ruimtelijke kwaliteit worden mogelijk, mits daarbij voldoende wordt verevend.

De regio Achterhoek onderscheidt de volgende vereveningsbijdragen:

1. Sloop van overtollige (niet karakteristieke (cultuurhistorisch waardevolle- of monumentale)) bebouwing. Hieronder valt de aankoop van de bebouwing en de daadwerkelijke sloop daarvan, alsmede het laten vervallen van de planologische rechten tot herbouw. Op de locatie waar gesloopt wordt, moet sprake zijn van een ruimtelijke kwaliteitswinst.
2. Aanleg van nieuw landschap volgens het gemeentelijke Landschapsontwikkelingsplan. Hieronder vallen ook inrichtingsmaatregelen die passen in het beleid van het Waterschap Rijn en IJssel. Hieronder valt de afwaardering van de grond, de aanleg en beheer van het nieuwe landschap.

Voor de wijze van verevening is sprake van twee opties:

Optie 1: verevening koppelen aan een normbedrag per m² uitbreiding boven de beleidsnorm of wat in een geldend bestemmingsplan is opgenomen (€15,-/m²);

Optie 2: verevening koppelen aan een bepaalde m² sloopbijdrage of toevoegen m² nieuw landschap bij een gewenste uitbreiding. In de onderstaande tabel zijn beide opties uitgewerkt.

Type ruimtelijke ontwikkeling	Beleidsnorm	Optie 1: euro per m ² uitbreiding boven de beleidsnorm	Optie 2: m ² sloop of m ² aanleg nieuw landschap boven de beleidsnorm
<i>Grondgebonden veehouderij</i>	Uitbreiding leidt tot een bouwblok groter dan 2,5 ha of is groter dan in een geldend bestemmingsplan is opgenomen, wanneer daarin meer ruimte is geboden dan 2,5 ha.	€15,-	1 m ² nieuwbouw is 2 m ² sloop overtollige bebouwing. <i>N.B. Wanneer sprake is van asbest in het gebouw dan zou er een reductie van de sloopnorm kunnen zijn.</i> of 1 m ² nieuwbouw is aanleg van 4 m ² landschap (incl. beheer)
<i>Niet-grondgebonden veehouderij</i>	Uitbreiding leidt tot een bouwblok groter dan 1 ha of in het LOG tot 1,5 ha of is groter dan in het geldend bestemmingsplan is opgenomen, voor zover daarin meer ruimte is geboden dan die 1 resp. 1,5 ha.	€15,-	Idem

<i>Gebiedsgebonden niet-agrarische bedrijvigheid</i>	Uitbreiding van de bebouwing met meer dan in het regionaal VAB-beleid of de uitbreiding is groter dan in een geldend bestemmingsplan is opgenomen, wanneer daarin meer ruimte is geboden dan de regionale beleidsnorm.	€15,-	Idem
<i>Niet gebiedsgebonden niet-agrarische bedrijvigheid</i>	Uitbreiding van de bebouwing met meer dan in het regionaal VAB-beleid of de uitbreiding is groter dan in een geldend bestemmingsplan is opgenomen, wanneer daarin meer ruimte is geboden dan de regionale beleidsnorm.	P.M.	Idem + verplaatsingsonderzoek en maximale uitbreiding van 50% van bestaande bedrijfsbebouwing
<i>Wonen</i>	Uitbreiding van de woning en/of bijgebouwen is meer dan volgens het bestemmingsplan is toegestaan.	€15,-	1 m ³ nieuwbouw is 2 m ² sloop overtollige bebouwing of 1 m ³ nieuwbouw is aanleg van 4 m ² landschap (incl. beheer)
<i>Verblijfsrecreatie</i>	Uitbreiding is groter dan in bestemmingsplan opgenomen als sprake is van nieuwbouw en of uitbreiding van gebouwen ten behoeve van de recreatieve functie.	€15,-	Idem

De initiatiefnemer van een ruimtelijk initiatief is verantwoordelijk voor de dialoog met de omgeving welke onderdeel vormt van de advisering over een ruimtelijk initiatief aan het bevoegde gezag. Aangegeven wordt wat de omgeving van het initiatief vindt en op welke wijze hier al dan niet rekening mee is gehouden. De aspecten zien, horen en ruiken zijn van belang om de begrenzing van de omgeving te bepalen.

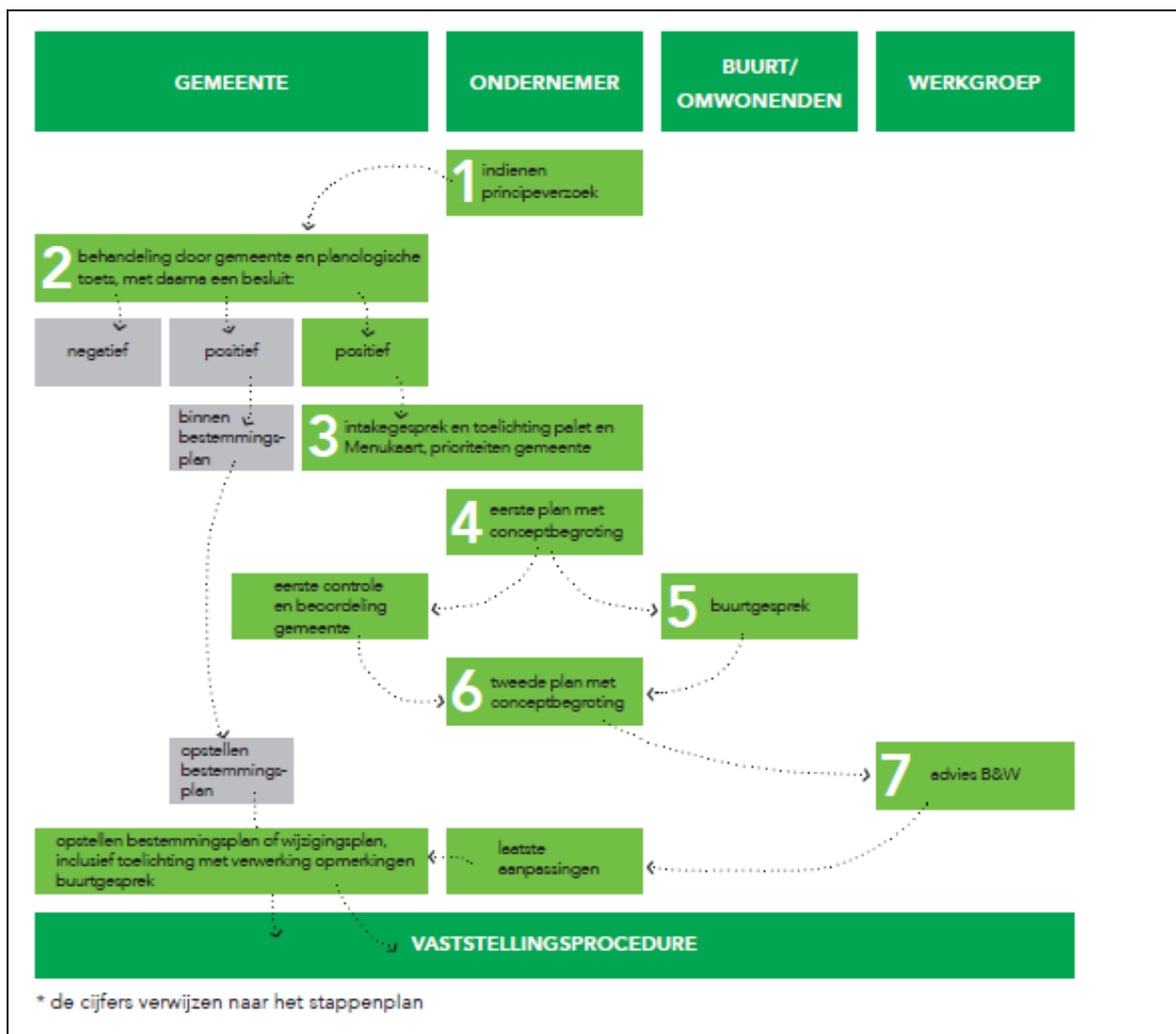

Regio Foodvalley/Gelderse Vallei

De regio Foodvalley heeft de menukaart in het leven geroepen ten einde meer maatwerk te kunnen leveren bij verzoeken tot uitbreiding in het buitengebied. De menukaart staat voor 'ruimte voor bedrijven en een mooier buitengebied'. Een nieuwe manier van werken tussen gemeente en ondernemers, in de geest van de nieuwe Omgevingswet met meer ruimte voor maatwerk, samenwerking en kwaliteit. De menukaart is van toepassing wanneer een aanvraag niet in het bestemmingsplan past, maar wel binnen het provinciaal beleid. Elke aanvraag tot uitbreiding die de methode van de menukaart volgt, draagt bij aan de kwaliteit van de leefomgeving, omdat de ondernemer een maatschappelijke tegenprestatie levert. Elke bedrijfsuitbreiding wordt met de buurt besproken. De buurt mag daarbij kiezen uit een 'menu van (bovenwettelijke) tegenprestaties' door de ondernemer, welke direct gekoppeld zijn aan de omvang van de voorgenomen investering. De maatschappelijke tegenprestatie, kent een vast normbedrag. Het gaat om een bijdrage van €15,- à €20,-/m² uitbreiding (geldend voor intensieve veehouderijen). Voor ontwikkelingen van alle andere bedrijven als grondgebonden en niet-agrarische bedrijven geldt dat 8% van de bouwsom geïnvesteerd moet worden in een maatschappelijke investering.

De maatschappelijke investeringen zijn verdeeld in drie categorieën:

1. Ruimtelijke kwaliteit (landschapselementen, natuurwaarden, beeldkwaliteit en architectuur);
2. Milieu (maatregelen op het vlak van water, verdroging, luchtkwaliteit en geluidskwaliteit);
3. Dierenwelzijn (extra ruimte en maatregelen voor dieren).

Stappenplan Menukaart Foodvalley

Bijlage 4 Landschapsemblees binnen de gemeente Montferland

Op grond van het landschapsonwikkelingsplan worden binnen de gemeente Montferland de volgende landschapsemblees onderscheiden, waarvan de kenmerken in bijbehorende werkboeken per landschapsemblee nader zijn uitgewerkt en beschreven:

Landschapsemblee van de Montferlandse berg;

het bosgebied op de berg (Bergher Bos);

Het bos bestaat uit droog wintereiken-beukenbos en berken-zomereikenbos. Naast bos komen er kleinere oppervlakten droge heide, enkele bronnen, open zandgebieden en leemkuilen voor.

de flank met akkers;

Het Bergherbos wordt omringd door een 200-800 meter brede zone van open akker- en graslanden. Dit zijn de oude bouwlanden waar van oudsher gewassen werden verbouwd. Door de openheid van de flank is de bosrand goed zichtbaar en leveren de akkers een mooi landschapsbeeld.

de kring van dorpen;

Een kring van dorpen met lintbebouwing langs de 'ringweg' dreigt het Bergherbos en haar akkers af te sluiten van het omringende landschap. Singels van elzen, eiken en berken, meidoornheggen en solitaire bomen in en rond agrarische percelen tussen de dorpen.

de ring van broekgebieden.

Achter de dorpen liggen de natte broekgronden zoals het Stokkumer, Vinkwijksche en Beeksche Broek. Deze zijn door hun natte karakter voornamelijk in gebruik als grasland. Ook het Stroombroek ligt in deze zone. De broeklanden zijn het gebied van de elzensingels en onder iets minder natte omstandigheden, de meidoornheggen. In het Stokkumer Broek zijn de restanten van een heggenlandschap met meidoornheggen en knotwilgen en andere knotbomen de laatste decennia grotendeels verdwenen. Bij de Plantage (parkbos met onder meer ouder eiken) is nog iets van het oude landschap zichtbaar. Het Vinkwijksche en Beekse Broek worden gekenmerkt door open landschap met strokenverkaveling. Her en der elzensingels, meidoornheggen en solitaire bomen in het veld (essen, elzen en eiken). Meer noordelijk zijn na de ruilverkaveling vrijwel geen elzensingels overgebleven. Hier en daar staan in weilanden nog solitaire bomen. Het Beekse Broek aan de westzijde van de berg bestond honderd jaar geleden nog voornamelijk uit heide. Tussen Beek en de grens is sprake van intensieve agrarische productie in een meer reliëf- en boomrijk landschap. Aan de westzijde van het Bergher bos, in het heideontginningsgebied, is er verspreid vrij veel bebouwing en is er een scala aan landschapselementen met elzensingels, meidoornheggen, knotwilgen, solitaire bomen (essen), fruitboomgaarden.

Het landschapsensemble van de Montferlandse berg is in het bestemmingsplan 'Buitengebied' aangemerkt als waardevol landschap, waarop specifieke kernkwaliteiten van toepassing zijn; Het gebied tussen Beek en Loerbeek was in het kader van het Regionaal Structuurplan aangemerkt als zoekgebied landschapsversterking.

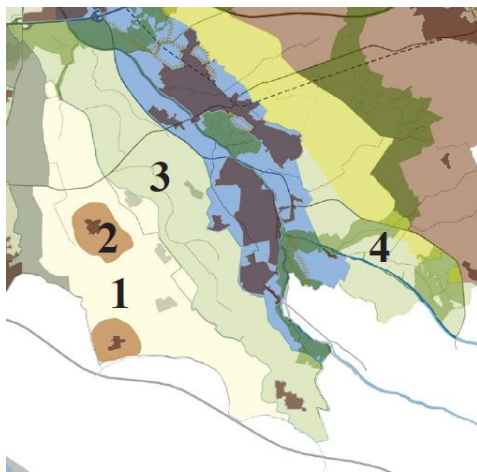
Historische rivierterrassen nabij Azewijn;

De historische rivierterrassen bieden ruimte aan moderne en intensieve landbouwbedrijven, maar herbergen tevens allerlei karakteristieke elementen van de verre en nabije historie, zoals microreliëf, oude bewoningsplekken, knotbomen en vlechthekken. Van deze relictten is behoud wenselijk.

Relevante deelgebieden binnen dit ensemble zijn:

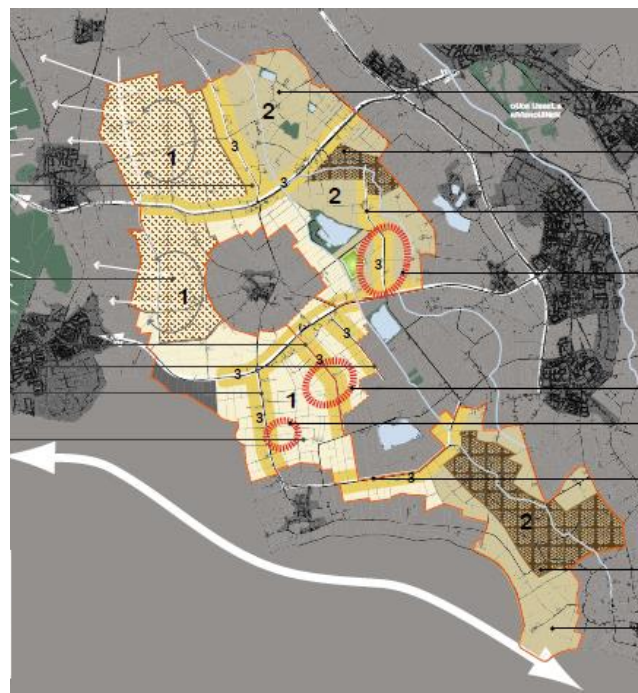
1. landbouwwontwikkelingsgebied;
2. brede band om het dorp Azewijn;
Het dorp ligt op oude rivierduinen in het kleigebied waarop vroeger ook de akkers lagen.
3. de reliëfrijke westelijke zoom langs de Oude IJssel.

Het microreliëf is ontstaan doordat diverse waterlopen door het gebied gestroomd hebben, welke telkens van richting zijn veranderd, waardoor rivierduinen zijn ontstaan. Azewijn is een duidelijk voorbeeld van een dorp dat op rivierduinen is ontstaan. De kern kenmerkt zich door een radiaal wegenpatroon. Achter de dorpen liggen de natte broekgronden zoals het Stokkumer, Vinkwijsche en Beeksche Broek. Door de kwel vanaf de rand van de stuwwal hebben deze een nat karakter waardoor ze voornamelijk in gebruik zijn als grasland. Ten noorden van de stuwwal ligt het belangrijkste recreatiegebied in deze zone, het Stroombroek.

Deelgebieden rondom Azewijn: 1) het Landbouwwontwikkelingsgebied, 2) een brede band om het dorp Azewijn via het Azewijnse Broek naar Netterden, 3) de reliëfrijke westelijke zoom langs de Oude IJssel en 4) het gebied ten zuidoosten van Silvolde en rond de Aastrang

LOP

Gebiedsvisie LOG Azewijn

De gebiedsvisie LOG Azewijn geeft nadere invulling aan de wijze waarop het landschappelijk raamwerk hier kan worden verbeterd. Daarin wordt een onderscheid gemaakt in de deelgebieden 'het agrarisch landschap' (Broekgebieden met de weteringen), 'de omgeving van de dorpen Azewijn en Netterden' en 'de Oeroude IJsselstromen'. Naast de typerende beplantingsstructuren, betreft het hier ook herstel, aanpassen en aanvullen van de padenstructuren met als doel het gebied ook recreatief aantrekkelijk te maken.

De westelijke en oostelijke zandgebieden;

komkleigebied ten westen en noorden van Didam (Greffelkampsche Broek, Loilsche Broek en gronden ten westen van de Nevelhorst);

Dit gebied is deels onderdeel van het gebied van de grondgebonden landbouw ten westen van Didam en grotendeels vrij van bebouwing vanwege de hoge grondwaterstand. De belangrijkste beplanting wordt gevormd door de bomen langs de wegen (essen, eiken, populieren, wilgen) en de restanten van oude beplantingen langs kavelgrenzen (elzensingels, knobomen, meidoornheggen).

de zoom; kleigebied rond bovenzijde Didam en Wehl;

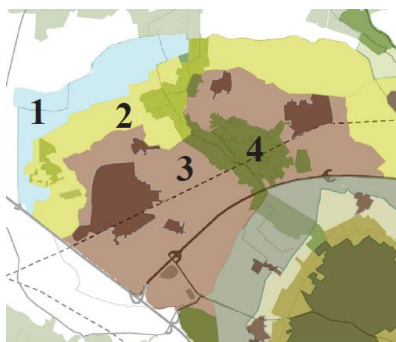
De zoom rivierklei wordt voor het grootste deel voor intensieve graslandteelt en akkerbouw gebruikt. Hier liggen veel boerderijen en uitlopers van buurtschappen als Greffelkamp en Loil. De Nevelhorst, ten westen van Didam, bestaat uit bos omringd door een kleinschalig landschap van sloten, meidoornheggen en elzensingels. Het is een kleinschalig recreatiegebied dat tevens (onder meer broedplaats voor ijsvogels) een belangrijke natuurgebied vormt. De bossen hebben te lijden onder verdroging.

Zandgronden rond Didam en Wehl met eenmansessen/kampen;

Oorspronkelijk kon men rondom Didam nog de verschillen herkennen tussen het essenlandschap en het kampenlandschap. De typische kenmerken van de essen (zoals bolle ligging) zijn vervaagd door meer bebouwing en begroeiing op de es en het eroderen/slechten van steilranden. Het oorspronkelijke kampenlandschap (éénmansessen) ligt grotendeels opgesloten tussen de oorspronkelijk reliëfrijke, open essen en de vlakke, halfopen heide- en broekontginningen. De beslotenheid van de essen en de kleinschaligheid behorende bij de kampen zijn sterk aangetast door schaalvergrotingen in de landbouw, toenemende bebouwing en het weghalen/degraderen van heggen en houtkanten. Kenmerkende landschapselementen van het essen- en kampenlandschap zoals houtkanten, meidoornhagen, knobomen en fruitboomgaarden zijn veelal nog slechts als relict aanwezig. In deze zone liggen grote bossen op de landgoederen het Stille Wald en de Bijvanck. Het zijn restanten van een veel groter bosgebied dat tussen Didam en het Bergherbosch heeft gelegen.

de bossen en landgoederen in de EHS.

Tussen de zandgronden rondom Wehl en Didam loopt de ecologische verbindingszone (evz) tussen de Veluwe en de Montferlandsche Berg. Dit is een van nature lager gelegen gebied met de ontwatering via de Didamse Leigraaf. Vaak zijn de gronden hier laat of niet ontgonnen, zodat hier veel bos te vinden is. Het Stillewald en Bosslag zijn hier voorbeelden van.

Deelgebieden rondom Didam en Wehl: 1) komkleigebied ten westen en noorden van Didam; 2) de zoom; kleigebied rond bovenzijde Didam en Wehl; 3) zandgronden rond Didam en Wehl; 4) de bossen en landgoederen in de EHS

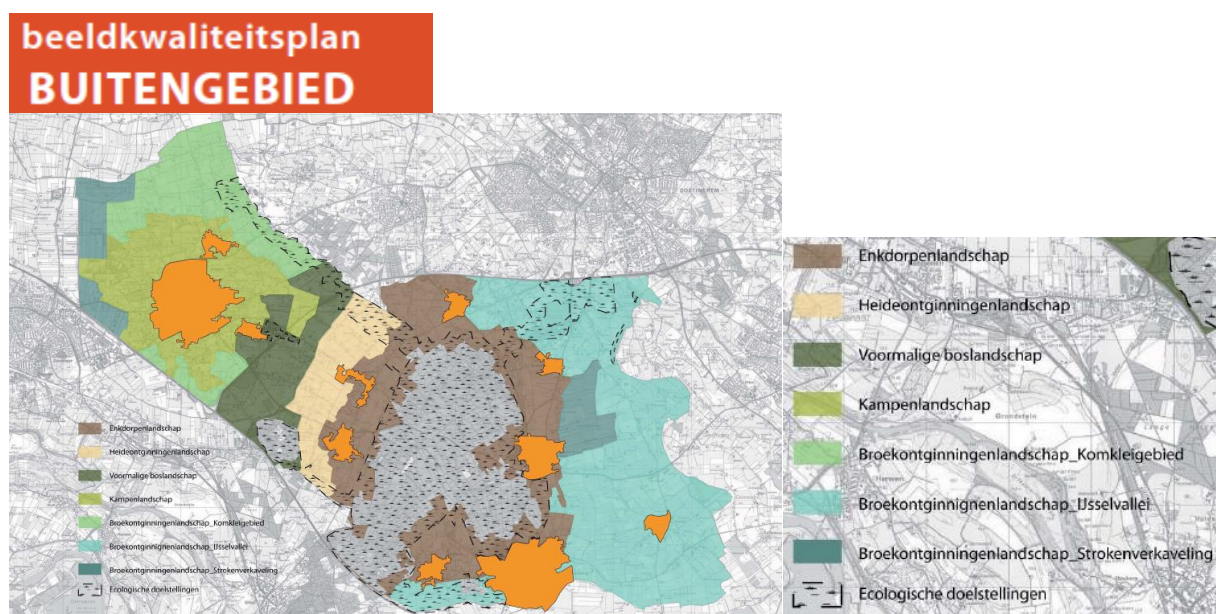
LOP

De zoekgebieden landschapsversterking (ten zuiden van Didam en ten noorden van Beek) volgens regionaal plan

Binnen het deelgebied 'voormalig boslandschap' (zie beeldkwaliteitsplan) was voorheen sprake van een aaneengesloten boslandschap, dat de landgoederen "De Bijvanck" en het "Stille Wald" met elkaar verbond. Dit gebied heeft een flinke transformatie ondergaan door diverse ontwikkelingen. Met name de aanleg van de snelweg A18 en de schaalvergroting in de landbouw hebben een grote invloed gehad op de verschijningsvorm van het landschap. Plaatselijke resteren nog landschapselementen zoals bospercelen en houtwallen/-singels. Deze restanten bieden echter niet genoeg structuur om eenheid in het landschap aan te brengen, waardoor het geheel nogal onsamenhangend oogt.

In het regionaal structuurplan was het gebied ten zuiden van Didam (Oud Dijk) aangewezen als zoekgebied landschappelijke versterking. Hoewel in dat kader geen woningbouw heeft plaatsgevonden, blijft de wens van landschappelijke versterking ter plaatse van die gebieden bestaan.

Slangenburg;

Waalsche water/Kemnade (historische buitenplaats);

Aan de zuidrand van Doetinchem vormt de Oude IJssel de historische grens tussen de Liemers en de Achterhoek. Het is een kruispunt van droge en natte ecologische verbindingzones met de A18, N316 en N317 als forse obstakels. Het Waalsche Water, met enkele weteringen, is een redelijk goed bewaard gebleven oude stroomgeul van de IJssel of de vroegere vlechtende Rijn. Het gebied is waardevol om zijn water- en moerasvegetatie, omliggende weiden en geografische historie. Het vormt een onderdeel van het waardevol landschap 'Hummelo en Keppel, Slangenburg'. In dit gebied zijn met name de gave open essen van belang. Kleinere escomplexen komen verspreid voor. Daarnaast zijn de overgangen van het hooggelegen en kleinschalig landschap naar het laaggelegen en open landschap, karakteristiek in dit gebied. Tussen de rivierduinen naar de laaggelegen gebieden langs Oude IJssel en beken is sprake van verandering van het landschapsbeeld van besloten en halfopen naar relatief open. De aanwezigheid van rivierduinen en oeverwallen is in belangrijke mate bepalend voor de natuurlijke richting van de beken. Deze richting is grotendeels gelijk aan die van de Oude IJssel. In het gebied liggen tevens restanten van afgesneden rivierlopen.

Bijlage 5 Plussenbeleid in integrale herziening 'Buitengebied' of omgevingsplan

Wanneer om en nabij 2021 een omgevingsplan moet worden opgesteld of een integrale herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' plaatsvindt, moet de nieuwe systematiek van het plussenbeleid in het bestemmingsplan worden doorvertaald. Dit betekent naar alle waarschijnlijkheid dat voor alle niet-grondgebonden veehouderijen de dan bestaande staloppervlakte positief wordt bestemd.

Gelet op de omvang van de bestaande agrarische bouwvlakken staat niet ter discussie dat m.e.r.-drempels kunnen worden overschreden bij uitbreiding van de staloppervlakte binnen het bouwvlak. In het kader van het bestemmingsplan wordt daarom een plan-m.e.r. opgesteld die inzicht geeft in de maximale uitbreidingsmogelijkheden op de locaties, tenzij de vergunde situatie planologisch wordt vastgelegd.

Of er in een concreet geval van de maximale uitbreidingsmogelijkheden binnen het bouwvlak gebruik kan worden gemaakt is afhankelijk van de concrete situatie op een locatie, de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren en de kwaliteitsslag die wordt gemaakt ten opzichte van de bestaande situatie. De belasting voor de omgeving mag ten opzichte van de bestaande situatie niet onevenredig toenemen¹¹.

Een verslag van de dialoog geeft inzicht in de vragen en opmerkingen welke vanuit de omgeving naar voren zijn gebracht en waarop de omgeving de kwaliteitsslag gemaakt wil zien.

Voor zover het bestaande bouwvlak door nieuwe stallen wordt overschreden wordt een grotere kwaliteitsslag met breder onderzoek verwacht. De grootste kwaliteit wordt gevraagd wanneer daar ook een aanpassing van het agrarisch bouwvlak voor moet plaatsvinden.

In het kader van de integrale herziening zal te zijner tijd moeten worden bekeken in hoeverre naast het onderscheid in grondgebonden en niet-grondgebonden veehouderij, tevens een blijvend onderscheid van belang is in de wijze waarop de landbouwhuisdieren worden gehouden. De biologische veehouderij heeft voordelen, maar leidt anderzijds tot grotere emissies nu deze emissies niet binnen de stal kunnen worden gereguleerd. Daarbij komt dat er op dit punt een wezenlijk verschil is tussen fijnstofemissie afkomstig van melkvee, varkens dan wel pluimvee.

---

¹¹ Door bestaande verouderde stallen te vervangen door emissiearme stallen, kan geurruimte worden gewonnen. Een stal kan ook worden uitgerust met een luchtwasser of emissiepunten kunnen worden verlegd.

Bijlage 6 Verslag inspraak en vooroverleg ontwerp beleidsnotitie 'Ruimte voor duurzame niet-grondgebonden veehouderij' (een lokale uitwerking van het Gelders Plussenbeleid niet-grondgebonden veehouderij).

In het kader van inspraak heeft van 12 april 2018 tot en met 23 mei 2018 gedurende 6 weken in ontwerp ter inzage gelegen de beleidsnotitie 'Ruimte voor duurzame niet-grondgebonden veehouderij': Een lokale uitwerking van het Gelders Plussenbeleid voor de gemeente Montferland.

De ontwerpnotitie is in het kader van vooroverleg op 5 april 2018 voor een reactie toegezonden naar:

1. Omgevingsdienst Achterhoek
2. Gelderse Natuur- en Milieufederatie
3. LTO-Noord
4. Provincie Gelderland
5. Stichting Leefbaar Buitengebied Gelderland
6. Plattelandsraad Montferland

Gedurende de ter inzagelegging zijn geen inspraakreacties ontvangen. Overlegreacties zijn wel ontvangen van de hier bovengenoemde instanties onder 1, 3, 4, en 6.

De ingediende overlegreacties zijn hieronder samengevat en van gemeentelijke repliek voorzien. De reactie van het college is hierin cursief weergegeven.

1. Omgevingsdienst Achterhoek

De Omgevingsdienst heeft gereageerd per e-mail van 14 mei 2018. De ODA heeft zich daarbij beperkt tot een beoordeling op hoofdlijnen.

1. Het Gelders Plussenbeleid stelt nadrukkelijk dat het aspect volksgezondheid een basisrandvoorwaarde is en dat een gemeente hiervoor in de lokale doorvertaling geen maatregelen kan opleggen. De ontwerp notitie steekt hier desondanks toch op in en stelt eisen aan de te overleggen gegevens op het gebied van hygiëne en gezondheid. Dit leidt volgens de ODA tot strijdigheid met het Gelders Plussenbeleid.

De provincie geeft in het plussenbeleid aan dat ondernemers door 'maatschappelijk verantwoord te ondernemen' de gewenste 'groei' moeten verdienen door het treffen van tegenprestaties welke leiden tot kwaliteit ('License to produce').

In de gemeentelijke beleidsuitwerking is als voorwaarde opgenomen dat een ondernemer op voorhand aantoont op welke wijze hij invulling geeft aan een 'maatschappelijke verantwoorde duurzame productie', dat wil zeggen dat ondernemer aangeeft op welke wijze hij met zijn uitbreidingsplan rekening houdt met de leefkwaliteit in de omgeving en hinder (bijvoorbeeld geur) voor de omgeving zoveel mogelijk probeert te vermijden. Ook het gezondheidsaspect speelt voor de omgeving een belangrijke rol bij maatschappelijke acceptatie van het uitbreidingsplan (maatschappelijk draagvlak). De ondernemer laat in dat kader zien hoe hij de bedrijfsvoering zodanig inricht dat gezondheidsrisico's naar de omgeving worden geminimaliseerd. Van een strijdigheid met het plussenbeleid is geen sprake. Plusinvesteringen op het thema 'gezondheid' zijn niet aan de orde.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

2. De ODA merkt op dat buitenverblijven bij pluimveehouderijen (gelet op het aspect volksgezondheid/verspreiding dierziektes) niet langer worden toegestaan. Vanuit de beleving van de ODA is het maatschappelijk (vanuit het oogpunt van dierwelzijn) echter zeer gewenst dat legkippen wel buiten lopen en maken de gezondheidkundige onderzoeken dit niet bij voorbaat onmogelijk. Een pluimveehouder ontvangt bij een dergelijke bedrijfsvoering extra financiële opbrengsten en daarom zijn veel bedrijven aan het overschakelen naar stalsystemen met vrije uitloop. Vaak zonder dat daarbij sprake is van bouwkundige aanpassingen die vergunningplichtig zijn. De ODA vraagt zich af hoe de gemeente dit dan in beeld krijgt. Het is van belang om de vraag te stellen in hoeverre een dergelijke regel handhaafbaar is. Verder lijkt het opnemen van een dergelijke bepaling buiten het kader van het plussenbeleid te vallen en eerder thuis te horen in een structuurvisie buitengebied.

In het kader van de lokale uitwerking van het plussenbeleid is de vraag gerechtvaardigd in welke gevallen de gemeente medewerking wenst te verlenen aan een uitbreiding van een niet-grondgebonden veehouderij. De provincie stelt in een reactie dat wanneer een gemeente goede redenen heeft om bepaalde vormen van veehouderijen te verbieden, dat niet in strijd is met het plussenbeleid.

Naar aanleiding van de bovenstaande opmerking door de ODA is het verbod op uitloop voor pluimvee heroverwogen. Daarbij is in aanmerking genomen dat het plussenbeleid uitsluitend van toepassing is op uitbreiding van bebouwing en niet op het al dan niet voorzien in buitenuitloop. Het realiseren van buitenuitloop is te allen tijde mogelijk wanneer aan de hiervoor geldende regelgeving wordt voldaan. Bij biologische pluimveehouderij is buitenuitloop zelfs verplicht. Na heroverweging is dan ook geconcludeerd dat de lokale beleidsuitwerking van het plussenbeleid niet het geëigende middel is om beperkingen op te leggen aan de buitenuitloop bij de pluimveehouderij.

De reactie geeft aanleiding de voorwaarde dat in het kader van het plussenbeleid geen medewerking wordt verleend aan buitenuitloop voor pluimvee te schrappen uit het beleid. Onder paragraaf 5.3 wordt het tekstgedeelte 'biologische veehouderij: buitenuitloop binnen agrarisch bouwvlak' volledig verwijderd.

2. LTO Noord

LTO Noord heeft op de ontwerpnotitie gereageerd per brief van 24 mei 2018 met referentie 2018.042.IB.gl.

LTO merkt in het algemeen op dat de landbouw van grote betekenis is in het buitengebied van de gemeente Montferland. Vanuit economisch, sociaal en landschappelijk oogpunt is de landbouw een onmisbare drager van het gebied. Landbouw is immers de hoofdfunctie in het buitengebied. De landbouw heeft in de loop van de eeuwen mede het landschap gevormd. Zonder enige twijfel heeft de landbouw een belangrijke rol als beheerder van het landschap. Belangrijke randvoorwaarde is dat de land- en tuinbouw zich kan ontwikkelen en aanpassen aan de eisen die de markt en maatschappij aan haar stellen.

1. Het provinciale beleid is niet helder of het plussenbeleid geldt voor de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak of dat het ook van toepassing is op de uitbreiding van de oppervlakte bedrijfsgebouwen. Dat werkt ook door in de notitie van de gemeente Montferland. In de voorbeelden op pagina 19 wordt de drempel van 500 m² ten onrechte toegepast op het staloppervlak en niet op het oppervlak bouwperceel. LTO wil de gemeente wijzen op het veel beperktere toepassingsbereik dat volgt uit artikel 2.5.3.2 van de provinciale verordening. Het plussenbeleid kan volgens LTO daarmee uitsluitend aan de orde zijn indien een partiële herziening van het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning voor afwijken wordt vastgesteld met een vergroting of overschrijding van het bouwvlak groter dan 500 m² voor de niet-grondgebonden veehouderij.

Het provinciaal plussenbeleid is in beginsel van toepassing op alle uitbreidingen van de agrarische bebouwing > 500 m². Daarbij gaat het ook om uitbreiding van bebouwing binnen het agrarisch bouwvlak, zoals beschreven in de notitie. De provincie heeft aangegeven dat de gemeente het beleid goed heeft geïmplementeerd.

Er is op grond van de provinciale regeling echter ook sprake van bestaande rechten zoals opgenomen in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied'. Het plussenbeleid hoeft daarom voorsnog niet te worden toegepast voor zover aan een aanvraag tot uitbreiding op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' bij recht, met toepassing van de afwijkmogelijkheid of met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid, medewerking kan worden verleend.

Voor zover medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan niet mogelijk is, maar medewerking op grond van het plussenbeleid wel tot de mogelijkheden behoort, is dit plussenbeleid ook van toepassing op uitbreiding van bebouwing binnen het agrarisch bouwvlak, dus als de uitbreiding niet gepaard gaat met een uitbreiding van het bouwvlak.

Gemeenten met een actueel bestemmingsplan 'Buitengebied' (na 2007) behoeven het plussenbeleid uiterlijk in 2027 integraal in het bestemmingsplan 'Buitengebied' te hebben opgenomen. Het Omgevingsplan is hiervoor dan waarschijnlijk het aangewezen instrument.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

2. Op grond van artikel 2.5.3.2 tweede lid van de Verordening kan per niet-grondgebonden veehouderijtak elke vijf jaar eenmaal een uitbreiding van de oppervlakte van het agrarische bouwperceel van 500 m² of minder mogelijk worden gemaakt zonder dat toepassing wordt gegeven aan de beleidsregels. LTO vraagt zich af of die termijn van vijf jaar ingaat bij vaststelling of inwerkingtreding van een bestemmingsplan en welke datum er geldt als - zoals in Montferland - geen bestemmingsplan is vastgesteld waarin het plussenbeleid is opgenomen? Geldt dan de datum van vaststelling van opname van het plussenbeleid in de provinciale Verordening (1 maart 2017)?

Voor zover aan een aanvraag om uitbreiding medewerking kan worden verleend op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' is toepassing van het plussenbeleid niet aan de orde, tot het moment dat het plussenbeleid integraal in het bestemmingsplan 'Buitengebied' of een nieuw gemeentelijk omgevingsplan is geïmplementeerd.

Eerst indien aan een aanvraag tot uitbreiding < 500 m² op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' geen medewerking kan worden verleend, is het plussenbeleid aan de orde. Er kan dan uitsluitend medewerking worden verleend aan een uitbreiding < 500 m² (zonder toepassing van de beleidsregels) voor zover door de gemeente beleidsregels zijn vastgesteld en in werking zijn. De vrijstelling mag eens per vijf jaar worden toegepast. De 5 jaar termijn gaat in op het moment dat de omgevingsvergunning bouwen in werking treedt.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

3. De te nemen maatregelen moeten ruimtelijk relevant zijn. Een deel van de maatregelen die in de provinciale Omgevingsvisie en de beleidsnotitie worden genoemd zijn zeker niet ruimtelijk relevant. LTO vraagt daarom om de lijn van het plussenbeleid van de provincie te volgen. Hierin is aangegeven dat de te nemen maatregelen ruimtelijk relevant moeten zijn en bij voorkeur in de nabijheid van het bedrijf moeten worden uitgevoerd.

De plusinvesteringen moeten volgens provinciaal beleid passen binnen een goede ruimtelijke ordening, ruimtelijk relevant en fysiek van aard zijn. Het gaat bij deze aanvullende (bovenwettelijke) maatregelen niet over gangbare maatregelen die al vanuit vigerende beleidskaders noodzakelijk zijn, maar om extra maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit op het terrein van landschappelijke inpassing, milieu- en dierenwelzijn.

De plusmaatregelen die in de notitie worden voorgesteld voldoen daaraan. Primair is van belang dat hiermee wordt bijgedragen aan lokale opgaven of beleidsdoelen, maar hiernaast spelen ook de dialoog met de omgeving, de kansen die er liggen vanuit een specifieke locatie en de wensen van de ondernemer een rol bij de uiteindelijke keuze voor de plusinvestering.

In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de plusinvesteringen. De alhier mogelijk gemaakte plusmaatregelen zijn wel degelijk ruimtelijk relevant en fysiek van aard en voorzien in een goede ruimtelijke ordening.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

4. LTO constateert dat de gemeente uitsluitend wil meewerken aan maatschappelijk verantwoord en duurzaam produceren. Hoewel LTO dit een mooi streven vindt dat alle ondernemers zullen ondersteunen, is dit geen bruikbaar toetsingskader voor de beoordeling van een ruimtelijk plan wanneer niet met objectieve criteria wordt onderbouwd wat daarmee door de gemeenteraad wordt bedoeld.

De gemeente wil medewerking verlenen aan initiatieven tot bedrijfsuitbreiding in de niet-grondgebonden veehouderij (niet zijnde niet-grondgebonden melkrundveehouderijen) onder voorwaarde van een 'maatschappelijk verantwoorde duurzame productie' gericht op respect voor mens, dier en milieu, en toegevoegde kwaliteit. Bij ieder uitbreidingsverzoek welke onder het plussenbeleid valt, moet ondernemer (naast het aantonen van de noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering) op voorhand inzichtelijk maken op welke wijze deze vorm en inhoud geeft of gaat geven aan 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren' en daarmee dus rekening houdt met de beleving van de leefkwaliteit door de omgeving en het respect voor dier en milieu.

Geur, gezondheid (en fijnstof) en ruimtelijke kwaliteit zijn belangrijke aspecten daar waar het gaat om 'beleving van de leefkwaliteit in relatie tot de niet-grondgebonden veehouderij'. In het kader van het maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren, maakt ondernemer dan ook op voorhand inzichtelijk hoe hij daarmee rekening houdt of heeft gehouden met zijn uitbreidingsinitiatief en laat hij zien welk effect zijn uitbreidingsinitiatief heeft op deze aspecten die primair de leefkwaliteit voor de omgeving bepalen. Hiernaast laat ondernemer zien op welke wijze hij (naast het respect voor de leefkwaliteit van de omgeving) onderneemt met respect voor dier en milieu. Een en ander vormt een belangrijk vertrekpunt voor een goede dialoog met de omgeving. Eerst indien de dialoog heeft plaatsgevonden kunnen burgemeester en wethouders een besluit nemen om al dan niet medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure om het uitbreidingsplan mogelijk te maken.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

5. LTO constateert dat aan uitbreiding van niet-grondgebonden melkveehouderij geen medewerking wordt verleend. Als reden wordt aangevoerd dat de gemeente weidegang van groot belang acht vanwege het dierenwelzijn, de beleving van het landschap en de lagere ammoniakemissie. Een verbod op niet-grondgebonden melkveehouderij wordt dus gebruikt (of misbruikt) om weidegang te stimuleren. Hiermee worden onnodig strengere regels rondom weidegang gesteld. Gepleit wordt dat de gemeente de ondernemer de vrijheid geeft om zelf zijn afweging te laten maken voor het al dan niet toepassen van weidegang.

LTO merkt terecht op dat de tekst op pagina 27 (Weidegang melkveehouderijen) doet voorkomen dat de gemeente geen medewerking verleent aan uitbreiding van een grondgebonden melkveehouderij wanneer als gevolg daarvan het bedrijf niet meer als grondgebonden kan worden aangemerkt, omdat daarmee de weidegang nog verder in het geding zou komen. Hoewel de gemeente Montferland weidegang nastreeft (vanwege het positieve effect op het welzijn van koeien en op de landschapsbeleving) is dit niet de reden dat aan uitbreiding van niet-grondgebonden melkveehouderij geen medewerking wordt verleend.

De reden dat aan uitbreiding van niet-grondgebonden melkveehouderijen geen medewerking wordt verleend, vloeit voort uit centrale wetgeving voor de grondgebonden melkveehouderij en uit het provinciaal beleid. Op basis van centrale mest(fosfaat)wetgeving van de rijksoverheid moeten ondernemers bij uitbreidingsverzoeken van melkveehouderijen aangeven of en hoe het bedrijf grondgebonden is. Artikel 1 (kk, leden 1, 2 en 3) van de Meststoffenwet is van toepassing. Dit kan worden aangetoond op basis van een grondgebruiksplan.

De provincie geeft in haar omgevingsvisie aan dat een goede verhouding tussen het aantal runderen en de oppervlakte cultuurgrond waar het bedrijf over beschikt de primaire basis vormt voor een duurzame productie. Deze bedrijven moeten niet zo zeer verder intensiveren, maar juist duurzamer produceren vanuit gesloten groene kringlopen, waarbij sprake is van een juiste balans tussen het aantal dieren en de oppervlakte cultuurgrond bij een bedrijf. Het hanteren van de eis van de grondgebondenheid op het moment dat een melkveebedrijf uitbreidt, biedt de mogelijkheid om grootschalige, niet-grondgebonden ontwikkelingen te kunnen wenen.

De reactie geeft dan ook aanleiding tot aanpassing van de tekst onder paragraaf 5.3 ad 3 van de ontwerpnotitie. Hoewel de gemeente streeft naar meer weidegang van koeien, is het aan het kabinet om daar regels voor te maken. Het kopje 'Weidegang melkveehouderijen' wordt vervangen door het kopje 'Grondgebonden groei melkveehouderij' (gericht op duurzamer produceren van de grondgebonden melkveehouderij vanuit gesloten groene kringlopen) met de volgende inhoud:

Grondgebonden groei melkveehouderij

Voor zover er in de bestaande situatie sprake is van een niet-grondgebonden melkrundveehouderij, zal voor zover het plussenbeleid van toepassing is, aan een uitbreiding daarvan (van het agrarisch bouwvlak) geen medewerking worden verleend. De gemeente verleent tevens geen medewerking aan een uitbreiding van een grondgebonden melkveehouderij indien als gevolg van die uitbreiding het bedrijf niet meer als grondgebonden kan worden aangemerkt, dat wil zeggen dat het bedrijf niet over voldoende cultuurgrond in de omgeving van de bedrijfsgebouwen beschikt om de dieren voor ten minste 50% zelf te kunnen voeren. Het beleid is erop gericht dat grondgebonden melkveehouderij duurzamer moet produceren vanuit gesloten groene kringlopen. Een goede verhouding tussen het aantal runderen en de oppervlakte cultuurgrond waar het bedrijf over beschikt, vormt de primaire basis voor een duurzame productie.

Vanuit de centrale mestwetgeving (fosfaatoverschot) moet bij uitbreidingsverzoeken van melkrundveehouderijen al (met een grondgebruiksplan) worden onderbouwd of en hoe het bedrijf grondgebonden is (zie paragraaf 3.3).

Bijkomstig voordeel van grondgebonden groei is dat dit in ieder geval geen negatieve invloed heeft op de weidegang. Ontwikkelingen in de melkveehouderij (afschaffen melkcontingent) hebben er namelijk mede toe geleid dat de weidegang van melkvee is afgenomen. Vooral bij (grotere) melkveehouderijen die de beschikking hebben over een melkrobot staan de koeien vaker permanent op stal. Het kabinet wenst de ambitie voor weidegang daarom te verhogen. Weidegang is niet alleen goed voor het welzijn van de koeien, maar heeft ook een positief effect op de beleving van het landschap en zorgt voor een lagere ammoniakuitstoot.

6. LTO constateert dat buitenuitloop van pluimvee door de gemeente niet wordt toegestaan vanwege gezondheidsrisico's, alsmede omdat de uitloop leidt tot meer emissies. Het verbieden van een uitloop maakt uitbreiding van of omschakeling naar biologische pluimveehouderij onmogelijk voor pluimveehouders. Verzocht wordt deze beperking niet op te leggen aan de pluimveehouders maar de keuze voor het wel of niet toepassen van een buitenloop vrij te laten en daarmee aan de ondernemers geen andere eisen te stellen dan elders in Nederland.

Naar aanleiding van de ingekomen opmerkingen inzake het in de notitie opgenomen verbod op uitloop voor pluimvee (in geval het plussenbeleid van toepassing is) is een en ander heroverwogen. Daarbij is in aanmerking genomen dat het plussenbeleid uitsluitend van toepassing is op uitbreiding van agrarische bebouwing en niet op het al dan niet voorzien in buitenuitloop. Het realiseren van buitenuitloop is ten allen tijde mogelijk wanneer aan de hiervoor geldende regelgeving wordt voldaan. Bij biologische pluimveehouderij is buitenuitloop zelfs verplicht en deze kan op maatschappelijk groot draagvlak rekenen. Het plussenbeleid is bij nader inzien dan ook niet het geëigende middel om beperkingen op te leggen aan de buitenuitloop bij de pluimveehouderij.

De reactie geeft aanleiding om de voorwaarde dat in het kader van het plussenbeleid geen medewerking wordt verleend aan buitenuitloop voor pluimvee uit het beleid te verwijderen. Onder paragraaf 5.3 wordt het tekstgedeelte 'Biologische veehouderij: buitenuitloop binnen agrarisch bouwvlak' volledig verwijderd (zie ook reactie onder 1.2).

7. LTO constateert dat de gemeente uit gezondheidsoverwegingen geen medewerking wenst te verlenen aan uitbreiding van gemengde niet-grondgebonden veehouderijen (met varkens en pluimvee). Uitbreiding is uitsluitend toegestaan als een van de diersoorten wordt afgestoten. Ten aanzien van die beleidsvoornemens wordt niet aangegeven hoe groot de gezondheidsrisico's zijn, op basis van welke onderzoeken die vermeende gezondheidsrisico's zijn vastgesteld en of er een belangenafweging heeft plaatsgevonden. Daarnaast is dit niet conform het provinciale plussenbeleid.

Het provinciaal plussenbeleid belet niet dat de gemeente geen nadere voorwaarden kan stellen ten aanzien van de uitbreidingen waaraan de gemeente al dan niet medewerking wenst te verlenen. De gemeente achtte het met het oog op de gezondheidsrisico's in de ontwerp notitie niet wenselijk dat gemengde niet-grondgebonden veehouderijbedrijven (varkens en pluimvee) worden uitgebreid. Mogelijke gezondheidsrisico's die dit met zich kan meebrengen, hangen echter ook voor een belangrijk deel samen met de wijze waarop de beide diersoorten worden gehuisvest. Bij toepassing van het plussenbeleid dient in het kader van 'maatschappelijk verantwoord produceren' door ondernemer inzichtelijk te worden gemaakt op welke wijze hij rekening houdt met de omgeving (leefklimaat) en het voorkomen van hinder. Daarbij laat hij ook zien op welke wijze gezondheidsrisico's met de bedrijfsvoering worden voorkomen. Omdat een zodanige bedrijfsopzet waarbij geen sprake is van verhoogd gezondheidsrisico voor de omgeving niet ondenkbaar is, is het wenselijk dat dat uitbreiding van gemengde bedrijven met varkens en kippen niet worden uitgesloten van het plussenbeleid.

Voorgesteld wordt om uitbreiding van gemengde bedrijven met varkens en pluimvee niet uit te sluiten van het plussenbeleid. Voorgesteld wordt het tekstgedeelte 'Geen medewerking aan uitbreiding gemengde niet-grondgebonden veehouderijen' onder paragraaf 5.3 daarom volledig te verwijderen.

8. In de hoofdstukken 5.4 tot en met 5.7 van de notitie wordt aangegeven welke plusinvesteringen mogelijk zijn. Sommige maatregelen zijn afhankelijk van de bedrijfslocatie. Er is voldoende keuze mogelijk. De vraag is of er sprake is van een limitatieve opsomming of dat andere goede ideeën die niet in de hokjes passen ook worden geaccepteerd. De categorie 'Plusinvesteringen n.a.v. wensen vanuit de omgeving' biedt nog ruimte voor alternatieve invulling.

De gemeente beschrijft in hoofdstuk 5 welke plusinvesteringen in de gemeente Montferland mogelijk zijn. Er wordt in een breed scala aan mogelijkheden voorzien. Onder het thema landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving bestaan ook weer diverse mogelijkheden, waarvan een groot aantal in de notitie benoemd staat. Met de invulling van de plusmaatregelen, kiest de gemeente wel voor een limitatieve opsomming. Er bestaat geen ruimte voor een alternatieve invulling van de plusmaatregel voor zover deze niet past binnen de thema's waarop plusinvesteringen mogelijk zijn. De wensen vanuit de omgeving worden n.a.v. de dialoog betrokken bij de uiteindelijke keuze voor de plusinvestering. Dit kan aanvullend worden opgemerkt in de paragraaf 'Plusinvesteringen op specifieke thema's'.

Anders dan in de ontwerpnotitie wordt nu voorgesteld om ook geurreductie als een reguliere plusmaatregel op te nemen nu dit een belangrijk aspect betreft daar waar het gaat om de beleving van de leefkwaliteit. Paragraaf 5.5 'Plusinvesteringen n.a.v. wensen uit de omgeving' kan volledig worden verwijderd nu die paragraaf suggereert dat wensen uit de omgeving kunnen leiden tot aanvullende niet binnen de thema's passende plusmaatregelen.

Eens per 2 jaar vindt er evaluatie plaats van het beleid en kunnen de plusmaatregelen, zoals die nu in beleidsnotitie zijn opgenomen onder de loep worden genomen.

Overigens wordt ook hier opgemerkt dat het plussenbeleid niet van toepassing is wanneer op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' met toepassing van de binnenplanse afwijkmogelijkheid of met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid medewerking kan worden verleend. Hiernaast zijn (in het geval het plussenbeleid wel van toepassing is) de beleidsregels niet van toepassing wanneer eens per 5 jaar sprake is van een uitbreiding van de agrarische bebouwing < 500 m².

De reactie geeft aanleiding om in de paragraaf 'Plusinvesteringen op specifieke thema's' aanvullend op te nemen dat de keuze uit de geboden mogelijkheden voor de plusinvestering mede afhankelijk is van de uitkomst van de dialoog met de omgeving.

Er bestaat aanleiding om 'geur' als een regulier thema voor plusmaatregelen op te nemen nu dit een belangrijk aspect betreft daar waar het gaat om de beleving van de leefkwaliteit. Paragraaf 5.5 'Plusinvesteringen n.a.v. wensen uit de omgeving' kan hiermee ook volledig worden verwijderd. Dit benadrukt bovendien dat vanuit de omgeving geen extra mogelijkheden voor plusinvesteringen kunnen worden aangedragen voor zover deze niet passen binnen de genoemde thema's (waaraan derhalve het thema geur wordt toegevoegd).

9. LTO vraagt zich af waar de grens ligt tussen de reguliere landschappelijke inpassing en de extra kwaliteitsverbetering van de plusinvestering. Als de extra investering op een andere locatie plaatsvindt is dat duidelijk, maar in dat geval mist de samenhang met de uitbreiding van de veehouderij.

De landschappelijke inpassing heeft uitsluitend betrekking op de inpassing van de bedrijfslocatie. Hiervoor zijn richtlijnen opgenomen in het 'beeldkwaliteitsplan Buitengebied' en de 'gebiedsvisie LOG Azewijn'. Een goede landschappelijke inpassing behoort tot de standaard vereisten en kan niet worden aangemerkt als plusinvestering. Wanneer een plusinvestering niet direct op de bedrijfslocatie kan plaatsvinden, kan dat ertoe leiden dat de samenhang met de uitbreiding van de veehouderij enigszins verloren dreigt te gaan. Het realiseren van plusmaatregelen op of aansluitend aan de bedrijfslocatie heeft dan ook de voorkeur. Wanneer dit niet mogelijk is, is een plusinvestering in de ruimere omgeving desondanks mogelijk.

De reactie geeft aanleiding in om in de notitie voor wat betreft het thema 'landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving' op te nemen dat deze investering in ieder geval plaatsvindt binnen hetzelfde landschappelijke deelgebied dan waarin de uitbreiding is gelegen, dan wil binnen een aangrenzend deelgebied mits de afstand tot de bedrijfslocatie niet meer bedraagt dan 1 km. Ook de uitkomst van de dialoog is echter van belang bij de keuze voor de plusmaatregel. De dialoog kan ertoe leiden dat desondanks een plusinvestering op een ander thema de voorkeur heeft en zo tot maatschappelijk draagvlak kan leiden.

De reactie geeft aanleiding in om in de notitie op te nemen voor wat betreft het thema 'landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving' dat deze investering in ieder geval plaatsvindt binnen het zelfde landschappelijke deelgebied dan waarin de uitbreiding is gelegen, dan wil binnen een aangrenzend landschappelijk deelgebied mits de afstand tot de bedrijfslocatie niet meer bedraagt dan 1 km.

10. Ten aanzien van de plusinvestering "Invulling geven aan ecologische verbindingszone, natuurontwikkeling buiten de ecologische verbindingszone, ruimte voor water i.c.m. natuurontwikkeling en recreatie" merkt LTO op dat als deze investering op de locatie zelf moet worden gedaan een combinatie met landschappelijke inpassing en waterberging een goede optie is. Bij investering in natuurontwikkeling moet dat op of in de onmiddellijke omgeving van het bedrijf plaatsvinden.

De reactie wordt voor kennisgeving aangenomen. Landschappelijke inpassing wordt echter niet aangemerkt als een plusinvestering. Natuurontwikkeling vindt doorgaans plaats buiten het bouwvlak.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

11. LTO merkt ten aanzien van de “sloop van verspreide overtollige ontsierende bouwwerken in het buitengebied” op dat voorkomen moet worden dat niet-grondgebonden bedrijven de uitbreiding moeten afkopen. Ten aanzien van asbest wordt opgemerkt dat het niet juist is dat in 2026 alle gebouwen asbestvrij dienen te zijn. De overheid heeft het voornemen om asbestdaken vanaf 2024 te verbieden. Asbest in gebouwen hoeft niet verwijderd te worden.

Niet-grondgebonden veehouderijen hoeven de uitbreiding niet af te kopen. Wel dienen zij (voor zover aan de orde) een plusinvestering te leveren, waarbij de keuze bestaat uit de verschillende in de beleidsnotitie opgenomen opties en waarbij de uitkomst van de dialoog wordt meegewogen. De opmerking ten aanzien van asbestdaken is juist en wordt aangepast.

De reactie geeft geen aanleiding om in de paragraaf ‘Beeldkwaliteit/sloop gebouwen’ op te nemen dat los van het plussenbeleid alle gebouwen in 2024 dienen te zijn ontdaan van asbestdaken.

12. LTO merkt ten aanzien van de “sloop van verouderde of traditionele stallen bij niet-grondgebonden veehouderijen” op dat deze maatregel wordt gezien als plusinvestering omdat daarmee de emissies versneld dalen, voornamelijk ammoniak. LTO acht dit een interessante maatregel omdat in veel gevallen vervanging van verouderde stallen wordt gecombineerd met uitbreiding. In dat geval wordt in veel gevallen automatisch aan de plusinvestering voldaan omdat slopen al gauw €30,- tot €50,-/m² kost. Heeft de gemeente dit ook zo bedoeld of dacht de gemeente vooral aan sloop van stallen op een andere locatie?

In het geval de nieuwbouw gepaard gaat met de sloop van een oude traditionele stal op de locatie, waarmee een afname van de emissie wordt bewerkstelligd, dan kan plusinvestering worden ingevuld door de sloopkosten van de traditionele stal. Daarbij is het wel van belang dat het betreffende gebouw ten tijde van de aanvraag ook nog in gebruik is als stal, zodat ook daadwerkelijk sprake is van een verbetering. De uitkomst van de dialoog is echter mede van belang voor de inzet van de plusinvestering.

De reactie geeft aanleiding om in de paragraaf ‘Flora en fauna/water’ op te nemen dat de te slopen traditionele stallen ten tijde van de aanvraag nog in gebruik moeten zijn voor de huisvesting van dieren.

13. LTO merkt op dat het treffen van extra emissie-reducerende maatregelen (verder dan de maatregelen die reeds zijn voorgeschreven op grond van de wet (BBT, Besluit emissiearme huisvesting) in veel gevallen een goede optie is.

Voor kennisgeving aangenomen.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

14. LTO merkt op dat ten aanzien van “plusinvesteringen n.a.v. wensen vanuit de omgeving” voornamelijk (extra) beperking van geurhinder wordt genoemd (pag. 31). LTO vraagt zich af waarom de gemeente eerst stelt dat geur in principe geen thema is voor plusinvesteringen maar dat wanneer er sprake is van ernstige geurhinder deze maatregel toch kan worden ingezet. In hoofdstuk 5.6.4 wordt een extra verlaging van geuremissie als plusinvestering aangemerkt.

De gemeente heeft geurreductie in eerste instantie niet als plusinvestering aangemerkt nu op grond van de Wet geurhinder en veehouderij reeds aan wettelijke geurnormen moet worden voldaan. Wanneer aan die normen wordt voldaan, wordt geacht sprake te zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit neemt niet weg dat uit een dialoog naar voren kan komen dat ondanks dat wordt voldaan aan de normen, een verdere geurreductie wenselijk is. Geur vormt immers een belangrijk aspect bij de beleving van de leefkwaliteit. Om deze reden wordt voorgesteld om anders dan in de ontwerpnotitie is opgenomen, extra geurreductie als een reguliere plusmaatregel op te nemen. Het thema 'geur' kan worden gekoppeld aan het al in de ontwerpnotitie opgenomen thema 'luchtkwaliteit'.

Eens per 2 jaar vindt er evaluatie plaats van het beleid en kunnen ook de plusmaatregelen, zoals die nu in beleidsnotitie zijn opgenomen onder de loep worden genomen.

De reactie geeft aanleiding om anders dan in de ontwerpnotitie is opgenomen, extra geurreductie als een reguliere plusmaatregel op te nemen. Het thema 'geur' kan worden gekoppeld aan het al in de ontwerpnotitie opgenomen thema 'luchtkwaliteit' (zie ook de reactie onder 2.8). De volgende aanvullende alinea wordt in die paragraaf toegevoegd:

De Wet geurhinder en veehouderij stelt grenzen aan de geurbelasting die veehouderijen maximaal op omliggende gevoelige objecten mogen veroorzaken ten einde een aanvaardbaar woon- en leefklimaat bij die omliggende gevoelige functies te waarborgen. Ook wanneer wordt voldaan aan deze wettelijke normen kan in voorkomende gevallen geurhinder worden ondervonden en kan er vanuit de dialoog een eensluidende roep ontstaan tot het treffen van extra geur beperkende maatregelen.

15. LTO merkt op dat in de provinciale Omgevingsvisie staat dat van de gemeenten in verband met de rechtsgelijkheid wordt gevraagd in regionaal verband dan wel met een buurgemeente dan wel door inschakeling van een onafhankelijke deskundige een consistente beleidsafweging toe te passen. LTO vraagt zich af hoe de gemeente Montferland deze afstemming ziet.

De gemeente Montferland heeft kennis genomen van de regionale beleidsinvullingen van de Regio Achterhoek en de Regio Food Valley. De kernpunten van die regionale invullingen zijn opgenomen in bijlage 3 bij deze notitie. Ook de gemeente Montferland heeft nadrukkelijk gekeken naar de lokale opgaven in de gemeente als vertrekpunt voor een plusinvestering en streeft in dat kader naar het borgen en versterken van de unieke kwaliteiten van het landschap, alsmede naar een verlaging van de ammoniakdepositie. De gemeente acht een spoedige totstandkoming van de lokale uitwerking van het plussenbeleid wenselijk om in een voorkomend geval medewerking te kunnen verlenen voor zover een uitbreidingsinitiatief niet past binnen het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied'.

Zoals aangegeven in de notitie kan dit aan de orde zijn voor zover aan de gevraagde uitbreiding als gevolg van de uitspraak van de ABRS uit 2013 op grond van vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' geen medewerking kan worden verleend. Hiernaast biedt de lokale beleidsuitwerking de mogelijkheid om in bepaalde gevallen zonder toepassing van de beleidsregels medewerking te verlenen aan uitbreidingen <500 m².

Het plussenbeleid is aanvullend. Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' is tot aan de integrale doorvertaling van het plussenbeleid in een omgevingsplan of de integrale herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' onverkort geldend. Wanneer een initiatief op grond van het geldende bestemmingsplan bij recht, met binnenplanse afwijking of met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid mogelijk is, behoeft geen toepassing te worden gegeven aan het plussenbeleid.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

16. LTO merkt op dat de gemeente Montferland uitbreidingen waarop het plussenbeleid van toepassing is uitsluitend wil toestaan door middel van een partiële herziening van het bestemmingsplan. De omgevingsvergunning voor buitenplannen afwijken is echter een veel eenvoudigere en snellere procedure. De wet (Wabo) biedt die mogelijkheid. Aan de omgevingsvergunning kunnen voorschriften worden verbonden voor de plusinvestering als voorwaarde voor het realiseren van de uitbreiding. De gemeente mag de keuze van aanvrager voor deze procedure niet blokkeren. Voor agrarisch ondernemers is van belang dat beide opties mogelijk zijn.

De gemeente Montferland wenst met toepassing van de afwijkingsprocedure in principe geen medewerking te verlenen aan een aanvraag tot uitbreiding waar dit in strijd is met het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied'. Reden hiervoor is dat met een afwijking van het bestemmingsplan ex artikel 2.12. lid 1 sub a onder 3 Wabo, de op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' op de locatie bestaande mogelijkheden niet opzij worden gezet, hetgeen milieutechnisch gezien kan leiden tot ongewenste situaties.

In het bestemmingsplan 'Buitengebied' wordt bovendien nog gesproken van intensieve veehouderij, terwijl een loskoppeling van de reconstructiezonering en het begrip 'intensieve veehouderij' in nieuwe gevallen van uitbreiding, welke onder het plussenbeleid vallen, wenselijk is.

In het vigerende bestemmingsplan zijn bovendien geen beperkingen opgenomen aan het aantal dieren dat op een locatie mag worden gehouden. Voor zover daaraan geen beperkingen worden gesteld, bestaat er geen volledig inzicht in de milieueffecten van het bedrijf. Op grond van het geldende bestemmingsplan blijven mogelijkheden bestaan voor uitbreiding. De gemeente acht het daarom wenselijk dat bij de toepassing van het plussenbeleid in beginsel een partiële herziening van het bestemmingsplan aan de orde is, waarin het bouwvlak wordt vastgelegd en wordt voorzien van de aanduiding 'niet-grondgebonden veehouderij'.

Voor zover er écht geen argumenten zijn voor een partiële herziening, zal bekeken worden in hoeverre een afwijkingsprocedure alsnog tot de mogelijkheden behoort. Ook hier wordt wederom opgemerkt dat het plussenbeleid een aanvulling betreft op de bestaande rechten in het bestemmingsplan en medewerking aan een uitbreiding anders dan nu toch mogelijk kan maken wanneer dit op grond van het bestemmingsplan niet mogelijk is.

De reactie geeft aanleiding om in de tekst in paragraaf 7.3 waarin staat aangegeven dat aan verzoeken tot uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijbedrijven (waaraan medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' niet mogelijk is) uitsluitend medewerking kan worden verleend met een partiële herziening van het bestemmingsplan, de woorden 'in beginsel' toe te voegen. Dit maakt toepassing van een afwijkingsprocedure alsnog mogelijk voor zover er geen argumenten zijn die pleiten voor een partiële herziening van het bestemmingsplan en er geen argumenten zijn welke zich tegen toepassing van de afwijkingsprocedure verzetten.

17. LTO merkt op dat de gemeente uitgebreid heeft beschreven hoe een ontvankelijke aanvraag moet worden voorbereid. Ook voor het voeren van de dialoog met de omgeving is een voorkeursopzet uitgewerkt. De ondernemer moet daarbij een onpartijdige communicatiedeskundige inschakelen om het proces te begeleiden en het verplichte verslag op te stellen. De voorbereiding moet echter geen keurslijf worden en het zou goed zijn dit expliciet in de notitie te vermelden. Het helpt als de ondernemer uit eigen beweging een dialoog voert die aansluit bij de omgangsvormen in 'de buurt'. De voorkeursopzet van de gemeente kan daarbij gebruikt worden als leidraad.

In het provinciaal plussenbeleid wordt een belangrijke rol toegedicht aan de dialoog met de omgeving. Gemeenten moeten daarom in hun lokale beleidsuitwerking opnemen dat rondom een voorgenomen uitbreiding een zorgvuldige dialoog wordt gevoerd, gericht op het in kaart brengen van alle belangen. Volgens paragraaf 3.9.10 van de verdieping van de omgevingsvisie moet in de gemeentelijke uitwerking in ieder geval worden opgenomen wat de gewenste werkwijze en dialoog rond de voorgenomen uitbreiding is. Met de opzet zoals deze in de notitie is uitgewerkt, is er sprake van een zorgvuldige dialoog, waarbij alle belangen in beeld worden gebracht. Ten einde een zorgvuldige dialoog te kunnen waarborgen is de betrokkenheid van een onafhankelijk communicatiedeskundige gewenst bij het opstellen van het dialoogplan en de uitvoering van de dialoog (gespreksleider) gewenst.

In gevallen waarin van een substantieel effect op de omgeving geen sprake is, gaat het in de arm nemen van een onafhankelijk communicatiedeskundige wellicht wat ver.

Naar aanleiding van de reactie wordt voorgesteld in paragraaf 6.4 op te nemen dat de betrokkenheid van een communicatiedeskundige in ieder geval verplicht is in het geval het uitbreidingsplan een substantieel effect heeft op (de leefkwaliteit van) de omgeving, een en ander ter beoordeling van de gemeente. Voor zover geen substantieel effect is te verwachten kan van een communicatiedeskundige worden afgezien, tenzij hierom alsnog wordt gevraagd.

18. LTO merkt op dat in de laatste alinea van hoofdstuk 7 wordt gesteld dat bij een bedrijfsuitbreiding in beginsel wordt verlangd dat de belasting van de omgeving niet onevenredig toeneemt. Een hogere belasting zou uitsluitend acceptabel zijn wanneer daaraan een goede motivatie ten grondslag kan worden gelegd en dit ook op draagvlak kan rekenen van de omgeving. Draagvlak vanuit de omgeving kan geen voorwaarde zijn, maar is wel een belang dat moet worden meegewogen.

De reactie geeft aanleiding om de zinsnede 'wanneer dit ook draagvlak met zich brengt vanuit de omgeving' te verwijderen.

3. Provincie Gelderland

De provincie Gelderland heeft gereageerd bij brief van 1 mei 2018 (zaaknummer 2018-005438). De reactie kan als volgt worden samengevat.

De provincie merkt op dat de notitie de gemeentelijke uitwerking betreft van het plussenbeleid zoals dit is opgenomen in de actualisatie van de Omgevingsvisie en -verordening van maart 2017. De provincie complimenteert de gemeente met de gedegen uitwerking van het plussenbeleid. De gemeente Montferland kan als voorbeeld dienen voor andere gemeenten. Het plussenbeleid wordt goed en helder uitgelegd. Terecht wordt aangegeven dat ook uitbreiding van stalruimte binnen het bouwblok wordt meegeteld bij de bepaling of het plussenbeleid van toepassing is. Het overgangsrecht staat er goed in. De procedure voor het indienen en behandelen van een aanvraag staat zorgvuldig beschreven. De notitie betreft een goede gemeentelijke vertaling met goed doordachte specifieke gemeentelijke keuzes. De uitwerking van de plussen zit goed in elkaar. De koppeling met de kwaliteiten van het gebied wordt gewaardeerd. De provincie vindt het een goede keuze dat het treffen van substantiële maatregelen op het gebied van duurzame energie kan worden ingezet als plusinvestering. De uitwerking gaat zelfs verder dan het provinciale beleid. De gemeente Montferland sluit het houden van dieren in meerdere bouwlagen uit. Er wordt geen medewerking verleend aan uitbreiding van melkveehouderijen die vanwege hun omvang moeten worden aangemerkt als niet-grondgebonden veehouderij, omdat veel waarde wordt gehecht aan het belang van weidegang. Ook wordt geen medewerking verleend aan uitbreiding van gemengde niet-grondgebonden veehouderijen. De provincie acht het een goede zaak dat de gemeente deze keuzes expliciet heeft gemaakt.

De reactie van de provincie wordt voor kennisgeving aangenomen.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

4. Plattelandsraad Montferland

De plattelandsraad heeft per e-mail gereageerd op 2 mei 2018, waarna op 14 mei 2018 een toelichtend overleg met de plattelandsraad heeft plaatsgevonden. Op 7 juni 2018 is de overlegreactie van de plattelandsraad ontvangen. De plattelandsraad becommentarieert daarin vooral de praktische uitwerking van het voorgestelde plussenbeleid.

1. Het plussenbeleid werkt kostprijsverhogend voor de agrarische ondernemer. Verzocht wordt daarom om het plussenbeleid vooral praktisch, concreet, haalbaar en betaalbaar te houden. Dit geldt zowel voor de aanvraagprocedure en de uitwerking/handhaving van beleid. Gevraagd wordt om na te denken over financiële compensatie voor jonge startende ondernemers. Voorkomen moet worden dat met dit beleid bedrijven compleet op slot komen te zitten. De ondernemers hebben behoefte aan duidelijkheid en willen geen speelbal zijn van politieke golven.

Het plussenbeleid is eerst van toepassing voor zover medewerking aan een verzoek tot uitbreiding op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' en de daarin opgenomen afwijkingmogelijkheden en wijzigingsbevoegdheden niet mogelijk is en medewerking op basis van het plussenbeleid wel tot de mogelijkheden behoort. Het plussenbeleid is nu derhalve aanvullend op het vigerende bestemmingsplan. Of er in beginsel wel of geen medewerking kan worden verleend op grond van het vigerende bestemmingsplan zal blijken uit de oriënterende fase van voorbespreking van de uitbreidingsplannen met de gemeente.

Voor zover medewerking aan de gevraagde uitbreiding op grond van het vigerende bestemmingsplan niet mogelijk is, maar medewerking op basis van het plussenbeleid wel tot de mogelijkheden behoort, kan alsnog voorbij worden gegaan aan de regels van het plussenbeleid voor zover de voorgestane uitbreiding van de bebouwing kleiner is dan 500 m². Een dergelijke uitbreiding (kleiner dan 500 m² waarbij voorbij kan worden gegaan aan de regels van het plussenbeleid) is eens in de 5 jaar mogelijk. Er hoeft dan ook geen dialoog met de omgeving plaats te vinden. Uiteraard is het wel gewenst dat in lijn met de lokale beleidsuitwerking van het plussenbeleid een uitbreidingsplan wordt gemaakt dat rekening houdt met de omgeving. In deze gevallen is uiteraard ook een goede ruimtelijke onderbouwing vereist. Omwonenden kunnen gebruik maken van de reguliere inspraak en bezwaarmogelijkheden.

Op grotere uitbreidingen zijn de voorwaarden van het plussenbeleid wel van toepassing. In dat kader dient een zorgvuldige dialoog te worden gevoerd met de omgeving. Het te volgen proces van een aanvraag waarop het plussenbeleid van toepassing is, is uitgewerkt in hoofdstuk 6 van de lokale beleidsuitwerking. Op voorhand toont de ondernemer aan hoe hij met zijn uitbreidingsplan rekening houdt met de omgeving (maatschappelijk verantwoord ondernemen) en het respect voor dier en milieu. Ook laat hij zien welk effect zijn plan (waarbij hij rekening heeft gehouden met de omgeving) heeft op de beleving van de leefkwaliteit. Ondernemer werkt dit uit in een pre-principeverzoek.

Wanneer daarmee kan worden ingestemd, kan een dialoogplan worden opgesteld ten behoeve van de te voeren dialoog met de omgeving. Een goede dialoog met de omgeving vereist (zeker in het geval het uitbreidingsplan een substantieel effect voor de omgeving teweeg brengt) een zorgvuldige voorbereiding. De gemeente neemt vervolgens een besluit op het principeverzoek en de te treffen plusmaatregel, waarbij de resultaten van de dialoog worden betrokken. De lokale uitwerking van het plussenbeleid voorziet in een breed pallet aan plusmaatregelen.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

2. Verzocht wordt om mee te denken met de ondernemer en flexibel te zijn bij de toepassing van de randvoorwaarden bij uitbreidingsaanvragen in de periode tot definitieve opname van het plussenbeleid in het nieuwe bestemmingsplan. De ondernemer moet de keuze kunnen maken tussen voorwaarden vigerend bestemmingsplan dan wel provinciaal plussenbeleid.

Tot aan de algehele doorvertaling van het plussenbeleid in een integrale herziening van het bestemmingsplan 'Buitengebied' of een nieuw Omgevingsplan, is het plussenbeleid niet van toepassing voor zover aan een aanvraag tot uitbreiding op grond van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' medewerking kan worden verleend.

Het plussenbeleid is voorsnog aanvullend op het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied'. Wanneer medewerking op grond van het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied' (bij recht, met de afwijkingmogelijkheid of met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid) niet mogelijk is en er wel wordt voldaan aan de beginselvoorwaarden van het plussenbeleid, kan medewerking worden verleend voor zover wordt voldaan aan de in de beleidsuitwerking opgenomen voorwaarden. Voor zover het plussenbeleid op een aanvraag tot uitbreiding van toepassing is, kan alsnog voorbij worden gegaan aan de beleidsregels voor zover de gevraagde uitbreiding kleiner is dan 500 m² (eens per 5 jaar mogelijk).

Er bestaat voor ondernemers geen keuzemogelijkheid tussen de voorwaarden van het vigerend bestemmingsplan of het provinciaal plussenbeleid. Een en ander wordt bepaald door het gegeven of medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' al dan niet mogelijk is. Voor zover medewerking aan een aanvraag tot uitbreiding op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' mogelijk is, is het plussenbeleid niet van toepassing. De gemeente kan met ondernemer meedenken op welke wijze het traject in het kader van het plussenbeleid op goede wijze vorm kan worden gegeven.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

3. Er dient nader te worden geduid wanneer het plussenbeleid van toepassing is (bijvoorbeeld bij uitbreiding erfverharding of kuilplaten, realisering kippenuitloop wat net buiten bouwblok valt) Er moet nader worden geduid wat onder uitbreiding wordt verstaan.

Het plussenbeleid is in beginsel van toepassing op elke uitbreiding van de bebouwing van een niet-grondgebonden veehouderij wanneer medewerking aan het verzoek tot uitbreiding op grond van (de flexibiliteitsbepalingen in) het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied', niet mogelijk is. Op grond van de provinciale omgevingsverordening wordt onder een 'uitbreiding' verstaan, 'een vergroting van de agrarische bebouwing op een bestaand agrarisch bouwperceel al dan niet gepaard gaande met een vergroting van het bouwperceel'. Hetgeen wordt verstaan onder 'bebouwing' is opgenomen in het bestemmingsplan. Erfverharding valt niet onder 'bebouwing'. Het plussenbeleid is wel van toepassing, maar aan de beleidsregels behoeft geen toepassing te worden gegeven voor zover medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan niet mogelijk is, maar de gewenste uitbreiding van de bebouwing kleiner is dan 500 m². Medewerking aan een dergelijke uitbreiding, waarbij voorbij wordt gegaan aan de voorwaarden van het plussenbeleid is eens in de 5 jaar mogelijk. Op uitbreidingen groter dan 500 m² (waarbij medewerking op grond van het vigerende bestemmingsplan niet mogelijk is) zijn de beleidsregels sowieso altijd van toepassing.

Hoewel het plussenbeleid van toepassing is op een uitbreiding van de agrarische bebouwing is de investeringsbijdrage uitsluitend gerelateerd aan de uitbreiding bruto stalvloeroppervlakte.

De reactie geeft aanleiding paragraaf 5.3 onder ad 4 'Invulling plusinvestering' te verduidelijken in die zin dat wordt aangegeven wanneer het plussenbeleid van toepassing is, alsmede hoe de plusinvestering moet worden berekend.

4. De term 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' is breed. Duidelijk moet worden gemaakt wat de definitie hiervan is. Bestaande en erkende plussen in de vorm van keurmerken moeten worden geaccepteerd. Het wiel hoeft niet opnieuw te worden uitgevonden;

Centraal in het Gelders Plussenbeleid staat dat ondernemers de gewenste groei moeten verdienen door 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' door het treffen van tegenprestaties welke leiden tot kwaliteit ('License to produce'). Dit betreft maatregelen van ruimtelijke kwaliteit op het gebied van milieu, landschappelijke inpassing of fysieke maatregelen op het gebied van dierenwelzijn.

In de gemeentelijke beleidsuitwerking wordt het van belang geacht dat niet-grondgebonden veehouderijbedrijven die willen uitbreiden op voorhand de bedrijfsmatige noodzaak hiertoe aantonen, alsmede op welke wijze zij vorm en inhoud geven of willen geven aan 'maatschappelijk verantwoord duurzaam produceren'. Daarbij speelt de beleving van de leefkwaliteit door de omgeving een belangrijke rol, maar ook het respect voor dier en milieu.

De ondernemer is naar zijn omgeving transparant in zijn bedrijfsvoering en laat zien op welke wijze hij met zijn uitbreidingsplan rekening houdt met de omgeving en hinder zoveel mogelijk probeert te voorkomen. Bij de biologische veehouderij is in de huidige situatie al vaker sprake van een open en transparante houding naar de maatschappij. Op basis van het plussenbeleid zal ook de niet-biologische veehouderij gelet op de kritische maatschappij meer rekening moeten houden met milieu, dierenwelzijn, natuur en landschap, voeding en gezondheid. Ondernemer geeft daarom op voorhand inzicht in het effect dat zijn uitbreidingsinitiatief heeft op de aspecten die primair de leefkwaliteit voor de omgeving (en daarmee de maatschappelijke acceptatie) bepalen en houdt daar bij het ontwerp van zijn uitbreidingsplan ook rekening mee.

Dit vormt het vertrekpunt voor de dialoog met de omgeving en de te realiseren plusinvestering.

De gemeente onderscheid 5 thema's waarop plusinvesteringen gerealiseerd kunnen worden.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

5. Er moet duidelijker worden omschreven wanneer sprake is van grondgebonden melkveehouderij. Voorgesteld wordt om voor de grondgebondenheid ook de laatste RVO percelenopgave te accepteren, voer/mestcontracten met buurtgenoten en overige bewijzen als facturen/betalingen. Ten aanzien van de afstand merkt de plattelandsraad op dat hemelsbreed mag worden gemeten rondom het eigen bedrijf en dat ook gronden in het buitenland binnen de toegelaten afstand hierbij mogen worden betrokken. Als de afstandsnorm van de commissie grondgebondenheid wordt aangehouden, geldt een afstand van 20 km.

De beleidsnotitie 'Ruimte voor duurzame niet-grondgebonden veehouderij' voorziet in beleid voor uitbreiding van niet-grondgebonden veehouderijen, niet zijnde melkrundveehouderijen wanneer deze als gevolg van de uitbreiding niet meer als grondgebonden kunnen worden aangemerkt.

Om te kunnen bepalen of een melkrundveehouderij uitbreidingsmogelijkheden heeft, is van belang om inzicht te hebben in de vraag wanneer een melkrundveehouderij nog grondgebonden is. De provincie Gelderland definieert een grondgebonden veehouderijbedrijf als een 'agrarisch bedrijf dat gericht is op het ontwikkelen van activiteiten waarbij de productie voor meer dan 50% afhankelijk is van het producerend vermogen van de grond waarover het bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen kan beschikken'. Daarbij is in de toelichting op de verordening aangegeven dat de grond in eigendom of in pacht moet zijn bij het bedrijf, en in de omgeving ligt van de bedrijfsgebouwen. Er is geen nadere afstand genoemd (een eerder genoemde afstand van 10 km is uit omgevingsvisie geschrapt) en in de omgeving gelegen gronden in het buitenland worden bij de beoordeling van de grondgebondenheid op basis van het plussenbeleid, niet uitgesloten. Van belang is dat de gronden voor het bedrijf worden gebruikt voor de voerproductie en/of de mestafzet van de dieren die ter plaatse worden gehouden. Er kan geen grond worden opgevoerd die niet ten behoeve van de bedrijfsvoering wordt gebruikt.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

6. De plattelandsraad merkt op dat de overheid zich niet mag bemoeien met specialisatie/differentiatie van bedrijfsvoering. Dat is de keuze van de ondernemer. Voor zover aan de voorwaarden van het plussenbeleid wordt voldaan, dan moeten ook dit type bedrijven met meerdere takken (ook combinatie met rundvee) kunnen uitbreiden, net als gespecialiseerde bedrijven.

De gemeente ondersteunt na heroverweging dit standpunt (zie ook reactie LTO onder 2.7). In het kader van het 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', dient door de ondernemer op voorhand te worden aangegeven op welke wijze hij met zijn uitbreidingsplan rekening houdt met de leefkwaliteit van de omgeving. Ook het aspect gezondheid komt daarbij aan de orde en zal bij de dialoog als punt aan de orde worden gesteld. Ondernemer laat zien dat zijn bedrijfsvoering op zodanige wijze is georganiseerd dat risico's voor de gezondheid kunnen worden geminimaliseerd. Mogelijk kan dit leiden tot plusinvesteringen op het gebied van milieu.

De reactie geeft aanleiding het tekstgedeelte 'Geen medewerking aan uitbreiding gemengde niet-grondgebonden veehouderijen' onder paragraaf 5.3, volledig te verwijderen.

7. De plattelandsraad merkt op dat het tegengaan van buitenuitloop van pluimvee tegenstrijdig beleid oplevert nu hiermee het dierwelzijn wordt bevorderd. De plattelandsraad acht een hoger risico van diergezondheid het risico van ondernemer.

Deze opmerking is eveneens door de ODA en LTO ingebracht. Het opgenomen verbod op buitenuitloop bij aanvragen waarop het plussenbeleid van toepassing is, is daarom heroverwogen. Daarbij is tevens in aanmerking genomen dat het plussenbeleid uitsluitend van toepassing is op uitbreiding van agrarische bebouwing en niet op het al dan niet voorzien in buitenuitloop. Het realiseren van buitenuitloop is derhalve los van het plussenbeleid ten alle tijde mogelijk wanneer aan de hiervoor geldende regelgeving wordt voldaan. Bij de biologische pluimveehouderij is buitenuitloop zelfs verplicht. Bij nadere overweging wordt het plussenbeleid dan ook niet het geëigende middel geacht om beperkingen op te leggen aan de buitenuitloop bij pluimveehouderij.

De gemeente wenst buitenuitloop niet te frustreren voor zover risico's voor de volksgezondheid daarmee niet aan de orde zijn.

De reactie geeft aanleiding de voorwaarde dat in het kader van het plussenbeleid geen medewerking wordt verleend aan buitenuitloop voor pluimvee uit het beleid te verwijderen. Onder paragraaf 5.3 wordt het tekstgedeelte 'Biologische veehouderij: buitenuitloop binnen agrarisch bouwvlak', volledig verwijderd.

8. De plattelandsraad verzoekt t.a.v. plussenbeleid geen onderscheid te maken tussen gangbare en biologische bedrijven.

In het plussenbeleid wordt geen onderscheid gemaakt tussen gangbare en biologische bedrijven. Het plussenbeleid is van toepassing wanneer medewerking aan een uitbreiding op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' niet mogelijk is.

De beleidsregels zijn van toepassing in het geval de voorgestane uitbreiding van de bebouwing groter is dan 500 m². Plusmaatregelen zijn uitsluitend mogelijk op de onderstaande thema's, waarbij voor de concrete inhoud wordt verwezen naar de betreffende paragraaf in de bijgevoegde ter vaststelling voorliggende beleidsnotitie.

- Landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving (5.5.1)
- Flora en fauna/water (5.5.2)
- Beeldkwaliteit/sloop gebouwen (5.5.3)
- Luchtkwaliteit/geur (5.5.4)
- Duurzame energie (5.5.5)

Naar aanleiding van een overlegreactie op de notitie wordt het thema 'geur' gekoppeld aan het al opgenomen thema 'luchtkwaliteit'. Fysieke maatregelen op het gebied van dierwelzijn komen op grond van de lokale beleidsuitwerking niet voor een plusinvestering in aanmerking.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

9. Verzocht wordt om de lokaliteit van landschappelijke inpassing duidelijk te begrenzen en dit te duiden met een straal rondom het uitbreidende bedrijf. Nieuwe natuur mag geen belemmering vormen voor verdere uitbreiding.

De landschappelijke inpassing betreft geen plusmaatregel, maar een reguliere basisvoorwaarde. Landschappelijke versterking als plusmaatregel vindt plaats door de aanleg van landschapselementen niet zijnde een landschappelijke inpassing. Bij voorkeur vindt deze landschappelijke versterking plaats in de directe omgeving van het bedrijf, maar in ieder geval binnen het zelfde landschappelijke deelgebied als waarin de bedrijfsuitbreiding zich bevindt. Eventueel kan de landschappelijke versterking plaatsvinden in een aangrenzend landschappelijk deelgebied, mits niet gelegen op een grotere afstand dan 1 km van de bedrijfslocatie. Nieuwe natuur wordt niet beschermd en vormt per definitie geen belemmering voor agrarische bedrijfsvoering.

De reactie geeft (gelijk aan de reactie onder 2.9) aanleiding om in de notitie voor wat betreft het thema 'landschap, cultuurhistorie en recreatie/beleving' op te nemen dat de plusinvestering in ieder geval plaatsvindt binnen het zelfde landschappelijke deelgebied dan waarin de uitbreiding is gelegen, dan wil binnen een aangrenzend landschappelijk deelgebied mits de afstand tot de bedrijfslocatie niet meer bedraagt dan 1 km.

10. Plattelandsraad verzoekt ook om asbestsanering als plusinvestering te erkennen voor zover er nog geen duidelijk beleid m.b.t. asbestsanering is uitgezet. Ook hier dient een duidelijke straal rondom het uitbreidende bedrijf te worden aangegeven waarbinnen overtollige en landschap ontsierende gebouwen gesloopt mogen worden onder het mom van plusinvestering.

Asbestsanering staat los van het plussenbeleid en kan daarom niet als plusinvestering worden opgevoerd. Hoewel de vraag kan worden gesteld in hoeverre bewoners en gebruikers van het buitengebied er profijt bij hebben dat ergens in hun omgeving een landschapsontsierend gebouw wordt gesloopt terwijl ze daar zelf geen (direct) zicht op hebben, kan hiermee desalniettemin worden bijgedragen aan een lokale opgave, mits dat bouwwerk ook blijvend wordt verwijderd. Daarbij is van belang dat er geen planologisch recht bestaat op herbouw van het gesloopte bouwwerk. De locatie waar de sloop plaatsvindt moet zijn gelegen binnen het zelfde landschappelijke deelgebied als waarin de bedrijfsuitbreiding zich bevindt, dan wel op geen grotere afstand dan 1 km van de bedrijfslocatie.

De reactie geeft aanleiding paragraaf 5.6.3 'Beeldkwaliteit/sloop gebouwen' bij te stellen in die zin dat de locatie waar de sloop plaatsvindt moet zijn gelegen binnen het zelfde landschappelijke deelgebied als waarin de bedrijfsuitbreiding zich bevindt, dan wel op geen grotere afstand dan 1 km van de bedrijfslocatie.

Eveneens bestaat aanleiding om op te nemen dat het hier gebouwen of bouwwerken betreft welke na sloop niet rechtens kunnen worden herbouwd.

11. Verzocht wordt om verduidelijking wanneer sprake is van duurzame energie ten gunste van algemeen nut. Het voorzien in de eigen energiebehoefte komt ook ten goede aan het algemeen nut. Verzocht wordt om te verduidelijken wat hieronder wordt verstaan, concreet uitgedrukt in energie-eenheden. Daarbij moet redelijkheid en billijkheid worden betracht. Wederom wordt verzocht om een duidelijke straal rondom het uitbreidende bedrijf, voor wat wordt verstaan onder de buurt. Verzocht wordt dit aspect ook op te nemen c.q. aan te laten sluiten op het te ontwikkelen gemeentelijk energiebeleid.

In het kader van het plussenbeleid is het van belang dat bij plusinvesteringen op het gebied van duurzame energieopwekking de omgeving de mogelijkheid wordt geboden om mee te profiteren van duurzame energie die op de bedrijfslocatie door de ondernemer duurzaam kan worden opgewekt. Zo kunnen naast zonnepanelen voor eigen gebruik door de ondernemer ook zonnepanelen worden geplaatst, waarmee de omgeving van natuurstroom kan worden voorzien (ZonneHub). In het geval de plusinvestering bestaat uit het treffen van voorzieningen op het gebied van duurzame energieopwekking t.b.v. de omgeving, dient door ondernemer duidelijk te worden gemaakt dat het noodzakelijke investeringsbedrag ook daadwerkelijk volledig door hem wordt besteed en er geen sprake is van een terugverdieneffect. Op korte termijn worden de mogelijkheden voor het plaatsen van mini-windturbines op daken vergroot en ook zal er op enige termijn sprake zijn van een gemeentelijke visie op mogelijkheden voor grootschalige duurzame energieopwekking in de gemeente. Voor zover die visie nieuwe mogelijkheden of aanknopingspunten biedt voor de ondernemer voor het inzetten van de plusinvestering, kan ook daarvan gebruik worden gemaakt voor zover ook de omgeving daarvan kan en wil meeprofiteren. Per geval moet worden bewezen dat daadwerkelijk sprake is van een extra investering door ondernemer welke profijt oplevert voor de omgeving

De reactie geeft aanleiding tot aanpassing van de paragraaf 'Duurzame energie' (5.6.5 oud) op de onderstaande wijze:

5.5.5 Duurzame energie

Het streven naar een duurzame landbouw en veehouderij kan ook tot uiting komen in de maatregelen die veehouderijen treffen om zo zuinig mogelijk om te gaan met energie dan wel de maatregelen die zij treffen om hun energiebehoefte duurzaam op te wekken.

De veehouderij kan op verschillende manieren voorzien in het besparen van energie en het duurzaam opwekken van de eigen resterende energiebehoefte. Te denken valt aan biomassa (verbranden van hout), co-vergisting, omgevingswarmte (warmte- en koudeopslag), windenergie en zonne-energie. De eigen energiebehoefte kan gedeeltelijk worden gedekt door middel van zonnepanelen op staldaken. Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' biedt hiervoor reeds de mogelijkheden. Hoewel het besparen van energie en het duurzaam opwekken van energie voor de eigen behoefte bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen, levert dit uiteindelijk uitsluitend profijt op voor de veehouder zelf.

In het kader van het plussenbeleid is het van belang dat bij plusinvesteringen op het gebied van duurzame energieopwekking de omgeving de mogelijkheid wordt geboden om mee te profiteren van duurzame energie die op de bedrijfslocatie door de ondernemer duurzaam kan worden opgewekt. Naast zonnepanelen voor eigen gebruik worden met de plusinvestering bijvoorbeeld ook zonnepanelen geplaatst, waarmee de omgeving van natuurstroom kan worden voorzien (ZonneHub).

In het geval er een voorkeur bestaat om de plusinvestering in te vullen door het treffen van voorzieningen op het gebied van duurzame energieopwekking t.b.v. de omgeving, dient door ondernemer duidelijk te worden gemaakt dat het noodzakelijke investeringsbedrag ook daadwerkelijk volledig door hem wordt besteed en dat het rendement daarvan volledig ten goede komt van de omgeving. Op korte termijn worden de mogelijkheden voor het plaatsen van mini-windturbines op daken vergroot en ook zal er op enige termijn sprake zijn van een gemeentelijke visie op mogelijkheden voor grootschalige duurzame energieopwekking in de gemeente. Voor zover die visie nieuwe mogelijkheden biedt voor de ondernemer voor het inzetten van de plusinvestering, kan ook daarvan gebruik worden gemaakt voor zover ook de omgeving daarvan kan en wil meeprofiteren. Per geval moet worden bewezen dat daadwerkelijk sprake is van een extra investering door ondernemer welke profijt oplevert voor de omgeving.

Als plusinvestering komen in aanmerking:

- *Treffen van maatregelen op het gebied van duurzame energieopwekking, waarbij de opgewekte energie ten goede komt van de omgeving;*

12. De plattelandsraad merkt op dat ook eigen arbeid als investeringspost moet worden erkend.

Aan een plusinvestering kan mogelijk invulling worden gegeven met eigen arbeid. Dit is mogelijk wanneer is aangetoond dat ondernemer ook over de kennis en kunde beschikt om bepaalde werkzaamheden in eigen beheer uit te voeren. Voor zover de plusinvestering bestaat uit kwaliteitsverbetering van het landschap door extra landschappelijke beplanting dient in dat kader door een deskundig persoon een investeringsplan te worden opgesteld met situatietekening en gespecificeerde kostenopgave voor aanschaf en aanleg van de beplanting. Wanneer daarmee wordt ingestemd kan ondernemer de aanleg van de beplanting in eigen beheer uitvoeren wanneer deze zijn vaardigheid op dat punt heeft aangetoond.

De reactie geeft aanleiding om in de notitie in de paragraaf 'Uitwerking plusinvestering' aanvullend het volgende tekstgedeelte op te nemen: 'Voor zover de ondernemer over de kennis en kunde beschikt om bepaalde werkzaamheden in eigen beheer uit te voeren en hij zijn vaardigheid op dit punt heeft aangetoond, kan de ondernemer de uitgaven voor die werkzaamheden besparen'.

13. De plattelandsraad stelt voor om voor het buurtcontact een afstand op te nemen. Geadviseerd wordt dit te beperken tot de direct betrokken burens die overlast in de vorm van geur of lawaai zouden kunnen hebben. Voorkomen moet worden dat "verre burens" burens bedrijven compleet op slot kunnen zetten. De verplichte inzet van een communicatiedeskundige is een overdreven en kostenverhogende voorwaarde. Een voorstel voor akkoord van de plannen, ondertekend door meest betrokken burens, moet naar het oordeel van de plattelandsraad voldoende zijn en geaccepteerd worden.

Er wordt geen afstand voor de dialoog in de beleidsnotitie opgenomen. De afstand waarbij zich effecten kunnen voordoen is namelijk niet bij alle burens gelijk. Per geval moet bij het opstellen van het dialoogplan worden beoordeeld en beargumenteerd welke adressen in de omgeving bij de dialoog moeten worden betrokken. De gemeente acht een zorgvuldige dialoog met de omgeving van belang voor zover de uitbreiding een substantieel effect heeft voor de omgeving en in dat kader dient de dialoog ook op zorgvuldige wijze te worden voorbereid en plaats te vinden. Daarbij dient een deskundige op dat vlak te worden betrokken die zowel het dialoogplan opstelt als de rol van onafhankelijk gespreksleider vervult bij de dialoog. Van de dialoog wordt door deze deskundige ook een verslag gemaakt.

De dialoog is een middel om constructief mee te denken en invloed uit te oefenen op een uitbreidingsplan van een veehouder die onder het plussenbeleid valt. De gemeente neemt na de dialoog een beslissing over het al dan niet verlenen van medewerking aan een herziening van een bestemmingsplan en de eventuele voorwaarden waaronder medewerking mogelijk wordt geacht. Het zal niet zo zijn dat burens een bedrijf volledig op slot kunnen zetten wanneer er milieutechnisch mogelijkheden bestaan voor uitbreiding.

De uitvoering van het plussenbeleid wordt zowel op provinciaal als op gemeentelijk niveau gemonitord en geëvalueerd. Waar nodig kan na opgedane ervaringen in de praktijk bijstelling van beleid plaatsvinden.

De reactie geeft aanleiding om een communicatiedeskundige uitsluitend als voorwaarde te stellen wanneer de uitbreiding een substantieel effect heeft op de omgeving.

14. De plattelandsraad rekent erop dat de ingebrachte punten serieus beoordeeld en meegenomen worden in het uiteindelijke plussenbeleid. Een conceptversie ziet de plattelandsraad te zijner tijd graag ter beoordeling tegemoet. Voor zover er vragen zijn, is de plattelandsraad bereid om deze mondeling dan wel schriftelijk nader toe te lichten.

Reacties welke zijn ingekomen op de ontwerp beleidsnotitie worden te allen tijde serieus beoordeeld.

De reactie geeft geen aanleiding tot aanpassing van de notitie.

18 september 2018